LETO XV. ŠT. 19 (694) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 27. MAJA 2010

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE PADOVA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Otroci, prihodnost naše šole in skupnosti!

Šolski praznik v Škednju

Foto IG

Uvodnik

Danijel Devetak

V letu ponižnih služabnikov

Prejšnjo sredo so na papeževi avdienci pričakovali petnajst tisoč ljudi. Prišlo pa jih je vsaj še enkrat toliko. Benedikt XVI. se je na Trgu sv. Petra vrnil k pastirskemu obisku na Portugalskem. In spet je spregovoril tudi o Fatimi. Marijino sporočilo upanja je sicer zahtevno, je dejal, toda s sabo prinaša tolažbo, saj poziva k molitvi, kesanju in spreobrnjenju. Zanimivo in emblematično je, da je pedofilska afera tako silovito izbruhnila prav v "letu duhovništva". Prav tako je zanimivo, da se papež pred napadi ni branil, temveč je - vidno prizadet - o zadevi najprej molčal. Nazadnje pa je le spregovoril o tem, kdo je duhovnik. Kako gleda nase in na svojo izvolitev za Petrovega naslednika, je že povedal, ko se je prvič prikazal v loži vatikanske bazilike pred petimi leti: označil se je za "ponižnega služabnika v Gospodovem vinogradu". Srž pristnega poslanstva vsakega duhovnika je "govoriti v Kristusovem imenu", istovetiti se z Njim, ne pa "imeti lastne ideje in iskati oboževalce", je povedal pred nekaj tedni. Zdi se, da je velika želja svetega očeta nekakšna "de-klerikalizacija", in to v času, ko se množijo simptomi "tihe shizme". Del "božjega ljudstva" gleda vedno bolj osuplo na "uradno Cerkev"; iz leta v leto se širi razkorak med hierarhijo in "klerikalnim svetom" na eni strani ter verniki (pa tudi nekaterimi duhovniki in redovniki) na drugi. Vedno več pastirjev nima za sabo vernikov; vedno več vernikov - takih, ki jim še na kraj pameti ne bi prišlo, da bi zapustili Cerkev - se ne prepoznava v besedah in dejanjih svojih pastirjev. Obstaja cerkvena hierarhija, ki brani svoja stališča, obsoja svet in piše dokumente, na drugi strani pa verno ljudstvo, ki jemlje zares Kristusove besede o ubogih in zadnjih, ljudstvo, ki hodi sredi sveta in se sprašuje, zakaj je velik del Drugega vatikanskega koncila ostal mrtva črka. Prva se ukvarja z resnico in skoraj nima stika z realnim življenjem ljudi, drugo išče Božje obličje in usmiljenje v vsakdanjih preizkušnjah. Zaznati je nelagodje, ki ga je vedno težje ignorirati, čeprav verniki ne loputajo vrat, ampak ponujajo roko in iščejo soočenje, da bi Kristusova beseda imela večjo preroško moč.

Tudi zato so marsikoga presenetile besede svetega očeta: kdor je v Cerkvi poklican, ta je služabnik! Ratzinger je že večkrat - nazadnje februarja letos - strogo nastopil proti tistim, ki v duhovniškem stanu iščejo lagodno življenje, privilegije, kariero ali osebno moč. Večkrat se je tudi obregnil ob pretirano pozornost, ki jo Cerkev posveča strukturam, organiziranosti in aktivizmu, ne pa veri in skupnosti! V njegovih besedah na Portugalskem je bilo skoraj zaznati, da ima napad svetovnih medijev na Cerkev - v letu duhovništva! - za nekak Božji poseg, da bi se Cerkev prečistila. Ta namreč ni politična stranka, ki mora stalno dokazovati, da imajo njeni člani po vsej sili vedno prav. Tudi ni mafijska združba, ki sloni na zaroti molčečnosti. Kratkoviden je, kdor misli, da varuje evangelij tako, da slepo brani sebe in svojih bližnjih napake. Resnico je treba povedati vedno, tudi ko je boleča ali ponižujoča! Sam sv. oče je priznal, da je v tem trenutku "pravi nasprotnik, proti kateremu se boriti, greh v Cerkvi", "duhovno zlo, ki včasih žal naleze tudi člane Cerkve". Ta papež, prav tako kot veliki Poljak pred njim, je lahko prosil odpuščanje samo zato, ker se zaveda, da je odpuščen grešnik, ker je mož globoke vere.

"Duhovniki smo poklicani, da bi bili ljudje za skupnost: zaupljivi, gostoljubni, iskreni, modri in spoštljivi, da se trudimo vzpostavljati odnose, sprejemati ljudi, odpuščati in tolažiti", je pred nekaj tedni krasno zapisal g. Primož Krečič v Družini o človeškosti duhovnika. O človeškosti, ki jo ima, kdor je ponižen in iz ljubezni do Boga služi človeku.

Evropski načrt Jezik-Lingua

Pomen manjšin pri povezovanju dveh kultur

Geslo, pod katerim bo v prihodnjih 40 mesecih potekal evropski načrt Jezik-Ligua v vrednosti treh milijonov evrov, temelji na enem samem pojmu: korist. V tem duhu bo odigral svojo vlogo vodilni partner projekta, Ciljno začasno združenje Jezik – Lingua, ki ga sestavljajo Inštitut za slovensko kulturo iz Špetra, Svet slovenskih organizacij in Slovensko kulturno gospodarska zveza; projektni partnerji pa so najpomembnejša združenja in ustanove italijanske narodne skupnosti v Sloveniji ter univerzitetne ustanove iz Vidma, Trsta, Benetk in Kopra ter nekateri drugi znanstveni inštituti.

O projektu Jezik – Lingua in o njegovi koristni vlogi v celotnem obmejnem pasu so spregovorili v ponedeljek, 24. maja, na sedežu deželne vlade v Trstu ob prisotnosti deželne odbornice za mednarodne odnose Federice Seganti, predsednikov krovnih organizacij SSO in SKGZ, Draga Štoke in Rudija Pavšiča, predsednika Unije Italijanov Maurizia Tremula, slovenske konzulke Bojane Cipot, predstavnice ministrstva za Slovence v zamejstvu in po svetu Brede Mulec in koprskega podžupana Alberta Scherianija. Široka zasedba govorcev je sama pričala o obsegu načrta, ki ima poleg krajevnega značaja tudi močan simbolen pomen, saj temelji na sinergičnem sodelovanju med FJK in RS, pri katerem bosta ključno vlogo odigrali slovenska manjšina v Italiji in italijanska v Sloveniji. V tej logiki gre torej opredeliti načrt Jezik - Lingua kot sredstvo za čim bolj globoko integracijo manjšinske stvarnosti (družbene in zlasti jezikovne) v družbeno tkivo obmejnega prostora v duhu najžlahtnejše kohezijske vloge Evropske unije.

Z namenom, da se povečata rabi italijanščine in slovenščine kot večinskega oz. manjšinskega jezika in da se razširi poznavanje obeh jezikov na programskem območju, je predviden skupek jezikovnih aktivnosti, ki bodo ustvarile potrebne pogoje za to, da se zainteresirani posamezniki zbližajo z jezikom manjšine oz. jezikom bližnje sosednje države. Na tak način bodo govorci, ki jezik že obvladajo, izpolnili ustno in pisno izražanje, hkrati se bo na tak način povečalo vedenje o značilnostih večjezične vzgoje in življenja v večjezičnem okolju. Zvrstili se bodo specialistični tečaji funkcijskih zvrsti za ustanove, javne organizacije in za svet dela. V ta namen bodo izdali dvojezični pravni slovar, stekli bodo lektorati slovenskega jezika na univerzi Ca' Foscari v Benetkah in oblikovanje rednega magistrskega študija slovenskega jezika in književnosti na univerzi v Trstu. Načrtovani so tudi ponatis knjižnih fundusov v Italiji in katalogizacija ter ustrezna predstavitev dragocenih fundusov v Sloveniji.

/ stran 11
IG

SLOVIK

...ali sploh potrebujemo izobražen kader?

SODELUJEJO:
BOŠTJAN ŽEKŠ, WALTER BANDELJ, RUDI PAVŠIČ IN DRUGI GOSTJE.

DANES, 27. 5. 2010, ob 19.30
Kbcenter, GORICA

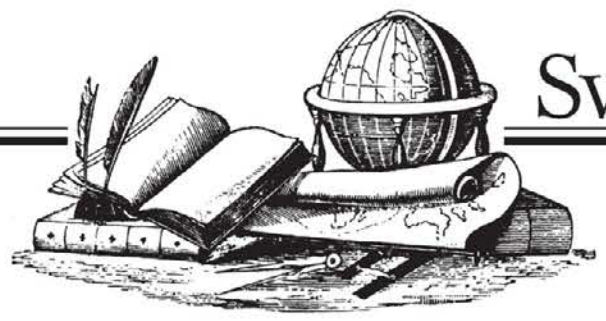

Mestna konzulta: pomembna seja

O novih slovenskih jaslih

Odbornica za šolstvo občine Gorica, Silvana Romano, se je v sredo, 19.5.2010, udeležila redne seje Konzulte za vprašanja mestne etnične manjšine in na njej podrobno odgovarjala na številna vprašanja, ki so jih postavili člani konzulte v zvezi z jaslimi v ulici Rocca in s problematiko vrtcev in šol v Gorici.

Povod za povabilo občinske odbornice na sejo konzulte je bil dolgo pričakovani začetek obnovitvenih del na stavbi, kjer bodo v začetku leta 2011 odprli prve jasli s slovenskim učnim jezikom v Gorici. Jasli bodo zapolnile vrzel v vzgojnem procesu slovenske narodne skupnosti na Goriškem in zadostile vedno večjemu povpraševanju po jaslih v samem mestu.

Odbornica Romano je zagotovila, da bo občina Gorica, kot pri ostalih občinskih jaslih, imela nadzor tudi nad jaslimi v ulici Rocca, ki jih bo oddala v upravo zadrugi, saj je ta že pred leti zmagala na razpisu za večletno upravljanje vseh občinskih jasli. Vzgojiteljice s slovenskim učnim jezikom bodo morale izpolnjevati strokovne pogoje, ki jih predvideva italijanska oz. evropska zakonodaja na tem področju.

Že od samega začetka delovanja naj bi bilo v jaslih prostora za 28 otrok, starih od 12 do 36 mesecev. Občinska uprava se je odločila, da bodo lahko jasli obiskovali le otroci od prvega do tretjega leta starosti, saj ni večjega povpraševanja po varstvu otrok do 12. meseca starosti in bi vključitev malčkov od tretjega do dvanajstega meseca, zaradi zakonskih predpisov, znižala število razpoložljivih mest.

Ivo Cotič

Vpisovanje v občinske jasli naj bi se odprlo meseca septembra. Do takrat naj bi Občina pripravila nove obrazce prošenj za vpis v jasli, že obstoječe kriterije za skupno lestvico vseh predstavljenih prošenj pa naj bi dopolnila s popravki, ki bi upoštevali potrebe in želje staršev za vpis otroka v slovenske jasli.

Odbornica Romano je podprla pobudo, da bi konzulta zbrala in posredovala odbornici predloge za poimenovanje jasli v ulici Rocca.

Pri drugi točki dnevnega reda je odbornica predstavila trenutno stanje vpisov v občinske vrtce in se zaustavila pri slovenskih, ki v zadnjih letih beležijo stalno rast, a ne v taki meri, da bi bilo nujno odpreti še dodatno sekcijo. Občina Gorica zadostuje potrebam otrok, ki živijo v mestni občini. Iz leta v leto pa rastejo odstotki otrok, ki nimajo bivališča v Gorici, a obiskujejo goriške občinske vrtce: leta 2007/08 15%, leta 2009/10 23,7%.

Cotič je nato opozoril odbornico še na nekaj tehničnih problemov na naših šolah (Trinko, Župančič, Erjavec), ki že dalj časa čakajo na odgovore občinske uprave. Odbornica Romano je zagotovila, da bo ponovno zahtevala takojšnji poseg tehnikov.

Za stabilizacijo javnih financ

Vlada mora preskrbeti nad 24 milijard

Italijanski politiki so znani po tem, da znajo spretno uporabljati domiselnost pri razreševanju še tako zamotanih vprašanj in se tako skušajo najbolj poceni izmazati. Vendar pa ni rečeno, da se takšen način delovanja vedno najbolje izteče. V luči te predpostavke lahko ocenjujemo stopnjo uspešnosti ukrepanja, ki ga je Italija ubrala, recimo, za boj proti negativnim posledicam splošne svetovne gospodarske krize, ki je zajela skoro ves svet pred dvema letoma po finančnem zlomu velikih ameriških bank kot pri najnovejšem dogajanju na evrskem področju. Glede prve krize je italijanska vlada osvojila obrambno strategijo gospodarskega ministra Tremontija, katere cilj je bil zaščititi klasični italijanski bančni sistem, ki ga tvorijo predvsem veliki bančni zavodi, da bi ti lahko nadaljevali s podeljevanjem kreditov srednjim in velikim podjetjem za premostitev kriznega stanja v proizvodnji in prodajanju njihovih izdelkov tako na domačem kot tujem trgu. V kakšni meri so se potem omenjene banke ravnale po vladnih željah in navodilih, ni še povsem razščiščeno vprašanje. Dejstvo pa je, da se večina podjetij ni odločilno opomogla po zaslugi razumevanja bančnih zavodov do njihovih potreb in zahtev. Zato podjetja stalno postavljajo zahtevo, naj jih vlada razbremeni vsaj dela stroškov, ki jih imajo v zvezi z delovno silo, kar naj bi se potem odražalo v povečanju kupne moči potrošnikov in s tem v povečanju globalne potrošnje dobrin. Podobno stališče zagovarjajo tudi sindikalne organizacije in politične stranke, ki se tradicionalno zavzemajo predvsem za pravice odvisnih delavcev. Namesto takšnega korenitejšega ukrepanja je vlada uvedla skromno mesečno pomoč v obliki potrošniških bonov državljanom z najnižjimi dohodki. Ukrep je sam po sebi pozitiven, a ne more bistveno pripomoči k odpravi zastoja v gospodarskem sistemu.

Evropsko območje evra (ki zaobjema13 držav članic Evropske unije, med katerimi sta Francija in Nemčija kot gospodarsko zelo pomembni državi) je zajela nevarna kriza po znanem finančnem zlomu Grčije. Evropska unija je bila politično prisiljena zagotoviti dolgoročno kreditno pomoč Grčiji. V tem smislu je bil naglo dosežen dogovor ob sodelovanju tudi Mednarodnega denarnega sklada. Borze so sprva nadvse pozitivno reagirale, a začetno optimistično razpoloženje se je kmalu ohladilo, kar je nevarno ošibilo valuto. Vse prizadete države evrskega območja so sedaj pred ključnim problemom, kako s svojimi finančnimi zmogljivostmi poskrbeti tudi za kritje omenjene izredne pomoči Grčiji. EU jim je priporočila sprejem ustreznih notranjih ukrepov. S tem vprašanjem se pravkar spopada tudi Italija. Gospodarski minister Tremonti skuša javnost pripraviti na krčenje javnih izdatkov. Katera področja in katere dohodke javnih uslužbencev naj bi prizadelo omenjeno krčenje in v kakšni meri, bo treba še videti, manever sam pa naj bi zajel krčenje proračunskih izdatkov v višini od 24 do 28 milijard evrov. Ta finančni ukrep je potreben ne samo zaradi sprejetih obveznosti do Grčije, temveč tudi za prilagoditev državnega proračuna zahtevam po kritju predvidenih dodatnih obveznosti v obdobju 2011-2012. Vlada vztrajno zagotavlja, da pri tem višanje davkov ne pride v poštev kakor tudi ne pokojninski sistem. Klestili naj bi se "neproduktivni" izdatki, katerih je po splošnem prepričanju mnogo. Vlada bo torej morala narediti določene izbire, katere izdatke zmanjšati ali jih povsem ukiniti. Ko bodo te njene odločitve znane, se bodo neizbežno sprožile razprave v parlamentu in v medijih. Predsednik vlade Berlusconi je po svoji navadi še pred dvema mesecema napovedal davčno reformo, ki naj bi omogočila tudi znižanje davkov. Sedaj pa se že opravičuje, da zaradi novonastalih finančnih težav države davkov za zdaj ne bo mogoče znižati. Po zadnjih vesteh vlada še nima enotnega stališča.

Mnogo se piše in govori o nujni politični potrebi po krčenju stroškov politike, to se pravi dohodkov političnih in drugih predstavnikov v javnih upravah in ustanovah. Doslej se je že veliko o tem razpravljalo, a rezultati so zelo skromni skladno z ljudskim rekom: "Tresla se je gora, rodila se je miška".

Tudi Evropska unija je pred resnim vprašanjem, kako naprej z ukrepi v podporo evrski valuti. Nemška kanclerka Angela Merkel zagovarja nujnost regulacije finančnih trgov. Izjavila je tudi, da bo Nemčija prisiljena ukrepati avtonomno, če ne bo dosežen o tem ustrezen dogovor v "evroskupini držav". Poznavalci razmer pojasnjujejo, da je na zadnje znižanje borznih tečajev vplivala zadolženost evropskih držav v dolarskem območju.

Alojz Tul

Odgovor na pismo SKGZ ministru Frattiniju

Zagotovilo za prizadevanje v korist slovenske in italijanske manjšine

"Zagotavljam vam, da za italijansko vlado predstavljata slovenska in italijanska narodnostna skupnost prednostni faktor v bilateralnih odnosih in stimolativni element za nadaljnji razvoj že razvejenega in poglobljenega sodelovanja med obema državama. V tej perspektivi se vključuje globalno finančno prizadevanje italijanske države v korist slovenske narodne skupnosti, kar smo potrdili tudi v letu 2010.

Franco Frattini

Zagotavljam vam, da bomo tudi v prihodnje ohranili isto intenziteto prizadevanj v odnosu do slovenske skupnosti v Italiji, čeravno v zdajšnji zapleteni konjukturni fazi".

Tako je italijanski zunanji minister Franco Frattini pisno odgovoril predsedniku Slovenske kulturne gospodarske zveze Rudiju Pavšiču, ki mu je pred tedni poslal dopis, v katerem se je zahvalil italijanski vladi, ker je upoštevala nastalo finančno stisko in našla rešitev, s katero je slovenski manjšini zagotovila ustrezna dodatna sredstva, kar pomeni, da bo razvejena organiziranost Slovencev v Italiji za leto 2010 brez dodatnih stisk in težav uresničila svoje zastavljene projekte.

V pismu ministru Francu Frattiniju predsednik SKGZ nadaljuje: "Izkoriščam priložnost, da Vas opozorim na zaskrbljenost in bojazen, ki nas preveva nad finančnimi napovedmi za leto 2011. V triletnem vladnem proračunu je namreč predvideno, da bi se finančni prispevek naši narodni skupnosti v naslednjem letu zmanjšal za celih 40 odstotkov v primerjavi z letošnjo podporo z vključenim dodatnim prispevkom. Prepričan sem, da boste zastavili Vašo pomembno besedo, ki jo imate v italijanski vladi, da bi se za našo skupnost našla primerna in sistemska finančna rešitev, ki bo Slovencem v Italiji nudila priložnosti za obstoj in razvoj".

Na dnu...

Povejmo na glas

Nad krizo z več transparentnosti

Kadar se razmere slabšajo in govorimo o krizi, iščemo način, kako bi se v tej krizi organizirali in preprečili kar največ izgub, ki nas ogrožajo. V najožjem osebnem oziroma družinskem krogu to niti ni težko, saj pregledamo vse izdatke in vse stroške kakor tudi nakupe, ki so nujni ali manj nujni. Seveda nam ni prav, da moramo omejiti svojo porabo, toda na osebni ravni vsi vemo, da kriza je, da še traja in da moramo nanjo hočeš nočeš odgovoriti. Docela drugače je z nami vsemi v družbenem prostoru, kjer je treba urejati problematiko ne samo ene, ampak vseh družin, vseh področij in vseh dejavnosti. Za tovrstno urejanje skupnega življenja so poklicane uprave, vse od lokalnih, občinskih, pokrajinskih, deželnih tja do državnih in večdržavnih, če se spomnimo Evropske unije, katere del smo. In za vse te uprave je v nelahkih časih, sredi katerih se nahajamo, vse prej kot lahko. Če smo namreč v svojem osebnem oziroma družinskem krogu vsi sprejeli krizo kot dejstvo in zanjo iščemo potrebne odgovore, pa se v družbenem prostoru nenadoma spremenimo: nič nočemo vedeti o tem, da bi se krizi prilagodili, če gre za uvajanje večjega varčevanja ali celo za odrekanje; nič nočemo vedeti o tem, da bo brez iznajdljivejšega načrtovanja lahko tudi naše delovno mesto ogroženo; nič nočemo vedeti o tem, da je poleg dejavnosti, ki jo opravljamo, treba upoštevati tudi druge dejavnosti, še več, pod vprašaj postavljamo celo že prej sprejete razdelitve, ki menda prav naše področje krivično prizadevajo. Z drugimi besedami: nočemo se odreči ničemur in zahtevamo, da za krizo plačujejo drugi. Uprave vseh ravni se zato znajdejo v stiski, saj so one tiste, ki morajo urejati družbene odnose. In uprave se kar praviloma odločajo za način, ki splošne razmere samo poslabša. Razporejanje sredstev postane skrivnost, dejavnosti in družbena področja so postavljeni pred nove omejitve brez predhodnega dogovarjanja, uprave se ločeno pogovarjajo zdaj s to zdaj z drugo dejavnostjo, vmes pa si izmišljajo nova in nova zagotovila, da bo vse dobro, in to zelo kmalu, če ne že jutri, pa prav gotovo pojutrišnjem. Neskončno boljši, čeprav vanj začuda malo verjamemo, pa je drug način urejanja kriznih problemov, in sicer je to transparentnost ter njeno stopnjevanje. To pomeni odkrito soočenje vseh dejavnikov določenega prostora z dano situacijo in njihovo docela razkrito informiranje o dejanskem stanju. Vsi skupaj potem v svojem prostoru sprejemajo odločitve, in to v mislih na vse in ne zgolj nase. V takšnem soočenju ni več možnosti za izsiljevanje nekaterih na račun drugih, v takšnem soočenju vsi nosijo težo krize in jo tudi skupno razrešujejo. Vzpostavijo se pogoji za skupen odgovor na težave, kjer vsak prispeva s svojimi zmožnostmi. Tako okrepljena transparentnost je zanesljivo najboljši odgovor, brez nje se v družbi in med ljudmi le povečuje napetost, ki kaj rada vodi v mržnjo ali celo odkrite izbruhe sovražnosti.

Janez Povše

POGOVOR Peter Močnik

"Pot do demokratizacije v manjšini je še zelo dolga"

V prejšnjih številkah smo objavili intervjuja z dr. Rafkom Dolharjem in dr. Damjanom Paulinom, ki sta dolgo let bila vidna člana in predstavnika javnega življenja. Bila sta politično angažirana v stranki SSk, člana raznih komisij in odborov, bila sta tudi v vodstvu manjšinskih kulturnih organizacij. Zanimal nas je njun odnos do izredno ostrih stališč, ki jih je zadnje čase zavzela krovna organizacija SKGZ do druge organizacije civilne družbe in do edine slovenske stranke v manjšini.

Obema smo postavili podobna vprašanja o odnosih med strankami in civilno družbo, predvsem pa o problemih, ki zadevajo obe krovni organizaciji civilne družbe in stranko SSk.

Tokrat smo ista vprašanja postavili dr. Petru Močniku, dolgoletnemu političnemu tajniku SSk in nekdanjemu predstavniku v tržaškem občinskem svetu.

SKGZ trdi, da bi bilo treba finančna sredstva in podpore, ki jih prejema naša skupnost iz javnih sredstev deliti drugače. Trdi, da delitev, kot se je uveljavila po letu 1990, ni pravična. SKGZ tudi trdi, da ima v svojih organizacijah več zaposlenih. Kaj mislite o tem?

Zgrešeno bi bilo, ko bi iskali maščevanje za preteklost ali podobno. Ne morem pa mimo dejstva, da vse do leta 1990, se pravi celih 45 let, kar ni bilo v okviru SKGZ-ja, ni imelo odprtih poti do finančnih sredstev iz takratne Jugoslavije, pa čeprav so bila to sredstva namenjena manjšini. Če je torej prejšnja država financirala izključno sebi ideološko sorodno organizacijo, je logično, da je le-ta zaposlila veliko ljudi in da drugi teh zaposlitev niso mogli nuditi. Ko je nova slovenska država vzpostavila enakovredne odnose z vsemi zamejskimi organizacijami, saj so bile vse slovenske in ideologija v demokratični in pluralistični republiki ni smela, ne mogla igrati več vloge, so se stvari spremenile: eni organizaciji je dotekalo manj denarja, druga pa je končno prišla do finančnega kisika. V tem novem okviru je bila naloga tistega, ki je prej igral monopolistično vlogo, da preuredi svoje delovanje glede na nove razmere. Če se je to zgodilo, potem SKGZ po 20 letih ne more tožiti, da dobiva premalo. Če se pa to ni zgodilo, potem ni SSO za to kriv. V pluralizmu moraš pustiti vsem dovolj prostora, da se lahko razvijejo. Če bo kdo boljši po uspehih in gospodarjenju, se bomo o tem lahko pogovorili.

SKGZ govori o težavah, ki jih ima s kulturnimi domovi in z njihovim vzdrževanjem. Kaj pa druge nepremičnine? Kako je sploh z vprašanjem družbene imovine, ali še obstaja? O tem se je včasih govorilo na tako imenovanem drugem tiru – kaj je ta drugi tir?

Ko se je po zlomu družbenega gospodarstva, Saftija in TKB-ja, reševal Primorski dnevnik, je SKGZ sklicala vse na pomoč in smo tudi pozitivno odgovorili. Ker je bilo to obdobje, ko se je zdelo, da bo končno prišlo do demokratizacije v manjšini, je SKGZ sprejela, da se odpre razprava o manjšinskem nepremičninskem premoženju, saj vemo, da je bila marsikatera zgradba kupljena ali zgrajena z denarjem, ki je prihajal iz Jugoslavije kot podpora manjšini, v korist cele manjšine. To je bil t. i. "drugi tir" dogovarjanja za Primorski dnevnik. Sam sem bil v odboru, ki bi se moral s tem ukvarjati, toda predsednik ga ni nikoli več sklical. Nato je postal predsednik druge pomembne ustanove, ki se je pa ukvarjala z drugačnim tirom. Na prvem občnem zboru zadruge Primorski dnevnik se je o teh nepremičninah še govorilo, nato so vse spravili v predal, prepisali nepremičnine na druge subjekte pa amen. Sedaj ostajajo samo še tiste nepremičnine, ki predstavljajo stroške, kot na primer Kulturni dom na ulici Petronio. Ko se je to premoženje ustvarilo, je bila logika ta, da pridobitne stvari krijejo izgube nepridobitnih. Torej, kdor kasira pri enih, naj tudi poravna pri drugih, ker je samo tako prav.

Foto IG

Kaj se vam zdi predlog o združitvi časopisov Dom in Novi Matajur, ki izhajata v Benečiji? Ali bi ju bilo res pametno združiti? Kaj bi lahko še združili? In skupne ustanove: ali niso te že v glavnem združene? Kakšne izkušnje imate o tem?

Začnimo združevati močnejši založbi na eni strani, potem bomo govorili o ostalih. Besede mičejo, zgledi vlečejo. Bojim se, da t. i. "skupne ustanove" so take samo na papirju, ker se tako splača zaradi njihovih stroškov. Zgodba SSG-ja, Pirmorskega dnevnika in še marsikatere podobne ustanove dokazuje, da je pot do demokratizacije v manjšini še zelo dolga. Tudi gospodarska sredstva, ki so bila v preteklosti namenjena za življenje in rast celotne manjšine, so v strogi domeni samo ene skupine, ki še vedno trdi, da, "kar je bilo moje, ostaja moje", in je tako tudi speljala posle.

Ali je Primorski dnevnik skupen projekt?

Primorski dnevnik je klasičen primer organizacije, ki mora biti nujno vsemanjšinska, toda vsi poskusi, da bi to tudi dejansko postal, so se do danes izjalovili. In gotovo ne po krivdi SSk, katere voditelji so zastavili tudi osebno premoženje za rešitev časopisa. Skupen projekt pomeni, da so vsi pripuščeni in povabljeni k sodelovanju, drugače ni skupen. SSk kot zbirna in neideološka stranka je to vedno trdila in je dokazala, da se je sposobna odpirati in vabiti tudi zelo različne osebe. Pri tem je želela imeti enakopravne odnose z obema krovnima organizacijama, toda politika, ki bi bila narodno obarvana, očitno ne "leži" vsem, kar se nam ne zdi prav. Raje kot da bi pili pobratimijo z zgodovinskimi nasprotniki našega naroda in se soočali z zgodovinskim revizionizmom, seveda takoj za tem pa peli slavo narodnim herojem, ali ne bi skušali prej dobiti skupen jezik med nami? Za vse to pa je treba postaviti ideologijo vsaj na drugo mesto.

Prejeli smo

Razmišljanje o 25. in 27. aprilu

Narava je v popolni preobleki, povsod je že vse v zelenem, tu pa tam so grmovje in drevesa v lepi rumeno zeleni barvi. To je čas, ki nam daje upanje in nekakšno energijo, saj je zima že za nami.

Še pred nedavnim smo bili v aprilu, ko se spominjamo raznih obletnic. V republiki Italiji je važen praznik 25. april, dan, ko se praznuje zmaga nad nacifašizmom. Bilo je konec vojne; z zmago nad diktaturami se je uvedla in začela živeti demokratična država. Ukinjeni so bili določbe in zakoni iz fašistične Italije. Skratka, začeli smo živeti v novi demokratični državi. V času fašistične diktature so bili poleg drugih državljanov najbolj prizadeti Slovenci. Ukinjene so bile vse pravice. Z raznimi dekreti in zakoni so onesposobili manjšino. Ukinjeni so bili vse šole, vsa prosvetna društva, katerokoli prosvetno in politično društvo.

Podržavljene so bile vse ustanove, banke in hranilnice. Prepovedano je bilo govoriti po slovensko v trgovinah, v javnosti itd. Tudi v cerkvi je bila prepovedana slovenščina, čeravno se je le v cerkvah ohranila slovenska beseda in duhovniki so učili verouk v materinem jeziku, pa tudi slovenščino. Zatiranje slovenskega človeka, konfinacije, zapori, procesi, posebna sodišča in usmrtitve so bili del italjanskega ustrahovanja in vladanja. Sledil je upor slovenskega ljudstva. Ustanovila se je organizacija TIGR, duhovščina se je dobro postavila v bran zatiranega ljdstva in šla v odpor. Naknadno po letu 1941 je začelo delovati partizansko odporniško gibanje in na Primorskem je bilo totalno. Vsi Slovenci so čutili odpor do fašizma in italijanske države. Odpor je imel hitro velik uspeh in podporo ljudstva. Na Primorskem, kot rečeno, je bilo spontano. A ni bilo prav tako, če beremo spomine dr. Klinca in vzamemo v poštev druga pričevanja ljudi, ki so v tistem času živeli in doživljali te odnose. Ljudstvo je bilo proti fašizmu in je hotelo svobodo in življenje v demokraciji. Toda istočasno je bilo ljudi strah avtoritarnega partizanskega gibanja.

Medtem ko so v Italiji po zmagi odporniškega gibanja, to je demokrščanskih, komunističnih in morda še kake druge skupine partizanov skupno z zavezniki vzpostavili demokratično državo, so v sosednji Jugoslaviji vzpostavili popolnoma nekaj drugega.

Tu je bila zmagovita NOB, partizansko gibanje, sedaj že skoraj redna vojska pod totalnim vodstvom Komunistične partije. Tu je zmagala komunistična revolucija, s katero so vzpostavili diktaturo proletariata. Že pred začetkom OF je partija dobro vedela, da mora izkoristiti ljudsko voljo po svobodi in odporu ter izvojevati revolucijo in nov socialni red. Moramo se tudi spomniti, da v samem začetku se je OF imenovala Protiimperialistična osvobodilna fronta. Torej, bila je proti zahodnim državam, kot sta Anglija in Amerika, ki sta bili za komuniste imperialistični. Že med vojno je prišlo na primer v Benečiji do spopada med komunističnimi in demokrščanskimi partizani, kjer se je zgodil zločin. To je bilo na italijanskem teritoriju. Na jugoslovanskem področju so partija in partizani popolnoma nadzorovali in imeli vse v rokah. Z dolomitsko izjavo so popolnoma izločili vse skupine, stranke ali posameznike iz vodstva partizanskega boja. Tu je vodila vse Komunistična partija s ciljem prevzeti oblast. Saj je že prej sam Pinko Tomažič izjavil, da napravimo republiko Slovenijo v sklopu ZSSR. Pravili so, da se borijo z zavezniki za dokončno zmago, kar tudi danes še poudarjajo, da so bili zmagoviti z zavezniki in porazili nacifašiste. Porazili so jih, toda partija je hitro postavila tako imenovano ljudsko oblast, torej diktaturo proletariata. Italija pa je postala demokratična država. V komunističnem partizanskem boju, predvsem proti koncu, so komunisti bili do zaveznikov nezaupljivi ali pa naravnost sovražni. Poglejmo poboje padalcev, poglejmo odnos do združenja TIGR, do ljudi, ki so se tudi borili s partizani, pa so jih na koncu likvidirali. Poglejmo procese, kot so proti Nagodetu, Ljubu Sircu in Vodetovi. Pred nedavnim sta bila v Šturjah (Ajdovščina), svečana slovesnost in odkritje spomenika Filipu Terčelju, ki je bil narodni buditelj, med fašizmom v konfinaciji, zaprt v zaporu, po prihodu nove oblasti pa zahrbtno usmrčen leta 1946.

Sprašujem se, kaj praznujejo 27. aprila in 9. maja v Sloveniji?

V Italiji 25. aprila zmago nad nacifašizmom, v Sloveniji zmago ali konec nacifašizma, a postavitev diktature. Uničenje vsakega človeka, ki bi kakor koli bil nevaren ob zmagi oz. postavitvi diktature proletariata.

Začeli so se izvajati poboji, grozni krvoločni poboji (Huda jama, Rog, Konfin, Logatec itd.) Indentificiranih je skoraj 600 grobišč. To ni bilo maščevanje, toda sla po krvi. Montirani procesi, nacionalizacije in odvzemi premoženja kmetom posestnikom itd. Rušenje kapelic in cerkva. Zapori za ljudi, ki so jim naprtili krivde, za katere niso niti vedeli. Procesi duhovnikom, grozen zažig škofa Vovka.

Streljanje ljudi, ki so bežali iz države. Vemo tudi, da so se domobranci ali nekatere skupine domobrancev, del vodstva in oficirjev omadeževali z zločini. To je nesprejemljivo in obsodbe vredno. Se ve tudi, da so se prve skupine tako imenovanih vaških straž organizirale v samoobrambi, ker so pripadniki OF v samem začetku pobijali nedolžne ljudi, očete in matere številnih družin po slovenskih vaseh.

Množica ljudi, v kateri naj bi bili vaške straže, domobranci itd. in tudi kolaboracionisti ter ljudje, ki so se samo bali komunistov, so še kako strogo plačali svojo zmoto. Dogodili so se medvojni in povojni poboji in maščevanja. Šli so v izgnanstvo in preživljali težko življenje v tujini. Ljubili so domovino in trpeli tam daleč. Če bi ti izseljenci in begunci bili proti lastnemu narodu, ne bi še danes ohranjali svojega maternega jezika in gojili velike ljubezni do domovine.

Kot rečeno, ta množica je konec aprila in prve dni maja leta 1945 iz strahu pred novo ureditvijo in komunizmom bežala v kolonah, peš, z vozovi skozi ljubeljski predor, ki je bil še v gradnji, poln vode in kamenja. Bežali so vse povsod samo, da bi si rešili gola življenja. Vedeli so, da jih čaka ponižanje, trpljenje in nesvoboda, če ostanejo v domovini.

Tile begunci, ki so odšli po svetu, so si ohranili življenje in tako lahko dali domovini velike ljudi. Samo nekaj primerov: misijonar Peter Opeka, kardinala Ambrožič in Rode, dr. Bajuk, pisatelj Simsič in drugi številni pesniki in pisatelji. Umetniki, kot so Bara Remec, Gorše, pa umetnica, pevca Fink, pa še mnogo drugih, ne nazadnje družina Inzko na Koroškem.

Morda bi morali danes prebrati članke, ki so bili zapisani v dneh osvoboditve, v času 1945-1946. Morali bi pogledati Ljudsko pravico, Primorski dnevnik in druge takratne spise, brošure in videli bi, kaj se je dogajalo in kako se je razmišljalo. Torej nista zasijali svoboda in demokracija, uvedena je bila najhujša diktatura. Ogromne dokumentacije je na razpolago. Seveda dobro je živel le ozek krog ljudi. Komunistični zmagovalci, častihlepneži in tisti, ki niso imeli vesti. Naknadno za ljubi mir in delo in kolikor toliko normalno življenje se je ljudstvo potlačilo, ponižalo in sprejelo, kar mu je bilo vsiljeno do današnjih dni. Zmagovalci še danes vidijo v ljudeh, ki so drugačni, verni in imajo drug svetovni nazor, nasprotnike, če ne gojijo do njih kar sovraštva.

Vendarle pa je nastopil čas slovenske pomladi. Komunizem se je vse povsod zdrobil in sesul. Slovenija je postala samostojna, svobodna demokratična država.

AJ

I FEEL...SLOVEEENIJA!

Papirnati gradovi slovenske finance

V prejšnjem tednu sta, pa čeprav le za kratek čas, na slovenskem gospodarskopolitičnem prizorišču ponovno v ospredju propadla slovenska tajkuna Boško Šrot in Igor Bavčar. Kriminalisti so v prejšnjem tednu prav njiju dva ovadili zaradi spornih menedžerskih prevzemov dveh velikanov slovenske industrije, Pivovarne Laško in Istrabenza.

Omenjena dvojica (nekdanjih) podjetnikov je očitno zapisana skupni usodi v svojem neizbežnem padcu. Čeprav sta Šrot in Bavčar največkrat opisana kot največja zločinca v belih ovratnikih v Sloveniji, gre opozoriti, da sta bila le pohlepnejša od drugih podjetnikov, da sta naenkrat v roke dobila zelo mogočni (in zelo nevarni) igrači ter da sta najbolj nesramno (in brez potrebnih zavarovalnih mehanizmov) izkoristila luknjičav slovenski sistem. Jasno je sicer, da ne sme to biti noben izgovor in da morata oba plačati za svoje grehe: oba sta namreč spravila skoraj na beraško palico dva gospodarska sistema, ki sta presegala finančni obtok milijarde evrov. Nista pa edina. Menedžerskih prevzemov, kar pomeni olastninjenja podjetja v rokah ene same osebe, so se lotili še številni drugi.

Kako je potekala ta divja privatizacija, postaja zelo jasno. Menedžerji za odkup večinskega dela tako velikih družb niso imeli finančnih sredstev. Prej bi lahko celo trdili nasprotno: šlo je za navadne državljane s srednje visokimi prihodki, ki so s političnimi poznanstvi pridobili tako moč, da so dejansko brez ficka postali privatni lastniki največjih slovenskih podjetij. Vrli menedžerji so kupovali deleže omenjenih velikih podjetij, za porok pa so zastavljali kar delnice podjetja, ki so jih kupovali. Skratka, šlo je za veliki papirnat grad, ki je nekako vzdržal v obdobju ekonomske gospodarske rasti, a se je s prihodom krize sesul in pod sabo nepovratno pokopal na stotine milijonov evrov, kar se bo posebej poznalo pri malih delničarjih, ki so se morda odločili dobršen del svojih prihodkov vložiti v paradne konje slovenskega gospodarstva. Ne gre samo za Šrota in Bavčarja, ki sta že zdavnaj izgubila status tajkuna (lahko samo še upamo, da bosta dočakala primerno kazen za svoje igračkanje na področju financ). Gre na primer tudi za Bineta Kordeža, menedžerja-lastnika Merkurja, ki je moral zaradi likvidnostnih težav enega od treh stebrov svojega podjetja prodati Mercatorju. Dalje je še primer koroškega Preventa globala, ki prav tako meče ljudi na cesto, njegova lastnika pa sta natančno dve fizični osebi (Nijaz Hastor in Janko Zakeršnik. Ime tegale je nekaj časa odmevalo tudi v primeru pretepa koroškega novinarja Mira Petka). Tukaj imamo seveda še celo vrsto gradbenih podjetij (na čelu s SCT-jem in Vegradom), o katerih smo se že večkrat razpisali.

Še eno tako podjetje moramo omeniti v tem kontekstu: gre za družbo Grep, edinega investitorja v stadion v Stožicah, "kronsko delo" ljubljanskega župana Zorana Jankovića. Lastniki tukaj sicer niso fizične osebe, ampak tri podjetja. Bistvo pa je isto: podjetja dejansko nimajo finančnih zmožnosti, da bi izpeljala projekt, vreden med 250 in 350 milijoni evrov. 75% lastnika podjetja Grep sta namreč v enakih deležih podjetji Gradis skupina G z "revnim" osnovnim kapitalom nekaj več kot 3,5 milijona evrov in družba Energoplan s še "revnejšim" osnovnim kapitalom v višini 1,8 milijona evrov. Tretji investitor, 25% delničar, avstrijski Supernova-MTK pa je že ob vstopu tretjino svojih delnic (torej dobrih skupnih 8%) zastavil pri hčerinskih družbah ostalih dveh podjetij. Kar je samo po sebi zelo zgovorno. Grep se je v zadnjem letu dvakrat dokapitaliziral: najprej iz 3,5 milijona osnovnega kapitala na 10 milijonov, pred dobrim mesecem pa iz 10 na 30 milijonov.

Pri tem je zelo nejasno, kako je lahko podjetjem z manj kot 4 milijoni kapitala uspelo dokapitalizirati Grep do 30 milijonov evrov. Odgovorov iz Gradisa in Energoplana ni in ni. Gre spet za papirnato konstrukcijo, ki jo umetno vzdržuje politika (v tem primeru Janković) zato, da bi lahko pred volitvami pokazal na novi stadion s 16 tisoč mesti? In da ne bo pomote, podatki lanskega leta so do samega Grepa zelo neizprosni: dobaviteljem, ki so gradili stadion, je podjetje dolžno 41 milijonov evrov, bankam pa 25 milijonov za že dodeljene kredite... le kdo bo naslednji "cvikal"???

Andrej Černic

Nedelja Sv. Trojice, 30. maj 2010: začetek priprave na SEK

O Lojzetu Grozdetu v pripravi na Slovenski evharistični kongres

Na praznik Svete Trojice začenja slovenska Cerkev intenzivno pripravo na Slovenski evharistični kongres, ki bo potekal v nedeljo, 13. junija 2010, v Celju. V pripravi nanj in s samim kongresom ter z življenjem iz njega hočejo prireditelji poživiti versko življenje v Cerkvi na Slovenskem. To življenje ima svoj vir in vrhunec v obhajanju svete evharistije. Kdor zavzeto in dejavno sodeluje pri maši ter pri njej z vedno večjo ljubeznijo prejema Jezusa v svetem obhajilu, se bo resno trudil za pristno krščansko življenje v ljubezni do Boga in vsakega človeka. V smislu današnjega prazničnega evangelija ga bo Sveti Duh uvajal v vso resnico.

V tem se je odlikoval slovenski mučenec Lojze Grozde, ki bo - v navzočnosti vatikanskega državnega tajnika kard. Tarcisia Bertoneja - v Celju razglašen za blaženega.

ŽIVLJENJE LOJZETA GROZDETA

V četrtek, 27. maja, je minilo 87 let, kar se je 1923 v Zgornjih Vodalah v župniji Tržišče pri Mokronogu na Dolenjskem kot nezakonski otrok rodil Lojze Grozde. Ko je bil star štiri leta, se je mati poročila drugam, zanj pa je skrbela teta. Poskrbela je, da je po končani ljudski šoli obiskoval klasično gimnazijo v Ljubljani, stanoval pa je v dijaškem zavodu Marijanišče. Bil je odličen dijak in pesnik, član dijaške Katoliške akcije in zavodske Marijine kongregacije.

Zanj je značilna izredna evharistična usmerjenost. V program duhovnega življenja, ki si ga je sestavil na duhovnih vajah od 24. do 28. julija 1942, je zapisal geslo: "Sv. evharistija, sonce mojega življenja"! V koncilskih in pokoncilskih odlokih imamo več desetletij pozneje isto misel izraženo z besedami, da je evharistija vir, središče in vrhunec našega življenja.

Sveto obhajilo je Lojze Grozde v zadnjih letih gimnazijskega študija prejemal vsak dan in tako vplival tudi na sošolce, da so hodili pogosto k obhajilu. Za pogostno prejemanje sv. obhajila je delal tudi z besedo, enako za pobožno udeležbo pri sv. maši. Sošolce je še posebej opozarjal na prve petke. Mašna daritev s svetim obhajilom je bila v središču njegovega življenja. Pri sveti daritvi je bil vedno tako zbran, da je to pri sošolcih zbujalo pozornost. Klečal je in molil iz latinskega misala.

Tudi na počitnicah je hodil, če je le mogel, k vsakdanji sveti maši in svetemu obhajilu, kar je bila velika žrtev zaradi oddaljenosti in zato, ker je bilo treba pred obhajilom biti tešč. Domači župniji je bil s pobožnim prejemanjem svetega obhajila v veliko spodbudo.

Prav tako se je zelo odlikoval v češčenju Jezusa v Najsvetejšem zakramentu. Vsem v Marijanišču so bili znani Lojzetovi pogostni obiski sv. Rešnjega telesa. Ko je šel mimo kapele, je skoraj gotovo vstopil vsaj za trenutek. Med prostim časom je večkrat kar na lepem izginil, da je odšel v kapelo in molil rožni venec - za tovariša, ki ga je hotel pridobiti za dobro stvar, za sošolca, ki je bil v nevarnosti, da zaide, zase, da bi neomajno vztrajal na poti krepostí. Lojze je tudi študij in vse drugo delo znal povezati z jutranjim sv. obhajilom in mašo ter z obiski v kapeli.

S pogostnimi in dolgimi obiski Najsvetejšega je vplival tudi na druge. Nekatere, zlasti mlajše, je včasih izrecno povabil v kapelo - ali pa je češčenje sv. Rešnjega telesa priporočil na sestanku Katoliške akcije ali pri Marijini kongregaciji. Ko se po božičnih počitnicah 1942-43 ni vrnil v Marijanišče, je sestra zakristanka začela povpraševati, kje je vendar tisti osmošolec, ki ga je prej tolikokrat čez dan videla v kapeli.

Za našega mučenca je značilna tudi globoka vera in vztrajna molitev pa tudi prisrčna ljubezen do Matere Marije. Kakor je takrat priporočal škof dr. Gregorij Rožman, je zelo častil presveto Srce Jezusovo in brezmadežno Srce Marijino. Vse to odražajo tudi njegove pesmi.

K spovedi je hodil dvakrat na mesec. Skrbno se je udeleževal prvih petkov. Na svoj zadnji prvi petek, 1. januarja 1943, je bil pri maši in je prejel zadostilno sv. obhajilo v stiški baziliki kot popotnico, ne da bi za to vedel. Odpeljal se je proti domu, kjer je hotel obiskati svojo mamo in širiti pobožnost petih prvih sobot, ki jo je naročil škof dr. Gregorij Rožman in se je v ljubljanski škofiji začela naslednji dan, 2. januarja 2010.

Na Mirni na Dolenjskem so ga zajeli partizani. Pri njem so našli latinsko mašno knjižico, knjigo Tomaža Kempčana *Hoja za Kristusom* in literaturo o Fatimi. Kot član Katoliške akcije in dosleden kristjan ni ustrezal njihovi komunistični miselnosti. Po mučenju so ga usmrtili v gozdu pri Mirni v noči med 1. in 2. januarjem. Dne 23. februarja 1943 so njegovo nezakopano in nestrohnjeno truplo našli šolarji, ki so v gozdu nabirali zvončke. Pokopan je bil 25. februarja 1943 na pokopališču v Šentrupertu.

Škofijski postopek za beatifikacijo (razglasitev za blaženega) Lojzeta Grozdeta se je pričel 1992 in končal 2003. Zbrano gradivo je bilo izročeno Kongregaciji za zadeve svetnikov v Rimu. Ta je po temeljitem študiju vseh dokumentov izdala dovoljenje, da se Lojze Grozde povzdigne na čast oltarja. Iz dokazov je nedvomno razvidno, da je umrl zaradi sovraštva do katoliške vere (*in odium fidei*). V soboto, 27. marca 2010, je sveti oče Benedikt XVI. odobril objavo odloka o njegovi mučeniški smrti.

Ko je Lojze kot dvanajstleten šolar junija 1935 prišel v Ljubljano k sprejemnim izpitom za vstop v gimnazijo, je bil tam ravno 2. jugoslovanski evharistični kongres. Udeležil se ga je in je nanj napravil močan vtis. 75 let po tem dogodku bo Lojze Grozde zopet na evharističnem kongresu, a zdaj ne več kot revno oblečen kmečki fant, v strahu, kako mu bo šlo šolanje v Ljubljani, ampak v sijaju nebeške slave, med blaženimi in svetniki; drugi razglašeni blaženi Slovenec ob prvem, škofu Antonu Martinu Slomšku.

(Besedilo o mučencu Grozdetu je pripravil p. Anton Nadrah)

V nedeljo, 13. junija, v Celju

Za SEK niso potrebne vstopnice

Do Slovenskega evharističnega kongresa (SEK), ki bo potekal na stadionu Arena Petrol v Celju v nedeljo, 13. junija, nas loči le še nekaj več kot petnajst dni. Tega največjega dogodka Cerkve na Slovenskem v letu 2010 naj bi se udeležilo približno 25.000 vernikov in ljudi dobre volje iz Slovenije in zamejstva.

Prijave za vse, ki bodo na kongres potovali z vlakom in avtobusi, še vedno potekajo po župnijah. Prireditelji poudarjajo, da za Slovenski evharistični kongres niso potrebne nobene vstopnice. Vsakdo se lahko pridruži in bo imel prost vstop. Seveda pa je najbolje, da se ljudje prijavijo pri svojih dušnih pastirjih, da bodo organizatorji vedeli, koliko ljudi smejo pričakovati.

Program

Uvodni program se bo začel ob 9. uri, ob 11. pa bo slovesna sveta maša, ki jo bo daroval papežev odposlanec, vatikanski državni tajnik kardinal Tarcisio Bertone.

Msgr. Marjan Turnšek

Mariborski nadškof pomočnik Marjan Turnšek je podčrtal, da je "evharistični kongres tako velik dogodek, da na njem ne bi smel manjkati noben Slovenec, noben kristjan v Sloveniji, noben katoličan. - Zakaj? - Zato, ker je potrebno in prav, da občestvo nekega naroda, neke države ali neke širše skupnosti od časa do časa pride skupaj pred Najsvetejše, pride skupaj pred Boga, pred Gospoda, ki se žrtvuje za nas in je med nami navzoč pod podobo kruha in vina. Da se to občestvo, v tem primeru občestvo Slovenije, katoličani Slovenije, zberemo, zato da bi se Bogu zahvalili za toliko dobrot, ki so se v teh 75 letih zgodile, od takratnega kongresa do letos. Toliko je bilo milosti. Prav je, da smo hvaležni in da to hvaležnost izrazimo tudi na zunaj. Ni dovolj samo v svojem srcu slaviti in častiti Boga, ampak priti tudi kot občestvo, kot narod, kot država skupaj in poklekniti pred Gospodom".

STIČNA Muzej krščanstva na Slovenskem

Odprli so razstavo o evharističnih čudežih

V Muzeju krščanstva na Slovenskem v Stični so v ponedeljek, 3. maja, odprli slovenski del mednarodne razstave Evharistični čudeži po svetu, na kateri si bodo lahko obiskovalci do 19. septembra ogledali 50 od 142 v Rimskokatoliški cerkvi uradno priznanih evharističnih čudežev. Razstavo je odprl ljubljanski nadškof Anton Stres. Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, je razstava del mednarodne razstave, ki je pred leti nastala v Milanu izpod rok mladeniča, ki je umrl za levkemijo; od takrat dobiva delne upodobitve po vsem svetu, tokrat tudi v Sloveniji. Po besedah direktorice muzeja Nataše Polajnar Frelih je v Stični objavljen izbor okoli 50 čudežev, ki so predstavljeni v slovenskem jeziku. Anton Nadrah, ki je opravil omenjeni izbor, je opisal definicijo in primere evharističnih čudežev. Tovrstni čudež je dogodek v vidni naravi, ki ga ni mogoče razložiti na naravni način, pri tem pa gre za spremembo samih podob: v največ primerih se hostija spremeni v človeško meso; pogostokrat hostije ostanejo nepokvarjene; znan pa je tudi primer, ko se je na hostiji pojavila Jezusova podoba.

Nadškof Stres je v svojem nagovoru ob odprtju razstave poudaril, da se razstava lepo umešča v letošnje evharistično leto, ki je sicer glavni dogodek v Cerkvi na Slovenskem letos. Tako bo, kot je dejal, tudi razstava okrepila pomen tistega, kar želi Cerkev doseči z omenjenim letom - to je v vernikih okrepiti temeljno zavest, da je evharistija središče verskega življenja in zadnja stopnica bližine, ki jo razodeva Bog. Čudeži na razstavi so sicer predstavljeni po posameznih vrstah čudeža. Predstavljene so tudi osebe, ki so živele samo od evharistije, med njimi tudi Slovenka Magdalena Gornik, ter posodje, ki se uporablja pri evharistiji. Slovenski del razstave bo čez nekaj tednov objavljen tudi na internetnem naslovu, kjer sicer stalno domuje omenjena mednarodna razstava.

Pavlovo leto

dr. Jurij Bizjak

Sveti Avguštin primerja luč sedanjega dneva z lučjo prihodnjega in večnega dneva in pravi, da je luč sedanjega dneva v primerjavi z lučjo, v katero naj pridemo, še zmeraj prava tema. Ko pa bo nastopil tisti dan, h kateremu smo namenjeni, bomo dali v kraj tudi preroške besede in vsa pisma, ker nam ne bodo več potrebna. Takrat bomo namreč videli, česar oko ni videlo, in slišali, česar uho ni slišalo, in uživali, kar v človeško srce ni prišlo.

"Čutim, kako vaša srca z menoj vred kipijo kvišku; toda minljivo telo teži dušo in zemeljsko bivališče tlači mnogo mislečega duha. Odložil bom to knjigo in vi pojdete od tod, vsak na svoje. Dobro nam je bilo pri skupni luči, srčno smo se veselili, srčno radovali. Toda četudi se ločimo drug od drugega, od njega se nikar ne ločimo"!

GLASBILA

1. Bron ali cimbale (hó halkós, tó kymbalon): "Ko bi človeške in angelske jezike govoril, ljubezni pa bi ne imel, sem brneč bron ali zveneče cimbale" (1 Kor 13,1). Pomeni: hladno trobilo brez duše, ki ne razume tistega, kar oddaja.

"In Gospod je rekel: Ker mi to ljudstvo prihaja naproti le s svojimi usti in me časti le s svojimi ustnicami, njegovo srce pa je daleč od mene in mu je moj strah le priučena človeška zapoved, zato bom, glej, še naprej presenečal to ljudstvo, presenetljivo presenečal, da bo izginila modrost njegovih modrih in se skrila razumnost njegovih razumnih" (Iz 29,13-14; Mt 15,8).

2. Piščalka in citre in trobenta (hó aulós, hé kithára, hé sálpigx): "Čeprav stvari brez duše dajejo glas, naj si bo piščalka ali citre, če ne dajejo različnih glasov, kako naj se razume, kaj igra na piščalko in kaj na citre? In če trobenta daje nejasen glas, kdo se bo pripravil na boj? Tako tudi vi, če z jezikom ne izgovorite razločnih besed, kako se bo razumelo, kar pravite? V zrak boste govorili" (1 Kor 14,7-9). Pomeni: vedi, kaj hočeš povedati, povej, kar veš, in ko poveš, kar veš, končaj!

"Hvalite ga z glasom roga, hvalite ga s harfo in citrami; hvalite ga z bobnom in plesom, hvalite ga s strunami in flavto; hvalite ga na cimbale zvenenja, hvalite ga na cimbale poslušanja. Vse, kar diha, naj hvali Gospoda. Aleluja! " (Ps 150,3-6).

GLEDALIŠČE

1. Gledališče (théatron): "Mislim namreč, da je Bog nas apostole postavil na zadnje mesto, kakor da bi bili obsojeni na smrt, kakor da smo postali uprizoritev, ki jo gledajo svet in angeli in ljudje" (1 Kor 4,9).

Shod srebrarjev v Efezu: "Ko so to slišali, so se razsrdili in vpili: 'Velika je Diana Efeška'! In razširila se je zmešnjava po vsem mestu; zagnali so se skupaj v gledališče in s seboj potegnili Makedonca Gaja in Aristarha, ki sta bila Pavlova sopotnika" (Apd 19,28-29).

2. Tekališče in venec (stádion, stéfanos): "Ali ne veste, da tisti, ki tekajo na tekališču, sicer vsi tečejo, pa le eden dobi nagrado? Tako tecite, da jo dosežete! Vsak pa, ki tekmuje, se vsemu odreče, oni, da prejmejo venec, ki ovene, mi pa nevenljivega. Jaz torej tako tečem, ne kakor na slepo, se tako borim, ne kakor bi mahal po zraku, marveč zatiram svoje telo in da dajem v sužnost, da bi, ko evangelij oznanjam drugim, sam ne bil zavržen" (1 Kor 9,24-27).

3. Smeti in izvržek sveta (perikátharma, perípsema): "Ko nas preklinjajo, se zagovarjamo, postali smo kakor smeti sveta, izvržek vseh prav do zdaj" (1 Kor 4,13).

Združenje cerkvenih pevskih zborov - Gorica

Na sporedu so številne pobude

Pri Združenju cerkvenih pevskih zborov – Gorica, tj. ustanovi, ki vključuje kar 41 odraslih, mladinskih in otroških zborov, živahno potekajo številne pobude. Tukaj bomo omenili tiste tri, ki so sedaj najbolj "vroče".
Vsakoletni Koncert cerkvenih pesmi v štandreški cerkvi, ki bo v nedeljo, 6. junija, ob 18. uri. Na njem bodo nastopili zbori Združenja; vsak bo zapel tri evharistične ali Marijine pesmi; izvedba je lahko "a cappella" ali ob spremljavi orgel in drugih inštrumentov.
Stabat Mater za Ljubko Šorli, tj. spominski večer, na katerem bodo spregovorile njene pesmi, ki so jih uglasbili različni skladatelji. Projekt si je zamislil in oblikoval prof. Silvan Kerševan, ravnatelj Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel, izvedba pa je sad sodelovanja med Centrom Komel in Združenjem cerkvenih pevskih zborov – Gorica ob finančni podpori Javnega Sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti. Pobuda ima namen, ob 100-letnici rojstva pesnice, približati njen lik predvsem mladim generacijam, ki živijo udobno v svobodni družbi, a se morajo zavedati, da je svoboda sad trpljenja in upornosti rodov, ki so bili pred nami. Dogodek bo v petek, 25. junija, ob 20.30 v cerkvi sv. Ivana v Gorici.
Projekt Zbrana dela Stanka Jericija. To je izredno zahtevno delo, saj morajo pri Združenju, še pred koncem novembra 2010, zbrati in pregledati celotni opus prof. Jericija, digitalizirati še neobjavljene originale, notografirati in natiskati zbirko najpomembnejših neobjavljenih zborovskih del in pripraviti predstavitvi z nastopi zborov v Gorici in Trstu. Vsi, ki imajo v svojih arhivih dela prof. Jericija, so naprošeni, da pokličejo ZCPZ - Gorica na številko 0481-31817 v jutranjih urah. Pri projektu sodelujejo še naslednje ustanove: Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel, Zveza cerkvenih pevskih zborov – Trst, Slovenska prosveta in Kulturni center Lojze Bratuž.
Priprava omenjenih dogodkov je dokaz, kako pomembno vlogo ima Združenje cerkvenih pevskih zborov – Gorica pri ohranitvi, širitvi in razvoju našega zborovskega petja.

Trpka usoda Kočevarjev

Sestra Apolonija

Vedno sem jo nagovarjal z velikim spoštovanjem: sestra Apolonija, ob upokojitvi pa sem jo ogovoril s sestra Polonca. Začudeno me je pogledala. Zapazil sem, da ima solze v očeh. Po krajšem pogovoru, čez nekaj minut pa mi je le tiho rekla: "Prav težko sem zapustila šolo, saj sem tam bila samo pol stoletja in skoraj ves ta čas ravnateljica. Si predstavljate, koliko matur je šlo mimo in koliko naših dijakov je danes razkropljenih po vsem svetu?... Na vse to me znova spomnijo kartice, ki jih dobivam ob praznikih"...

Z nečakom, znanim poslovnežem, sva ji pripravila presenečenje. Obljubila sva ji, da jo bova iz Bavarske, kjer preživlja večer življenja, čeprav še vedno zelo aktivno, saj dnevno daje lekcije, piše, prevaja in, kot pravi, ima sedaj tudi znatno več časa za molitev, odpeljala na Brezje. Ni bila tam velikokrat, vendar, kadar je bila, se je vrnila v svoj bavarski raj srečna, ker je "okusila delček svojega doma", ki ga je izgubila kot petletni otrok.
Najin tokratni načrt niso bile Brezje, ampak njena rojstna vas, ki je ni več. Kot petletno deklico so jo skupaj s starši Nemci izselili s Kočevskega – najprej na Bizeljsko, potem na Bavarsko in tako rojstnega kraja ni videla nikoli več. Zaprosil sem znanca, ki je lovec in Kočevsko zelo dobro pozna, da nas je počakal v Kočevju na trgu pred cerkvijo. Ker je danes Slovenija prekrižana z avtocestami, je zelo preprosto tujca nagovoriti, da ga popelješ na Brezje, v resnici pa zaviješ nekam drugam. Pred mestom je prebrala napis Kočevje. "Oh, se mi je dozdevalo, da danes ne bomo romali, ker nič ne molimo, ampak samo klepečemo", je vzkliknila in nadaljevala, "vidva pa sta zelo prebrisana. Če bi obiskovala mojo gimnazijo, bi vaju ne pustila k maturi, ker zavajata poštene ljudi"!
Pred cerkvijo v Kočevju smo presedli v džip in se odpeljali proti njeni rodni vasi. Zelenje, lepa cesta in tu pa tam celo srnjad, ki se je brezskrbno pasla – svojstvena lepota te pokrajine. Zavili smo na stransko cesto in se ustavili pred lepim novim križem, ki je sameval ob cesti v zaraščeni pokrajini. "Tu smo, tu ste bili rojeni, sestra, in tu nekje je bila tudi vaša hiša", nas je ogovoril lovec. Ona pa: "Ne, ne, nikjer ne vidim tiste hruške, po kateri sem plezala in je imela tako dobre sadeže! Prav tako ni nikjer tistih velikih smrek, ki so rastle za hišo, tu je ena sama divjina"! Naš spremljevalec pa je dodal: "Vse hiše so v tistih čudnih časih podrli, kamenje, ki je bilo obdelano, odpeljali drugam, ostalo je zarastel gozd. Lesene zgradbe so podrli ali požgali, zato je tudi sledov hiš zelo malo ali skoraj nič... Hoteli so zabrisati vsako sled za vami, dragi Kočevarji! Pred leti pa smo postavili ta križ, ki priča, da je tu bila nekoč vas in življenje... " Nastala je grobna tišina. Zgovorni poslovnež je kar naenkrat utihnil in začel: "Kaj bi si mislil moj oče, če bi bil še živ, ko bi sedaj bil tu? Hvala Bogu, da ga sem ni bilo nikoli"! Sestra je sedla na tla in proseče izjecljala: "Prosim, pustite me samo, bodite tako dobri, lepo prosim"!
Obzirno smo se odstranili in šli na kratek sprehod po goščavi, z željo, da bi odkrili vsaj kakšno sled o kakšni zgradbi, pa je nismo... Ko smo se vrnili, je sestra še vedno sedela na tleh, vsa sključena in zgrbančena, in molila rožni venec. Polglasno sem jo vprašal: "Sestra, bi šli"? Ona pa je tiho in proseče izjecljala: "Gospod, lepo prosim, nakopljite mi prgišče zemlje! Lepo prosim, da jo odnesem s seboj; ko bom odšla k svojim, mi jo bodo dali v krsto, da me bo spremljala... "
Nazaj grede smo zavili še na Brezje. Sestra je ostala pred milostno podobo precej časa. Sicer pa smo skoraj ves čas molčali, kaj naj bi govorili, ko so ostali v nas vseh tako žalostni spomini... Šele nekje proti koncu poti je le spregovorila: "Kako čudno se je Bog poigral z nami Kočevarji, nekako tako kot z Judi, samo oni imajo svojo domovino, mi pa smo se raztepli po celem svetu... O naši kočevski zgodovini manj pišejo in razpravljajo kot o naših katoliških šolah. Iz vsega tega pisnega listja lahko pridemo do zaključka, da smo v naših šolah delali samo slabo in nasilje takšno in drugačno nad šolarji. Pozabljajo pa, da so naše sestre velikokrat morale po naših vrtcih brisati otrokom ritke, jih uvajati v osnove osebne higiene, ker tega doma jih nihče ni naučil. Sama sem ničkolikokrat šla zaradi naših dijakov na policijo, na sodišče, tudi finančno smo jih podpirali, napisala sem na tone priporočil za univerzo, za zaposlitve, jim celo reševala družine in tako naprej. Pa o tem se danes ne piše, ker to sploh ni pomembno. Važni so škandali, takšni in drugačni, ki ne rečem, da niso bili možni, jih pa ni toliko, kot se o vsem tem na široko razpravlja. Končno pa, koliko je danes še ljudi, ki so za kaj komu hvaležni? Res pa je, da komaj čakajo, da nas cerkvene ljudi blatijo, le kaj bi vsi ti pisuni delali, če bi tega ne počeli? Skozi celo zgodovino je človek moral imeti neko kost, ki jo je glodal, najboj primerna kost pa je in ostane Cerkev s svojimi ustanovami in člani. Pozabljamo, da Bog premika nebo, česar človek ne zmore. Ampak ne premika tistega, kar človeška zmožnost lahko spremeni"...

Ambrož Kodelja

Kratke

Prihodnjo nedeljo romanje na Sveto Goro

Tradicionalno - letos triindvajseto - medškofijsko romanje goriške nadškofije in koprske škofije na Sveto Goro bo potekalo v nedeljo, 30. maja. Slovesno somaševanje, ki ga bosta vodila nadškof msgr. Dino De Antoni in škof msgr. Metod Pirih, se bo začelo ob 16. uri. Letošnje srečanje bo potekalo pod geslom Leto duhovništva - v molitvi pred Marijo, saj v vesoljni Cerkvi obhajamo leto duhovništva, ki se bo končalo meseca junija. Bogoslužje bo potekalo v slovenskem, italijanskem in furlanskem jeziku, evharistična molitev pa v latinskem. Sledi blagoslov znamenja Concordia et Pax. Toplo vabljeni!

Benedikt XVI.: ni Cerkve brez Binkošti

S praznikom Binkošti se je v Cerkvi končal velikonočni čas. Papež Benedikt XVI. je prejšnjo nedeljo po maši v nagovoru na Trgu sv. Petra dejal, da Cerkev podoživlja binkoštni dogodek, ki je obenem tudi rojstni dan vesoljne Cerkve. Vernike je spomnil na pomen in globino binkoštnega dogodka. Opozoril je na moč Svetega Duha, ki se je pred 2000 leti spustil na apostole in rodil Cerkev na zemlji. Skrivnost Binkošti se razteza dlje od dogodka, ki so ga bili deležni apostoli. Cerkev namreč nenehno podoživlja binkoštni dogodek, ki jo je v določenih trenutkih človeške zgodovine še posebej zaznamoval. Benedikt XVI. je spomnil tudi na različne cerkvene zbore in poudaril: "Ni Cerkve brez Binkošti in ni Binkošti brez Marije"! Ob tem je omenil molitvena srečanja mladih, kjer je skupaj z Marijo v moči Svetega Duha mogoče začutiti pristen Božji klic. Spomnil se je tudi na svoj pastirski obisk v Fatimi ter pokazal na moč Marijine priprošnje, ki so je mnogi deležni v krajih prikazovanj. Prisotne je povabil, naj se združijo v molitvi z Marijo za nove Binkošti, da bi Cerkev pogumno uresničila Jezusovo poslanstvo na zemlji.

Lednica 2000 – srečanje poljske mladine

Dominikanska univerzitetna pastorala v Poznanu na Poljskem pripravlja 14. srečanje katoliške mladine Lednica 2000 (www.lednica2000. pl), ki bo letos potekalo v soboto, 5. junija 2010. Iz Slovenije se ga bodo udeležili: Gregor Kunej, tajnik Medškofijskega odbora za mladino, s. Metka Kos FMM iz Društva SKAM, s. Mojca Korošec FMM, FRAMA in poljska redovnica s. Gosia Ksiazek FMM. Srečanje je dobilo ime po jezeru Lednica blizu Poznana, kjer je bil krščen prvi poljski kralj Mieszko I., ki je s tem sprejel krščanstvo v imenu naroda. Mladi Poljaki se tu zbirajo z namenom izbrati Kristusa za temeljni kamen svojega življenja. Že drugo leto zapored so organizatorji povabili mlade iz drugih evropskih držav, ki želijo svoje življenje zaupati Kristusu. Tema letošnjega srečanja se glasi: Ženskost: dar in skrivnost. S tem želijo poglobiti razumevanje skrivnosti ženskosti in poživiti zavest o pomembnosti žensk. Prek spoznavanja prve matere Eve in poslanstva Marije bodo odkrivali poslanstvo vsake ženske ter skušali razumeti poslanstvo Cerkve same. Ženska in materinstvo sta bila vedno celoviti del poljske kulture, kot poudarja tudi starodavna poljska himna Bogurodzica, posvečena Božji Materi.
Lednica 2000 se bo začela s procesijo, kjer bodo nosili relikvije sv. Adalberta (Wojciech), enega izmed poljskih narodnih zavetnikov. Sledila bo maša, papežev nagovor prek video povezave in čaščenje Najsvetejšega. Dogodek bo dosegel vrhunec z molitvijo Izbiram Kristusa in slovesno procesijo udeležencev skozi simbolična vrata Lednice v obliki ribe.

V nedeljo, 16. maja, je bilo v Gabrjah praznično in doživeto slavje. Tam namreč prejemajo zakrament prvega sv. obhajila otroci župnije Gabrje-Vrh Sv. Mihaela-Rupa-Peč. Tokrat je k "angelski mizi" stopilo pet otrok: Deborah, Jana, Mitja, Martin in Dimitri, ki jih je na ta pomembni življenjski korak skrbno pripravila mlada katehistinja Karen Ulian. Obred je vodil dekan g. Karel Bolčina, somaševal je g. Viljem Žerjal, pel pa je Mladinski cerkveni pevski zbor Vrh Sv. Mihaela.

Na binkoštno nedeljo, 23. maja, sta Greta in Valentina med jutranjo mašo v Pevmi pri Gorici prejeli prvo sveto obhajilo. G. Marijan Markežič, ki jima ga je podelil, je v homiliji povabil vse navzoče, naj sprejmejo nov binkoštni čudež, moč Božjega duha, da bi se umirili v Bogu in z Njim sodelovali. Deklici sta se na zakrament pripravili s katehistinjo Ani Saksida pri sv. Ivanu v Gorici; peli so jima otroci iz goriške duhovnije, pa tudi malčki iz Štmavra in pevci ob orglah na koru.

Kratke

Pisatelj Vanja Pegan je izročil goriškim nižješolcem bralne značke

V sredo, 19. maja, je bilo v avditoriju slovenskega višješolskega središča v ul. Puccini v Gorici vse živo. Dijaki šole Ivan Trinko so se srečali s pisateljem Vanjo Peganom. Pegan je prišel iz Izole, kjer dela in živi z ženo in dvema otrokoma. Rojen je bil leta 1967 v Piranu.

Poleg pisateljevanja se preživlja s poučevanjem klasične kitare. Napisal je več knjig za otroke, med drugimi Citronček in Giovanin (Libris, 1999) in Mesto 2000 (Libris, 2000). Po njegovi literarni predlogi sta bili uprizorjeni tudi dve gledališki predstavi za otroke: Trije oslički in kozica Rozica ter Lučka in najlepše darilo. Leta 2002 je izšla njegova zbirka kratkih zgodb Kopanje mornarjev v topli vodi (Libris), leta 2005 roman Čoln (Založba 2000), leta 2006 roman Pisatelj, Adam in pilot (Mladinska knjiga). Zadnji roman je izšel lansko leto z naslovom Potovanje na začetek poti. Pogovor z dijaki je pisatelj vodil zelo pisano in zavzeto. Povedal jim je, zakaj in kdaj je postal pisatelj. Pisati je začel poezije že kot mlad dijak. Prvi šopek takih poezij je podaril sošolki, v katero se je zaljubil. K pisateljevanju ga je pritegnila prijateljica, slikarka, ko ga je prosila, naj napiše zgodbo. Tudi vprašanja dijakov so bila zanimiva in bogata. Razgovoru je sledilo nagrajevanje najboljših bralcev. / KN

Vrhovski otroci spoznavajo civilno zaščito

Ekipa civilne zaščite Občine Sovodnje je v soboto, 22. maja, članom otroškega pevskega zbora PD Vrh Sv. Mihaela razkazala prostore sedeža, opremo in stroje. Podžupan občine Sovodnje Slavko Tomsič

in vodja ekipe civilne zaščite Orlando Murenec sta otrokom opisala delovanje in organizacijo dela prostovoljcev v primeru neviht, potresov, vremenskih ujm in požarov. Po učni uri in pomenljivem zgledu prostovoljcev, ki so vedno pripravljeni pomagati ljudem v stiski, je Avguštin Devetak pogostil člane PD Vrh Sv. Mihaela, ki so se udeležili zanimivega srečanja, z okusno paštašuto.

Slovenske jasli v Gorici

S popravitvenimi posegi stavbe v ul. Rocca, kjer naj bi uredili slovenske občinske jasli, so začeli v prejšnjih tednih; računajo, da bi jih lahko odprli že v naslednjem šolskem letu. V Gorici bi to bila prva tovrstna struktura. Potrebnega je še precej dela, saj je stavba v Svetogorski četrti, ki jo je že Brancatijeva uprava določila za slovenske jasli, precej dotrajana. Njena gradnja sega v petdeseta leta, najprej je bila namenjena vrtcu, nato pa je bilo v njej stanovanje ustanove Ater. Podjetje, ki ima dela v zakupu, ima na razpolago sedem mesecev. Če ne bo zapletov, bi lahko prvih 28 malčkov stopilo v strukturo enkrat spomladi, vpise pa bodo sprejemali že meseca septembra. V jasli, za katere je predvidenih pet vzgojiteljic, bodo sprejemali malčke, ki so stari od 12 do 36 mesecev.

Tretja univerza iz Ajdovščine na obisku pri nas

V ponedeljek, 17. t. m., so prišle k nam udeleženke študijskega potepanja po Gorici. Pod vodstvom prof. Ivane Slamič in dr. Irene Mislej so ajdovske obiskovalke tamkajšnje Tretje univerze spoznale

slovensko Gorico in v našem uredništvu tudi prisluhnile predstavitvi vseh ustanov, ki v naši stavbi na Travniku domujejo. Naš urednik Jurij Paljk je še posebej predstavil Goriško Mohorjevo družbo, ki je najstarejša založba pri nas, seveda pa spregovoril tudi o sodelavcih in o uredniškem delu pri Novem glasu.

Umrl je Francesco Moise

V Gorici je pred dnevi umrl Francesco Moise, nekdanji vidni politik in občinski upravitelj. Umrl je v 85. letu starosti. V prejšnjih desetletjih je deloval v stranki Krščanske demokracije (DC). Bil je dolgo let izvoljen v goriški občinski svet in je bil več časa tudi odbornik za šolstvo in kulturo. Zelo pozitiven je bil njegov odnos do Slovencev.

PD ŠTANDREŽ Praznik špargljev

Za uvod lepa razstava fotografij Loredane Prinčič

Kot je že postala navada, se tradicionalni Praznik špargljev, ki ga prireja Prosvetno društvo Štandrež, vsako leto začenja z razstavo. Pod naslovom Spoznavajmo naše ustvarjalce se predstavlja vsakič domača umetniška duša, ki svoje občutke izliva v enega izmed toliko umetnostnih izrazov. Tokrat so prireditelji, v imenu katerih je spregovoril predsednik PD Štandrež Marko Brajnik, izbrali Loredano Prinčič, ki se s fotografijo, najprej v analogni, potem digitalni tehniki, ukvarja že od 90. let in je aktivna članica Skupine 75. O njej kritičarka Lorella Klun pravi, da "je umetnica, ki zna združiti lastno občutljivost z natančno in določeno načrtovalnostjo". V zelo okusni postavitvi v spodnjih prostorih župnijske dvorane A. Gregorčič v Štandrežu na panojih na črni podlagi visijo novejše fotografije v črno-beli tehniki, ki jih je tankočutno oko fotografinje ujelo v objektiv v glavnem v Gradeški laguni, nekatere pa na potovanju po Jordaniji. Predstavljena tematika je narava, sicer izmaličena in oskrunjena od človeka, ki je do njenih lepot in zakonitosti, kljub nekaterim podvigom zavzetih ekoloških skupin, zmeraj bolj neobziren in neobčutljiv. " Fotografija, seveda tista skozi objektiv pozornega fotografa, omogoča zelo osebno gledanje na svet", je dejal Saša Quinzi, kustos Goriških pokrajinskih muzejev, ki je predstavil avtorico in poudaril, da so razstavljene črno-bele fotografije take, kot so nastale, ker jih avtorica ni računalniško obdelala. Pri tem je pazila na prehod od najpomembnejših, svetlejših tonov na temnejše nianse z blagimi prehodi. Njen pogled v naravo je zelo premišljen. Na po zaporedju razstavljenih fotografijah prevladuje najprej globinska dimenzija, ki prehaja v detajle. Pri teh se kaže dvodimenzionalnost oz. natančen opis površine, ki je zelo povedna v svoji raznolikosti (hrapavost bi npr. lahko celo otipali). Z vseh dihajo avtoričin osebni pogled na izsek iz narave in njen odnos do nje ter močna sporočilnost. Gledalcu je pri tem fotografinja kot kažipot, kako naj človek ravna oz. ne ravna tudi z drobnimi naravnimi lepotami. Quinzi je še naglasil estetski čut avtorice, ki preveva tudi vso postavitev razstave, na katero že pred stopniščem opozarja iz žic spleten svet, v katerega je vpletenih pet velikih belih vrtnic-simbolov za kontinente.

Loredana Prinčič

Nastopajoči učenci OŠ F. Erjavec - Štandrež z učiteljicami

Nežno lirično vzdušje je ob odprtju ustvarila Marta Bizjak, ki jo poznamo kot ljubiteljsko igralko, na petkovem odprtju, 21. maja, pa je poslušalce presenetila z igranjem na 6-akordne citre, na katere igra šele osem mesecev pod vodstvom Janke Frančeškin na tečaju Tretje univerze v Novi Gorici. Milo so zazvenele pesmi Predica A. M. Slomška (Gustav Ipavec), narodni Nocoj, pa oh nocoj, Prišla bo pomlad in, Mariji v čast, Spet kliče nas venčani maj.

Ob koncu se je Loredana Prinčič zahvalila vsem, ki so prišli na odprtje, Enzu Tedeschiju pa za pomoč pri postavitvi.

Praznik špargljev v župnijskem parku med lipami je v soboto, 22., v popoldanskih urah razveselil otroke z risarskim natečajem na temo narave, zvečer pa so se plesalci zavrteli z ansamblom Souvenir. V nedeljo, 23., se je praznik ob množici obiskovalcev nadaljeval z nastopom učencev OŠ F. Erjavec Štandrež. Prvo- in drugošolci so zaplesali ob znanih pesmicah in pokazali, kaj so se naučili na plesnem tečaju s sprostitvenim namenom Plešimo skupaj, ki ga je dva meseca vodila Damijana Češčut. Ostali učenci so zapeli nekaj živahnih otroških pesmic pod vodstvom učitelja Martina Srebrniča in ob glasbeni spremljavi Damijane Čevdek Jug. Mali plesalci Plesnega kluba Kreart iz Nove Gorice so pokazali svoje gibalne spretnosti, ansambel Hram pa je ogrel pete.

Domače jedi, seveda tudi špargliji, dobra kapljica in bogat srečelov so potešili lačne želodce in željo po... lovu na srečo.

IK

Pohod treh mostov

Lepa priložnost za sprehod in druženje s sosedi

V nedeljo, 16. maja, je potekal že tradicionalni Pohod treh mostov. Pohod, ki je bil letos 11. po vrsti, organizirajo s skupnimi močmi Krajevna skupnost iz Solkana in rajonski sveti Sveta Gora–Placuta, Pevma-Štmaver-Oslavje ter Stražice. Deževno vreme, ki je letos označilo ves mesec maj, je pohodnikom prizaneslo, da so lahko mirno opravili vso predvideno pot, ki je letos peljala udeležence z nogometnega igrišča v Stražicah po ulici Scogli ob Soči. Pred novim kmečkim turizmom Silicanum so rajonski svetniki Svete Gore-Placute ponujali okrepčilo, nato so pohodnike napotili naprej proti nekdanjemu kmečkemu mejnemu prehodu in v Solkan, potem pa čez znameniti Solkanski most. Od tu je izbrana pot peljala po gozdni stezi, ki so jo organizatorji iz Solkana in Štmavra primerno uredili za pohod, čez Pevmico v Štmaver, od tod pa skozi Pevmo in še čez tretji most nazaj na izhodiščno točko. Pred nagrajevanjem, ki je obdarilo najmlajšega in najstarejšega pohodnika oz. pohodnico ter najštevilnejše družine in skupine, so v imenu organizatorjev spregovorili predsednik Stražic Conighi in predsednik Pevme, Oslavja in Štmavra Peršolja. Sledila sta jima še odbornik iz Solkana Branko Belingar in Miloš Čotar za rajonski svet Svete Gore-Placute. Vsi govorniki so se zahvalili pohodnikom za udeležbo, kljub negotovemu vremenu, izvoljena predstavnika Slovenske skupnosti Peršolja in Čotar pa sta še posebej poudarila vlogo, ki jo ima vse od prve izvedbe ta čezmejni pohod. Ljudje si ob tej priložnosti vzamejo nekaj časa zase in se srečajo z ljudmi, ki jih morda ne vidijo skozi celo leto, pa čeprav živijo le kilometer daleč na tej ali na oni strani državne meje.

Izjava pokrajinske sekcije SSk

Spojitev dveh rajonov škodljiva za Slovence

Pokrajinski tajnik Slovenske skupnosti Julijan Čavdek nam je poslal tiskovno sporočilo glede spojitve rajonskih svetov Madonnina in Podgora. V njem piše: "Problem števila mestnih rajonskih svetov je bil že večkrat javno obravnavan, in to na več načinov. Pri tem ni nobena skrivnost, da sedanja goriška občinska uprava ima jasen namen zmanjšati, če ne celo ukiniti rajonske svete. Razlogi za tako namero so lahko upravičeni ali pa tudi ne in vsak lahko ima o tem svoje mnenje. Vendar eno je mnenje, drugo pa so zakoni, mimo katerih ni mogoče iti.

Predlagana spojitev rajonskih svetov Madonnina in Podgora mora upoštevati dejstvo, da se pri tem obravnava področje, kjer živijo Slovenci. Glede na dejstvo, da znotraj italijanske zakonodaje ni nikjer zagotovljeno predstavništvo narodnih manjšin v izvoljenih telesih, so posegi, ki jih omenja goriški župan, za slovensko narodno skupnost negativni. Spojitev Madonnine in Podgore bi namreč nedvomno prizadela prav slovensko predstavništvo, kar pa je nesprejemljivo.

Župan Romoli seveda opozarja, da so to načini, kako bi od Dežele dobili zagotovilo, da se ohrani vsaj nekaj rajonskih svetov. Sprašujem pa se, zakaj se v ta namen ne uveljavijo zaščitni zakoni 482/99 in 38/01? Povsem normalna strategija bi bila, da občina Gorica postavi do Dežele FJK visoke cilje oz. ohranitev vseh rajonskih svetov in to tudi na podlagi zakonodaje, ki ščiti slovensko in furlansko skupnost v mestu. Smo pa priče dejstvu, da se župan Romoli že od vsega začetka sam odpoveduje rajonskim svetom zato, da bi od Dežele dobil..., ne vemo kaj.

Kako se bo končala ta zgodba, je dokaj jasno. Gorica bo izgubila svoje rajonske svete (če jih ni že), pri vsem tem pa bomo najbolj prikrajšani Slovenci, ker bomo ob pomembne predstavniške organe, ki so bili do danes izrednega pomena za ohranjanje in razvijanje naše narodne skupnosti. Prav tako bomo Slovenci potegnili krajši konec, če se bodo ohranili rajonski sveti tam, kjer je naša narodna skupnost bolj prisotna, ker bodo tem okrožjem priključena druga, ki bodo bistveno spremenila razmerja pri volilnih preizkušnjah".

Snovanja 2010

Španska glasba in ples na krminskem trgu

Snovanja so se minuli petek odela v čutne melodije španskega glasbenega in plesnega izročila. Noche de musica y vino je bil tako poseben večer znotraj cikla, ki je do sedaj zvenel v akordih klasične glasbene tradicije. Melos ljudske španske glasbe je našel pot v številna dela resne glasbe, ki so ji, če nekoliko poenostavimo, v Španiji postavili temelje genialni skladateljski umi iz 19. stoletja, kot so Isaac Albeniz, Joaquin Turina, Enrique Granados, Manuel de Falla. Ti skladatelji so potemtakem ustvarili tako imenovano špansko nacionalno glasbo in, kot je zapisano v koncertnem listu, so dela teh mojstrov postala vzor številnim drugim, nam manj znanim, a nič manj pomembnim španskim skladateljem, katere so z občutkom predstavili kitarista Martina Gereon in Franko Reja ter harfistka Tatiana Donis. Čeprav pogosto špansko glasbo enačimo s strastnimi melodijami senzualnega plesa s kastanjetami, pa je le-ta vse prej kot to. Španija je dežela, ki se večidel leta greje v pripekajočem sredozemskem soncu, država je bolj ali manj izsušena pokrajina in tisti, ki je kdaj obiskal Španijo, povsem razume, zakaj 'siesta' prihaja od tam. V trdih življenjskih razmerah je v ljudskem izročilu, od koder so črpali glasbeno gradivo skladatelji, nastala resna, poglobljena, tudi meditativna glasba, ki je prinašala sporočila o preživetju navadnega kmečkega človeka v neprijaznem okolju. Pa vendarle se je ta človek ob poznih večernih urah, ko je hlad legel na razgreto zemljo, razvedril in radostil nad lepoto življenja. Tako so nas odlični glasbeniki popeljali na španska tla in nam ponudili vpogled v dušo te očarljive dežele z manj tipičnimi skladbami, ki pa so podale drugačno, melanholično resnico o tamkajšnjem življenju. Glasbeniki niso zašli v patetičnost in stereotipnost te glasbe, namerno so vključili v program tudi dela, ki so strast kazale na povsem kontrasten način, a ravno tako sugestiven. Španska glasba ni samo tango in flamenko, je še marsikaj več, drugače se ne bi zapisala v vrh tradicije visoke umetnosti Zahodne Evrope. Da se je enoteka ob krminskem trgu povsem prelevila v špansko razpoloženje, so poskrbele plesalke Kristina Di Dio, Irene Sambo in Raffaella Petronio. Očarljive mladenke, ki so se subtilno sukale v izzivalnih gibih, vsakokrat oblečene v različna oblačila, so pritegovale radovedne poglede obiskovalcev enoteke in mimoidočih. Ljudska glasba pa navsezadnje izhaja iz besede, španščina je mikaven jezik, ki že sam po sebi zveni kot pesem. Zato je podal poetični dodatek v španščini, ki ga je pripravila Marija Bertolini, večeru zaokrožen pomen. Hudomušno, z mislimi o ljubezni in poljubih, pa je izvrstno interpretirala igralka Anita Kravos. A glasba je vsekakor imela glavno besedo, saj kot veleva poznana misel, da je glasba univerzalen jezik, je na neposreden način zarisala vso lepoto španske pokrajine, duše, ljudi, njihovih usod, ki so jo tako, kot je treba, najlepše podala strunska glasbila v izvedbi treh pretkanih glasbenikov.

Metka Sulič

V soboto, 29. maja, Likof 2010

Števerjan, biserček enoturizma

Kot smo že omenili prejšnji teden, bo naslednjo soboto, 29. maja, na razgledni točki ob gostilni Dvor v Števerjanu potekal 5. Likof, pomladni praznik, s katerim društvo Vinoteka - v sodelovanju s krajevno občinsko upravo, društvoma Briški grič in Sedej ter drugimi ustanovami - promovira vas sredi Brd kot biserček enogastronomske in turistične ponudbe.

Med "protagonisti" letošnje izvedbe so kmetije: Draga, Conti Formentini, Gradis'ciutta, Humar, Il Carpino, Aleš Komjanc, Muzic, Paraschos Evangelos, Simon Komjanc, Edi Skok, Matijaž Terčič, Terpin, Ivan Vogrič in Zuani, gostilne: Dvor, Filippo Formentini, Koršič, Luka in Vogrič, kmečki turizmi: Baronesse Tacco, Kovač in Daniele Stekar ter hotel Golf Castello Formentini.

Svečano odprtje praznika z odprtjem stojnic je v soboto predvideno ob 10.30. Na razpolago bo pokušnja krajevnih vin in domače hrane, tudi tipičnih jedi, ki segajo v 19. stol. Ob 11. uri bo na sporedu okrogla miza o novih turističnih priložnostih za briško območje. Na predstavitvi pobude je Simon Komjanc ***(na sliki)*** povedal, da se bodo jutranjega posveta, v katerega so vložili veliko energij, da bi bil res kakovosten, udeležili strokovno zelo uveljavljeni gostje. Podžupan občine Števerjan Robert Princič je dodal, da ga bo moderiral agronom, enolog in časnikar Claudio Fabbro, o različnih vidikih tematike, pa tudi o tem, kakšne možne izhode iz krize imajo kmetje in gostinci danes, bodo spregovorili Patrizia Felluga, Elda Felluga, univ. profesor in ekonomist Francesco Marangon, Erika Koncut, arh. Camilla Mancini in svetovno priznani ameriški strokovnjak Paul Wagner. Na razpolago bo simultano prevajanje v slovenščino, italijanščino in angleščino. Ob 16.30 bo tematska pokušnja z naslovom *Od 2007 do danes: Tokaji, Tokay d'Alsace, Sauvignonasse ali Friulano?* , namenjena globlji analizi tematika tokaja, ki ima svojo posebno mesto tudi v Brdih. Ob 17.30 bo še predavanje o začetnih oprijemih pri pokušnji vina, o vlogi gostinca in potrošnika. Pa še ena zanimiva pobuda: da bi se potrošniki seznanili z zakonskimi določili in svojimi "mejami", bodo dali karabinjerji na razpolago etilometer, da ga bo lahko poskusil (v anonimni obliki, seveda), kdor bo to želel.

SSk in Skupaj za Sovodnje

Nejasnosti pri količini odpadkov

Problematika urbanih odpadkov je z več vidikov pomembna tema, ki zadeva javno upravo, saj je to ena temeljnih uslug, ki jih na območju neke občine uživajo občani. Za to uslugo plačujejo davek, s katerim občina posledično plačuje stroške za odvoz in uničenje oz. reciklažo smeti.

Zato je ravno obračunavanje te takse (TARSU) zelo pomembno, saj je to postopek, po katerem se na koncu določi znesek, ki ga bo morala vsaka družina oz. posameznik odšteti za zgoraj navedeno uslugo. Za to je bistvene važnosti, da ima občina pri obračunavanju točne podatke glede količine odpeljanih odpadkov. Pri tem pa pride v poštev odnos med občino in poverjenim podjetjem za pobiranje odpadkov, ki je za občino Sovodnje družba IRIS SpA. V tem podjetju ima občina Sovodnje tudi svoj, sicer skromni, delež. Glavna delničarja sta občini Gorica in Tržič.

Na to tematiko sta Slovenska skupnost in lista Skupaj za Sovodnje pripravili tiskovno konferenco z glavnim namenom, da javnosti posredujeta okvir, v katerem se odvija celoten postopek obračunavanja davka na odpadke (TARSU) v sovodenjski občini. Tiskovna konferenca je bila v torek, 18. maja, v sejni sobi sovodenjskega občinskega sveta, kjer so bili prisotni svetniki Walter Devetak in Vlado Klemše (Skupaj za Sovodnje) ter Kristian Tommasi (SSk). Tiskovne konference se je udeležil tudi pokrajinski tajnik SSk Julijan Čavdek.

Glavni poročevalec je bil svetnik Vlado Klemše, ki je povedal, da je dostop do podatkov glede količine odvedenih odpadkov precej težaven. To bi seveda ne smelo biti, mogoče pa je razlog v tem, da med podjetjem IRIS in Občino Sovodnje še vedno ni bila podpisana pogodba. Priporočljivo bi bilo, da se to izvede. Drugi nejasen vidik so količine odpadkov, ki vzbujajo marsikateri dvom o točnosti. Večkrat je namreč navedena ista količina odvedenih smeti, kar je sicer možno, a zelo malo verjetno.

Obračunavanja podatkov je potrebno spremeniti, kajti ustvarja se podlaga, na kateri bi bili oškodovani ravno občani, ki bi plačevali za deleže, ki jim ne pritičejo, oz. za količino smeti, ki ne odgovarja resničnosti. Zato sta obe opozicijski skupini v sovodenjskem občinskem svetu že večkrat opozorili upravo, tudi v prejšnjem mandatu. Skrajni čas je torej, da se med občino Sovodnje in družbo Iris sklenejo primerni odnosi, po katerih bo obračunavanje takih občutljivih podatkov točno in v skladu s tem, kar je dejansko stanje.

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ

PRAZNIK ŠPARGLJEV 2010

v Štandrežu - v župnijskem parku med lipami

sobota, 29. maja 2010
17.00: bike cross
20.30: ples z ansamblom SOUVENIR

nedelja, 30. maja 2010
19.00: nagrajevanje natečaja ex-tempore in bike cross
OPZ Štandrež, MePZ Ciril Silič iz Vrtojbe
vedra igra v izvedbi dramskega odseka PD Štandrež
ples z ansamblom HRAM

Na voljo odlični špargli, domača jedača, pijača in bogat srečelov

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Obvestila

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško obvešča udeležence izleta na Dolenjsko, ki bo v soboto, 29. maja, da bo prvi avtobus odpeljal ob 7. uri iz Gorice s trga Medalje d'oro, s postanki pri pevmskem mostu/vagi, v Podgori pri športni palači in v Štandrežu pred cerkvijo. Drugi avtobus bo odpeljal ob 6.45 iz Doberdoba, nato s postanki na Poljanah, Vrhu, v Sovodnjah pri cerkvi in lekarni ter Štandrežu. Na avto-busu je prostih še nekaj mest. Priporoča se točnost!

Priprava na malo maturo za dijake tretjih razredov srednje šole bo potekala v Mladinskem domu v Gorici, v ul. Don Bosco 60, od 7. do 11. junija, od 15. do 18. ure. V torek, 8. junija, bo psihoterapevt Bogdan Žorž vodil delavnico v zvezi s premagovanjem treme in ohranjanjem koncentracije. Ob 17.30 bo spregovoril tudi staršem. Od 6. do 10. septembra pa bo potekala priprava, namenjena letošnjim petošolcem, na vstop v srednjo šolo. Prijave do 31. maja. Informacije na sedežu MD in na tel. 0481 546549 ali 328 3155040. Še je možen vpis k popoldanskemu pouku 2010/11.

Med poletnimi dejavnostmi Mladinskega doma "Poletnosti 2010" bodo od 14. junija do 2. julija potekali Izzivi (vldeodelavnica, dnevne ekskurzije, zeleni teden). Vpisi in podrobnejše informacije do 31. maja na sedežu MD in na tel. 0481 546549, 0481 536455 ali 328 3155040.

SCGV Emil Komel sprejema vpise v šolsko leto 2010/11. Informacije daje tajništvo (tel. 0481 532163, 0481 547569), email info@emilkomel. eu ali na spletni strani www. emilkomel. eu

V Kulturnem centru Bratuž je do 31. maja odprta razstava volilnih in političnih plakatov SSk na Goriškem. Ogled je možen tudi preko interneta (www. slovenskaskupnost. org).

Katoliška knjigarna išče sodelavkoca od 18. do 35. leta starosti za 6-mesečno prakso. Tel. 0481 549754.

Gradbeno parcelo za kombinirano industrijsko in stanovanjsko gradnjo na področju Vipavske doline (izvoz Selo) prodam. 6000 kv. metrov po 50 evrov meter. Tel. št. 00386 41625393.

Darovi

Ob 66. obletnici nasilne smrti Marte Terčon se je spominjajo sestre in darujejo v ta namen 50 evrov za p. Vladimirja Kosa.

Čestitke

Na fakulteti stikov z javnostjo tržaške univerze v Gorici je prejšnji teden uspešno diplomirala Martina Gereon. Svoji pridni in simpatični učiteljici kitare iskreno čestitajo kolegi "Komelovci".

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 28.5.2010 do 3.6.2010)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www. radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 28. maja (v studiu Andrej Baucon): Narodno-zabavna in zabavna glasba - Naši zbori - Iz krščanskega sveta - Novice iz naših krajev - Obvestila.

Sobota, 29. maja (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 31. maja (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

Torek, 1. junija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 2. junija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Brez gozdov ni življenja (ponovitev) - Izbor melodij.

Četrtek, 3. junija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

3. slikarski natečaj Dario Mulitsch

KD "Slikarski natečaj Dario Mulitsch" razpisuje 3. mednarodni slikarski natečaj v spomin na prof. Daria Mulitscha. Namenjen je italijanskim in tujim umetnikom in je razdeljen na dve sekciji z dvema različnima temama: prva je prosta, druga se glasi "Gorica in šport (s posebnim poudarkom na nogometu) ". Prijava je brezplačna do 5. 6. 2010. Prijavljenci bodo obveščeni o pripustitvi k razstavi. Pripuščeni umetniki bodo morali do 31. 8. 2010 nakazati prijavnino v višini 40 evrov, do 18. 9. 2010 pa izročiti svoja dela. Skupinska razstava izbranih del bo na ogled od 2. do 10. oktobra v Palači Coronini Cronberg. Informacije: ul. Margotti 11, GORICA, tel. -faks 0481 535004; e-pošta: concorsomulitsch@alice. it; ilaria. tax@libero. it; facebook: Concorso Mulitsch.

BCC CREDITO COOPERATIVO ZADRUŽNA BANKA
Doberdò e Savogna
Doberdob in Sovodnje

ZADRUŽNA BANKA DOBERDOB IN SOVODNJE

Sklicuje redni občni zbor članov, ki bo **v drugem sklicanju v petek 28. maja 2010 ob 18.00 uri v Kulturnem Domu v Gorici, ul. I. Brass št. 20**, s sledečim dnevnim redom:

1) Poročila upravnega sveta in nadzornega odbora, diskusija ter odobritev bilance za poslovno leto 2009 in namemba čistega dobička;

2) Odobritev sistema za nagrajevanje upraviteljev, osebja ter sodelavcev, ki niso v rednem podrejenem delovnem razmerju;

3) Volitve v upravni svet, po predhodni določitvi števila članov slednjega.

Obvešča člane, da sprejeti pravilnik o vodenju občnega zbora in volitev v zadružne organe je na razpolago vsem članom na sedežu banke in podružnicah.

ZA UPRAVNI SVET: Predsednik Dario Peric

Govor Marka Tavčarja na prireditvi DSI v Trstu

Dragi gospod Franc Jeza!

Zelo dolgo vam nisem pisal. Zadnjič menda pred kakimi šestimi leti, ko je umrl Vaš prijatelj prof. Habjan in smo se spominjali tudi 20-letnice Vaše smrti, a pogosto mislim na Vas. Zlasti v teh zadnjih mesecih in tednih je bilo res veliko priložnosti, da smo se prijatelji in nekdanji kolegi lahko spominjali in se pogovarjali o Vas in Vašem delu. Na Radiu Trst A, recimo, prihaja spet do novosti pri jutranjem koledarčku, rubriki, ki ste jo vi dolga leta urejali, paberkovanje med kolegi o tej novosti je oživilo med drugim tudi spomin na Vaše znamenite zvezke, v katere ste si beležili dnevne obletnice in dogodke, vredne spomina. Spraševali smo se, kje so.

Vaša hči Evelina pa se je zelo angažirala, da je uredila grob na komenskem pokopališču, v katerem počivata z Vašo drago ženo Tinko, in tudi v tem primeru smo kolegi, ki smo imeli to srečo, da smo Vas poznali in se z Vami srečevali na radiu, skušali ta tleči spomin tudi konkretno razpihati izpod pepela. Vsak, kdor mimo gre, lahko zdaj na lepem nagrobniku opazi tudi obeležje v obliki knjige z dvema Vašima navedkoma. Zelo posrečeno sta ju izbrala Vaša dolgoletna prijatelja in kolega Drago Legiša in Saša Martelanc, tako da bo vsakdo, ki ju bo prebral, zaslutil širino in globino Vaših misli in stremljenj. Prva misel, ki ste jo napisali leta 1937 in je objavljena v ptujskem dijaškem glasilu Mlada setev, se glasi: "Samozaupanje, zavest lastne moči je tista sila, ki dviga narode, ne orožje in število". Druga misel pa je iz zbornika Neodvisna Slovenija iz leta 1983 in se glasi: "Slovenija mora postati dežela svobodnih in vedrih ljudi. Če to nismo mogli mi, ljudje starejših generacij, naj postanejo to nove, mlade slovenske generacije. Neodvisno in demokratično Slovenijo hočemo ustanoviti predvsem zanje".

Danes, v ponedeljek, 24. maja, pa smo se zbrali tu v Peterlinovi dvorani na večeru, ki vam je posvečen ob izidu izbora kratkih zgodb z naslovom Zakasnela pomlad, ki jo je uredila diplomirana slavistka Vojka Havlas, Ormožanka, ki je za vas izvedela kot študentka v Ljubljani ter napisala diplomsko nalogo o vaših fantastičnih zgodbah z naslovom Nevidna meja, ki so izšle leta 1980 pri Goriški Mohorjevi družbi. Pri sestavljanju te naloge je naletela tudi na vaš ostali opus in se navdušila za vaše pisanje. Nanjo ste naredili izredno močan vtis, kot "človek z lastnimi idejami in neomajno držo za njihovo uresničevanje", kot je sama zapisala.

Vest, da se pripravlja knjiga vaše kratke proze, mi je posredoval dr. Legiša, ki je bil kar nekajkrat v Komnu pri vaši hčerki, in to z Mirom Oppeltom. Prav Evelina mu je med temi obiski predstavila ta projekt in vem, da se je nad to zamislijo zelo navdušil. Mislim, da se mu je zdelo dobro, da je glavnina teh novel in črtic vendar izšla v Novem listu, pri katerem ste bili nesporni steber med sodelavci. Saj ste za ta tednik redno vsak teden pisali po več prispevkov različne vsebine. Za praznične, nekoliko obširnejše številke pa ste redno prispevali tudi kako kratko novelo ali črtico. Vesel sem, da je knjiga izšla, in upam, da bo prispevala k temu, da se bo v domovini odgrnil zastor in vas bo lahko spoznal tudi širši krog slovenskih bralcev.

Prijatelj Ivo Jevnikar, ki je organiziral ta večer, me je prosil, da naj bi zbranemu občinstvu obudil spomin na vaše radijsko ustvarjanje in vsakodnevno tlako. Mi vsi, ki smo že dovolj stari, da smo delali na radiu, pa čeprav kot zunanji sodelavci, preden vas je prav pred radijsko palačo 12 aprila 1983 zadela možganska kap, se dobro spominjamo, kako ste vsako jutro kmalu po 8. uri prihajali na radio, sedli k stroju, pri katerem ste navadno delali, pregledali časopise in kmalu začeli pisati. Pravzaprav prvi prispevek dneva ste navadno narekovali, saj ste za poročila ob 10.00 sestavljali dnevni pregled tiska. Vanj ste radi vključevali ob najbolj izpostavljenih političnih dogodkih tudi razne aktualne teme, ki ste jih včasih radi poglobili v samostojnem komentarju za opoldanska poročila. Z enim prstom ste neverjetno hitro in vztrajno tolkli po pisalnem stroju. Nastajali so tako zapisi za jutranji koledarski del in drugi članki, predvsem pa vsakodnevni prispevek za popoldansko kulturno kroniko. Šlo je lahko za recenzijo kake nove knjige, zapis o otroški reviji ali dijaškem glasilu, komentar k zgodovinskim obletnicam ali novim ugotovitvam zgodovinarjev, zlasti če je šlo za staro slovensko zgodovino in mnoge druge teme. Tako se, recimo, dobro spominjam, kako ste prebirali Zgodovinski časopis in polemizirali z Bogom Grafenauerjem, ali, kako ste nekoč obsežno in v več člankih poročali o hrvaški zgodovinarki dr. Nadi Klaićevi, ki je razkrila celo vrsto manj znanih podatkov o usodi Celjskih grofov in njihovi vlogi na Balkanu.

Marsikdo je sicer obžaloval, da ste se leta 1979 s posebno pogodbo vezali na poročila, ker ste bili prejšnja leta eden glavnih sotrudnikov našega programskega oddelka, za katerega ste napisali 16 iger za otroke in 9 radijkih iger za odrasle ter vrsto drugih oddaj za tekoče potrebe. Ko sem svojčas prebral Vašo radijsko dramo Zadeva je končana, za katero ste 1964 dobili prvo nagrado na natečaju za izvirno radijsko igro, me je pretreslo in presenetilo, da ste se odločili za negativen razplet, v smislu, da časnikarja Langeja, ko končno ugotovi, da je med vojno voditelja Nacionalne protinacistične stranke Bergmana izdal njegov bivši sodelavec in sedanji notranji minister Rendl, le-ta ustreli in tako se vsa zadeva konča. Resnica je sicer razkrita, a ne zmaga!

Tedanji vodja dramskega oddelka prof. Harej, ki je umrl letos januarja, se je pogosto in rad spominjal, kako sta se srečevala in kako radi ste razpravljali o vsem mogočem, obenem pa tudi, kako ste večkrat garali pozno v noč, da ste lahko pravočasno oddali prevode tujih radijskih iger ali samostojne dramatizacije literarnih predlog oz. tekste, za katere ste bili dogovorjeni in ki so jih morali igralci radijskega odra še posneti.

Naj tudi ob tej priložnosti ponovim, da Vam bom vedno hvaležen, ker ste si v letih, ko sem začel sodelovati pri radiu, vzeli čas zame in mi dobrodušno razlagati veščine časnikarskega poklica, zlasti kako je treba ohraniti samostojno mišljenje in kritični pristop do virov ter biti zvesti vrednotam, v katere verujemo.

V tej dvorani je danes več naših kolegov, ki so z vami več časa drugovali kot jaz, saj tu vidim dr. Legišo, pa Martelanca, Sergija Pahorja, Danila Lovrečiča (...) in druge in vsakdo izmed teh bi lahko povedal marsikatero zanimivost iz radijskega okolja. Glede zvestobe svojemu prepričanju pa mislim, da ste nam vsem lahko izreden in nedosegljiv zgled, saj kdo bi leta 1983 lahko napovedal, da bo junija 1991 Slovenija res samostojna in neodvisna republika. Verjetno bi te idealiste lahko prešteli na prstih ene roke, ali pa niti ne!

Vi pa ste v februarju leta 1983, le nekaj mesecev preden ste zboleli, v samozaložbi izdali zbornik z naslovom Neodvisna Slovenija, peti iz niza programskih zbornikov, ki že s svojimi naslovi povedo vse o tej vaši politični veri in angažiranosti, saj nosijo naslove: Alternativa, Demokracija, Iniciativa in Akcija. V uvodniku prvo omenjenega z naslovom Neodvisna Slovenija pa lahko preberemo tudi naslednjo misel: "Naš cilj je taka neodvisna slovenska država, v kateri bo živel slovenski narod svobodno in v kateri se bo lahko vedno odločil za tak politični, gospodarski in socialni red, kakor mu bo najbolj prijal".

Ko smo leta 1994 prav v teh prostorih priredili simpozij Vam v spomin, smo tu soglasno sprejeli resolucijo, s katero smo udeleženci želeli opozoriti "slovensko javnost na (Vaše) nesebično in naporno delo pri spodbujanju, pospeševanju in utemeljevanju ideje o samostojni Sloveniji, ki jo je več desetletij tudi ilegalno širil iz Trsta". Udeleženci simpozija pa smo se tedaj obrnili tudi na pristojne slovenske oblasti – in v prvi vrsti na skupščini mest Ljubljana in Ptuj – "z vabilom, da primerno obeležijo tako na rodnem Ptuju kot v glavnem mestu Slovenije delo, ki ga je Franc Jeza opravil v korist celotnega slovenskega naroda". O razvoju tega poziva bomo verjetno slišali kasneje, ob posegu gospoda župana s Hajdine Radoslava Simoniča.

Lahko bi na tem mestu ugotavljal, da za človeka, ki je preživel italijanski zapor v Volterri, nato po kapitulaciji Italije in vrnitvi v Ljubljano tamkajšnje zapore ter transport v Dachau, za osebo, ki se je prostovoljno javila, da gre v taborišče Ueberlingen pri Bodenskem jezeru, da bi bil bližje zahodnim osvoboditeljem, ki je doživel težke preizkušnje tudi po vrnitvi v osvobojeno Ljubljano, so take zamude fiziološka zadeva. Ve, da čas dela svoje in da je predvsem važno, da med ljudmi živi trdna vera v boljše dni. Prej ali slej čas dozori in se sanje uresničijo.

Dragi gospod Jeza, končati moram. Pred dobrim tednom sem na nekem pogrebu srečal dragega prijatelja, stavca Duška Švaba, in sva govorila o tem večeru ter se spominjala, kako je večkrat čakal, da ste mu izročali še zadnje članke za novo številko Novega lista. Navadno ste mu dali v roke časopis in svetovali, naj prebere kak posebno zanimiv članek. Vaš kazalec pa je takrat s še večjo hitrostjo tolkel po tipkah, da ste mu čim prej izročili tekste.

Tako je sedaj z mano, saj moram po hčerko v Doberdob, nato pa še v Trst, še prej pa bi moral uredništvu Novega glasa poslati zapis o sobotnem pevskem večeru v Devinu.

Obljubim Vam, da se Vam bom pogosteje oglašal. Vas pa prosim, da najprej pozdravite svojo drago gospo Tinko, nato pa po vrsti vse prijatelje in znance, ki bi jih srečali tam v nebeškem Jeruzalemu, že omenjena Habjana in Hareja ter Ireno Srebotnjakovo, a tudi druge radijce, ki so odšli v večnost.

Na Vas in ostale se obračam kot na priprošnjike, da bi pri Vsemogočnem posredovali, da bi stvar, za katero ste izgorevali, napredovala.

Pa lep pozdrav!

Vaš Marko Tavčar

Kratke

Nova knjiga Johna Earla Od Nila do Donave

Pri založbi Mladika je te dni izšla nova knjiga uglednega angleškega časnikarja Johna Earla, ki od leta 1986 živi v Trstu in je dejavno vključen v tukajšnje italijansko in slovensko javno življenje. Izšla je v angleščini pod naslovom From Nile to Danube, A Wartime Memoir (Od Nila do Donave, Spomini iz vojnega časa).

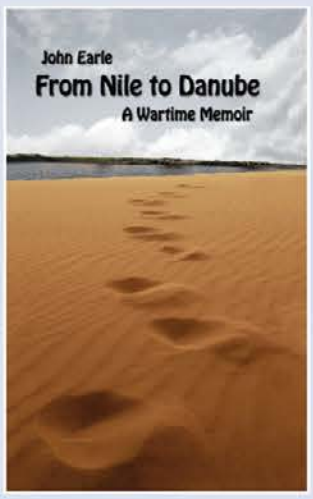

Gre za spomine, ki so osredotočeni na čas, ki ga je danes 89-letni Earle prebil kot angleški vojak prej v severni Afriki, potem pa v južni Jugoslaviji. Najprej se je namreč v okviru 8. armade boril v Libiji in Egiptu, kjer je bil v bitki pri El Alameinu tudi ranjen, pozneje pa ga je Uprava za posebne operacije SOE iz Kaira (torej z Nila) poslala z angleško misijo k partizanom v Srbijo (posebno pozornost naj bi namenil plovbi po Donavi), Črno goro in Bosno.

Earle pa je v knjigo vključil tudi nekaj družinskih utrinkov (z uvodno sliko jo je posvetil materi) in pa podatkov o obdobju, ki ga je takoj po koncu vojne prebil v Devinu kot obveščevalni oficir v štabu britanskega XIII. korpusa. Omenja tudi ponovni krajši vpoklic v Posebno komisijo za begunce v Italiji in Avstriji leta 1947.

Lepo oblikovano, 247 strani debelo knjigo sta za tisk pripravila avtorjev sin Lawrence Earle in oblikovalec pri Mladiki Danilo Pahor. Natisnila jo je Grafica Goriziana.

John Earle, ki je pred leti izdal zelo odmevno knjigo o primorskih padalcih in britanskih misijah na Primorskem Cena domoljubja (slovenski prevod je izšel lani pri Mladiki), medtem že končuje novo delo v angleščini, splet krajših zgodb, vtisov in zgodovinskih skic o Trstu, njegovih ljudeh in njegovem zaledju. / Ivo Jevnikar

Nemški prevod romana tržaškega pisatelja Dušana Jelinčiča Zvezdnate noči

Alpinistični roman, ki je bil doslej deležen več mednarodnih priznanj in nagrad, je zdaj doživel še nemški prevod, za katerega je poskrbel tržaški prevajalec Julius Franzot, ki se je že pred leti, kot piše na zavihu knjige, lotil prevajanja tega napetega in vsebinsko briljantnega romana. Uvod je prispevala svetovno znana alpinistka s Trbiža Nives Meroi.

Založba v predstavitvi opozarja, da je v romanu Dušan Jelinčič v literarno zelo inovativni obliki predstavil eno zgodovinskih alpinističnih odprav na Himalajo, med katero so njeni člani osvojili dva osemtisočaka v Karakorumu in opravili prvenstveno smer na drugi največji gori na svetu, se pravi K2.

Nemški prevod romana Zvezdnate noči je svojo krstno predstavitev doživel na knjižnem sejmu v Frankfurtu, sedaj pa, kot poročajo iz Celovca, doživlja topel sprejem med bralci po vsem nemškem jezikovnem prostoru, saj je založba Wieser s svojimi izdajami prisotna ne le v Avstriji, ampak tudi v Nemčiji in Švici. Knjiga je prvič izšla pri Založništvu tržaškega tiska leta 1990. Prvi italijanski prevod sega v leto 1994 pri videmski založbi Campanotto, drugi pa v leto 2006 pri turinski založbi Vivalda. Leta 2006 je pri ljubljanski založbi Sanje izšla druga dopolnjena izdaja romana, ki je doživel vrsto ponatisov tako v slovenskem kot tudi v italijanskem jeziku.

Trst / Predstavitev italijanskega prevoda romana Dušana Jelinčiča Ljubezen v času samote

V četrtek, 13. maja, je bila v knjigarni Minerva v Trstu predstavitev italijanskega prevoda romana tržaškega pisatelja Dušana Jelinčiča Ljubezen v času samote z naslovom L'amore ai tempi della solitudine.

Roman je v slovenskem izvirniku izšel leta 2000 pri koprski založbi Lipa, italijanski prevod pa je opravila profesorica Patrizia Vascotto. Roman je kot šesto knjigo zbirke Ruj izdala tržaška založba Antony. Knjigo sta ob prisotnosti avtorja predstavila novinar in literarni kritik iz Milana Paolo Barbieri ter prevajalka.

Ljubezen v času samote je razvojni roman, ki sega v pozna sedemdeseta leta, v desetletje velikih zgodovinskih in socialnih pretresov, v dobo spolne revolucije, mladinskih gibanj in feminizma, v leta, ko je vsa ta barvitost že ugašala in je zahodna družba drsela v japijevstvo osemdesetih. Sredi vsega tega odkriva življenje in spoznava sebe skupina mladih, pretežno univerzitetnih študentov, okrog katerih se suče roman. Ljubezen in samota sta ekstrema, ki zaobjemata ničkoliko odtenkov življenja med adolescenco in zrelostjo.

V recenziji romana za Primorski dnevnik je prof. Matejka Grgič zapisala, da gre za knjigo, ki jo je treba prebrati v eni sami noči in da "leta mladosti, pubertete in nato prvega obdobja zrelosti, ki ga tu opisuje avtor, so leta iskanja samega sebe in svoje poti. Iskanje pa je ravno to: prehajanje iz enega ekstrema v drugega, nelahko vzdrževanje ravnovesja, pretvarjanje in izpovedovanje".

Kratke

Umrl je Borut Meško

Slovensko Združenje novinarjev in publicistov (ZNP) je minuli petek, 21. t. m., sporočilo žalostno novico, da je v ljubljanskem kliničnem centru v četrtek, 20. t. m., umrl ustanovni član in tajnik ZNP Borut Meško. Svojo novinarsko kariero je začel konec osemdesetih let: najprej kot sodelavec študentskega časopisa Tribuna, nato pa je bil tri leta novinar Mladine, kjer je med drugim razkrival povojne poboje. Med drugim je delal tudi za TV Slovenija, dnevnik Republika, revijo Podjetnik, POP TV oziroma Pro Plus. Nazadnje je bil odgovorni urednik Slovenske tiskovne agencije (STA). Kot je znano, ga je novembra lani novi direktor STA Bojan Veselinovič razrešil s položaja odgovornega urednika in mu prekinil delovno razmerje. Že pred tem je moral zaradi nevzdržnih razmer v službi na daljši bolniški dopust. Prav v času, ko ga je Veselinovič odpustil, je bil na pregledih na ljubljanskem onkološkem inštitutu in tam izvedel za hudo bolezen. Tako se je moral nekaj časa začeti zdraviti brez sredstev za preživljanje. Meško je zoper STA vložil tožbo na delovnem in socialnem sodišču, vendar žal ni dočakal konca mediacijskega postopka, ki naj bi se začel junija letos. Boruta Meška sem osebno spoznal kot dolgoletni sodelavec STA za Goriško, cenil pa sem pri njem predvsem umirjenost, preudarnost in odnos do našega prostora, ki ga v slovenskem prostoru ni ravno veliko. Ohranil ga bom v lepem spominu. / JUP

Dnevniški zapisi 1943-45 v Novi Gorici

V sredo, 19. maja, je v dvorani župnijske cerkve Kristusa Odrešenika v Novi Gorici potekala že šesta predstavitev pomembne knjige Dnevniški zapisi 1943-45, ki jih je svojčas zapisoval msgr. Rudolf Klinec. Knjigo je letos izdala Goriška Mohorjeva družba kot 21. zvezek zbirke

Naše korenine. Uvod v predstavitev dela je podal solkanski župnik g. Vinko Paljk, velikožabeljski rojak, ki je avtorja dragocenih dnevnikov osebno dobro poznal in zato izčrpno povedal veliko zanimivega o vsem delu msgr. Klinca ter vodil razpravo. Knjigo sta predstavila prof. Peter Černic in mag. Renato Podbersič ml., ki sta podrobno razčlenila njeno vsebino in večkrat poudarila njen pomen za slovensko polpreteklo zgodovino, zlasti o vsem, kar se je dogajalo v Vipavski dolini, predvsem v Velikih Žabljah, kjer je avtor več let župnikoval.

20-letnica Slovenskih krščanskih demokratov

V zadnjih tednih se v Sloveniji kar vrstijo prireditve in proslave ob 20-letnici pomembnih dogodkov. Leto 1990 je bilo po 45 letih komunističnega enoumja čas prelomnih novosti. Slovenska pomlad se je razcvetela v razpis prvih povojnih večstrankarskih volitev, čemur je sledil dolgi proces demokratizacije, naslednje leto pa je obrodila svoj veliki zgodovinski sad - državno neodvisnost.

Inštitut dr. Janeza Evangelista Kreka, ki je bil pred kratkim ustanovljen v Ljubljani v krogih stranke Nova Slovenija in njenega evropskega poslanca Lojzeta Peterleta, je s simpozijem, s svojo prvo knjižno izdajo in s slavnostno akademijo opozoril na 20-letnico ustanovitve Slovenskih krščanskih demokratov. Ta stranka je bistveno sooblikovala prva leta demokratične Slovenije, saj je po volitvah 8. aprila 1990 zaradi doseženega prvega mesta (13%) med strankami Demosa v takratnem družbenopolitičnem zboru skupščine Socialistične republike Slovenije dobila tudi predsednika prve demokratično izvoljene slovenske vlade - Lojzeta Peterleta.

Zametke slovenskih krščanskih demokratov, ki so v dveh desetletjih prehodili dokaj težavno in tudi dramatično pot ter so danes v glavnem člani Nove Slovenije, izsledimo na srečanju, ki ga je 10. marca 1989 sklicalo v dvorani Slovenske matice v Ljubljani Društvo 2000. Takrat je bilo ustanovljeno Slovensko krščansko socialno gibanje, ki se je 2. novembra istega leta preoblikovalo v stranko (eno zadnjih v času slovenske pomladi) in spremenilo ime v Slovenske krščanske demokrate. Nova stranka je imela prvi kongres 27. januarja 1990. (Zanimivo je, da so letnice teh dogodkov v uvodnem prispevku omenjene knjige vse po vrsti zgrešene!)

Na simpoziju 14. maja v Viteški dvorani Muzeja novejše zgodovine v Ljubljani so za okroglo mizo z naslovom Ob dvajsetletnici ustanovitve Slovenskih krščanskih demokratov – Med preteklostjo in prihodnostjo, ki jo je vodila časnikarka Rosvita Pesek, spregovorili člani slovenske vlade iz leta 1990, ministrski predsednik Lojze Peterle, kmetijski minister Jože Osterc, kulturni minister Andrej Capuder, minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Janez Dular, šolski minister Peter Vencelj in še takratni vodja poslanskega kluba SKD Nace Polajnar ter takratni deželni tajnik Slovenske skupnosti Ivo Jevnikar iz Trsta. Udeležence sta pozdravila direktor Muzeja novejše zgodovine Jože Dežman in direktor Inštituta dr. Janeza Evangelista Kreka Rok Prešern.

Na voljo je bila tudi že omenjena knjiga z ravno takim naslovom, kot ga je imel simpozij (Ob dvajsetletnici ustanovitve Slovenskih krščanskih demokratov – Med preteklostjo in prihodnostjo). S sodelavci jo je uredila predsednica upravnega odbora Inštituta dr. Janeza Evangelista Kreka Maja Lapornik Pelikan. Na 124 straneh so v njej objavljeni prispevki vseh že naštetih gostov ob okrogli mizi, dodati pa jim je treba še razmišljanja in spomine, ki so jih prispevali naslednji avtorji: Jože Strgar, Emilijana in Blaž Pavlin, Franc Stariha, Petra Tomažič in Peter Orehar, Peter Stres, Franc Volek, Jože Magdič in Milan Windschnurer.

Vse skupaj je zvečer zaokrožila slavnostna akademija v Jakopičevi dvorani Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Nastopili so Ljubljanski madrigalisti pod vodstvom Mateje Kališnik. Spregovorili pa so predsednica Nove Slovenije Ljudmila Novak, evropski poslanec Lojze Peterle in kot častni gost nekdanji avstrijski podkancler, predsednik Inštituta za obdonavsko in srednjo Evropo Erhard Busek. / ij

SNG Nova Gorica / Premiera: Otok sužnjev

Sladki priokus maščevalne privoščljivosti ob zamenjavi vlog

V Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica se polagoma izteka letošnja jubilejna sezona 2009/10, ki je zabeležila štirideset plodnih ustvarjalnih let tega gledališča, ki je nastalo, kot marsikatero drugo, na temeljih ljubiteljske odrske zanesenosti in se razraslo v enega izmed najpomembnejših slovenskih dramskih hramov s statusom narodnega gledališča. Letošnjo sezono je v. d. umetniškega vodje Srečko Fišer zasnoval s pogledom na prehojeno pot, a tudi s svetlo zazrtostjo v izpovedno moč prihodnjega delovanja. Na odru so se zato pojavili avtorji ali celo dela, ki so zapustili markantne sledi na tem odru. Med temi je gotovo tudi francoski baročni komediograf, Parižan Pierre de Marivaux (1688-1763), ki ga literarni poznavalci imajo za inovativnega dramatika in mojstra francoske komedije in je bil ponovno "odkrit" v dvajsetem stoletju. V njegovih pretežno lahkotnih komedijah, postavljenih v aristokratsko okolje, so v središču pozornosti ljubezen, ob prepletanju videza in resnice, iskrenost posameznika in podroben opis čustev in občutkov. V nekaterih delih pa se je osredotočil na družbeno in filozofsko tematiko. Prav taka je vsebinska poanta njegove igre L'Ile des esclaves, Otok sužnjev, ki je premierno v slovenski praizvedbi zaživela na odru SNG Nova Gorica v četrtek, 20. maja, kot zadnja uprizoritev letošnje sezone, ki so jo odlikovali vsebinsko zanimivi, premišljeno izbrani dramski teksti. Besedilo je z veliko pažnjo na tekoč in zvočen jezik v slovenščino prevedla Desa Puc (v celoti je objavljen v kot vselej lepo in strokovno obdelanem gledališkem listu). Iz prevoda svobodno diha tipični slog Marivauxa, zaradi katerega so mu kritiki včasih slabšalno, sedaj pa kot stilno odliko pritaknili vzdevek marivaudage. Avtorjevo besedilo, njegove opise občutkov in čustvovanj ter filozofske misli, ki je v marsičem prehitela ideje francoske revolucije, je s pronicljivostjo in pozornostjo do miselnih in besednih detajlov, pa tudi z raziskovalno živostjo, predvsem pa eleganco in fineso, ki odlikujeta njegove režijske pristope do avtorjev in njegovo estetiko, režijsko obdelal režiser Zvone Šedlbauer, končno spet gost v novogoriškem gledališču.

Helena Peršuh, Arna Hadžialjević, Iztok Mlakar, Kristijan Guček in Peter Harl

/ stran 15

Iva Koršič

Gorica / Šesta izvedba prireditve eStoria

Odmeven uspeh festivala

Med 21. in 23. majem je v goriškem Ljudskem vrtu uspešno potekal 6. mednarodni zgodovinski festival eStoria z naslovom *Orienti*, ki je potrdil vitalnost zamisli. V mesto ob Soči je s svojimi približno 50 dogodki in več kot sto uglednimi gosti, med katerimi so bili pisatelji, časnikarji, esejisti in drugi strokovnjaki, privabil na tisoče ljudi. Velik odmev je imel ne le v krajevnih, temveč tudi vsedržavnih medijih. Zanimive so bile tudi najrazličnejše spremljevalne prireditve. Med gosti, ki so privabili največ zanimanja, so bili npr. Aleksa Đilas, Edward Luttwak, Sergio Romano, Paolo Mieli, Tamim Ansary in številni drugi. Veliko zanimanja je požela predstavitev italijanske knjige Milice Kacin Wohinz o fašizmu v naših krajih, ki je nastala iz sodelovanja med Skladom Dorče Sardoč in centrom Gasparini ***(na sliki)*** .

Pokrajinski muzej v Kopru / Razstava

S fibulo v fabulo

Fibule so bile od prazgodovine do zgodnjega srednjega veka eden najpomembnejših segmentov oblačenja. Poleg pasnih spon, raznih igel in drugih pripomočkov so služile spenjanju oblačil, prav kmalu pa so dobile tudi okrasno funkcijo in služile kot nakit. Nekateri izdelki dosegajo visoko estetsko vrednost, dovršenost ali izstopajo zaradi izvirnih tehničnih rešitev. Arheologom posredujejo podatke o moški in ženski noši, včasih lahko označijo celo etnično pripadnost in družbeni status. Fibule so tudi zelo dober pripomoček za datacijo, ker je bilo obdobje njihove nošnje relativno kratko.

Razstava, ki je na ogled v Pokrajinskem muzeju v Kopru in je nastala v sodelovanju z Arheološkim muzejem Istre (Pulj), Muzejem zgodovine in umetnosti iz Trsta (Civici Musei di Storia e Arte di Trieste), Goriškim muzejem, Notranjskim muzejem Postojna, Pokrajinskim muzejem Ptuj-Ormož, Pomorskim muzejem "Sergej Mašera" Piran in Tolminskim muzejem, prikazuje razvoj fibul ter bogato raznolikost njihovih oblik skozi dve tisočletji. Razstava je osredotočena na območje Istre, Krasa, Notranjske in Posočja, začenja se s pojavom fibul v pozni bronasti dobi in nadaljuje vse do rimskega obdobja ter pozne antike in zgodnjega srednjega veka. V vitrinah je zbranih skoraj 230 fibul, ki dajejo zaokrožen vpogled v bogat oblikovni svet tega priljubljenega pripomočka ter okrasnega predmeta. Razstavljene eksponate spremljajo razlagalni panoji, ki jasno opisujejo vse stopnje njihovega razvoja.

Fibula je latinski izraz za sponko, prihaja iz glagola figo, kar pomeni spojiti dva dela, njena osnovna funkcija je bila torej spenjanje oblačil. Prve fibule so se v evropskem prostoru pojavile v pozni bronasti ali žarnogrobiščni dobi (13. – 9. /8. st. pr. Kr.), razširile pa so se predvsem od začetka starejše železne dobe. Za njihove predhodnice veljajo podolgovate ukrivljene igle, ki so ostale v uporabi tudi kasneje. Fibule se pojavljajo v različnih oblikah, vendar so najbolj podobne današnji varnostni zaponki. Običajno so bile izdelane iz brona in drugih bakrovih zlitin, železne fibule so nastajale na začetku starejše železne dobe, posamično jih srečamo tudi v mlajši železni dobi, rimskem obdobju in zgodnjem srednjem veku. Na koncu starejše železne dobe so se pojavile tudi srebrne fibule, vendar so bile redke. Najredkejše so bile zlate fibule. Izdelovali so jih tudi v kombinaciji dveh kovin, lahko so jim dodajali še različne materiale, na primer poldrage kamne, jantar, steklene paste in drugo. Fibule so sestavljene iz loka, noge, peresovine in igle. Lok ima okrasno funkcijo, preko peresovine, ki je neke vrste zavoj, se povezuje z iglo.

Rekonstrukcija fibule v obliki pava, original hrani Pomorski muzej "Sergej Mašera" Piran

Zlata fibula, domnevno s Čenturja pri Kopru

Ta se zapenja na nogo, ki je na koncu loka. Lok je najvidnejši del fibule in je bil podvržen največjim spremembam, saj je okrasni značaj sčasoma prevladal nad uporabnim. Obrtniki so se lahko prepustili lastni domišljiji in razvili celo vrsto zelo izvirnih oblik. Nekatere vrste so izrazito ženske, druge moške, nekatere so nosili oboji.

Poleg okrasne in uporabne funkcije so najbrž nosile tudi globlji simbolni pomen, ki je v večini primerov še nepojasnjen. O tem ni ohranjenih pisnih in drugih virov, ali pa so zelo skopi. Sploh je nemogoče posploševati, saj je lahko imel isti motiv pri različnih ljudstvih ali v različnih obdobjih drugačen pomen. Pri prazgodovinskih fibulah se na primer pogosto pojavlja motiv spirale. Po nekaterih domnevah naj bi pri Ilirih simbolizirala podzemlje, pot, ki naj bi jo duša pokojnika morala opraviti, da bi našla mir v svetu mrtvih. Arheologi najpogosteje odkrivajo fibule kot pridatke v grobovih, v le-te so priložene skupaj z drugim nakitom in predmeti vsakdanje rabe, ki so spremljali pokojnika. Največ podatkov nudijo skeletni grobovi, kjer lega fibul in drugih delov noše kaže na njihov način uporabe.

Zaradi pomanjkanja ostankov oblačil je težko prikazati način uporabe fibul. Na razstavi so zato prikazani tudi slikovni viri. Na nekaterih prazgodovinskih kamnitih spomenikih so antropomorfne upodobitve s prikazom drobnih detajlov, nakita in tudi fibul, vendar so ti zelo redki. Številnejši viri so se ohranili iz rimskega obdobja (kamniti spomeniki, mozaiki, freske, kovinski izdelki) in zgodnjega srednjega veka (zlasti upodobitve na miniaturah).

Z območja, ki ga zajema razstava, ni ostankov, ki bi pričali o produkciji fibul. Velik del tistih, ki so bile najdene na tem ozemlju, je bil najbrž prinesen od drugod. Kljub temu pa so bile nekatere precej pogoste lokalne različice verjetno izdelane tudi na tem ozemlju. Razstava se zaključuje s prikazom livarskega orodja, lončkov in kalupov, ki pričajo o načinu njihove izdelave in produkcije raznih kovinskih predmetov.

KB

Pevski večer v poklon rajnemu članu

Tradicionalni majski pevsko-družabni večer, ki so ga v soboto, 22. t. m., priredili Fantje izpod Grmade, je bil posvečen spominu enega ustanovnih članov zbora, se pravi Gracijanu – Čanu Antoniju, ki je v 81. letu starosti umrl v noči na ponedeljek, prav v soboto pa je bila v devinski cerkvi tudi pogrebna maša. Pokop bo sledil.

Zbor je Čanotu, kot so ga vsi imenovali, pel že med mašo, ki jo je daroval devinski župnik Giorgio Giannini. Rajni je bil eden tiste generacije brstovskih fantov, ki so zrasli v šoli g. Bernarda Špacapana in njegovega brata Mirka in ki so se po razmejitvi odločili, da si poiščejo svoj življenjski prostor na sončni strani Grmade. Čano je sicer v prvih povojnih letih delal tudi v Ljubljani, a razmere so bile tako hude, da se je odločil za prestop meje. Povsem naravno se je takoj vključil v tukajšnje pevske vrste in bil dolga leta član znamenitega zbora Jadran, ki ga je vodil prof. Harej. Zaradi gospodarske krize, ki je zajela naše kraje po ponovnem prihodu Italije, je nekaj let z družino, ki si jo je medtem ustvaril, živel v Lombardiji in delal v prevozništvu. Po vrnitvi v Devin se je zaposlil v večjem gradbenem podjetju v Trstu, kjer je delal do upokojitve.

Kot rečeno, je bil rajni eden ustanovnih članov Fantov izpod Grmade in, kot je v imenu prijateljev povedal zborov tajnik Marko Tavčar, je bil Čano Antoni neutruden in zavzet član, ki mu je vedno šlo za stvar, saj se je zavedal, kaj ta zbor s svojim sedežem v Devinu pomeni na kulturnem in narodnem področju. Kot so povedali, je bila za pevce in njihovega zborovodjo Iva Kralja, zavest Čanove smrti istočasno tudi zavest, da sta življenje in klena življenjska volja nad vsem in da je sam Čano tako dolgo kljuboval bolezni in prihajal k zboru, tudi ker je trdno verjel v moč življenja in v pomen vztrajanja tudi v najtežjih pogojih. V tem duhu so se odločili, da napovedani večer z naslovom "Nocoj je prav lep večer..." redno izpeljejo in mu ga posvetijo. Zato so kot prvo zapeli Aškerčevo Koso v uglasbitvi J. E. Gašpariča. Odziv občinstva je bil ganljiv. V ostalem delu sporeda, ki je bil razdeljen na dva dela, so si sledile vojaške, druge stanovske, predvsem pa podoknice in napitnice. Med drugimi smo slišali ljudsko Teče mi vodica v Tomčevi priredbi, Maškove Mlatiče in venček ljudskih napitnic Ta družba naj živi, s katero je zbor tudi sklenil večer.

Med prvim in drugim delom je nastopil MIPZ Ladja, se pravi starejša skupina devinskega pevskega podmladka, ki je pod vodstvom Marje Feinig in ob klavirski spremljavi Damijane Čevdek Jug zapela ljudsko Jaz pa vrtec bom kopala v Kalanovi priredbi in v poklon Ljubki Šorli ter Zorku Hareju Pesem primorske mladine. Zadnji dve pesmi sta bili sproščen izraz veselja do petja in glasbe, pri katerih so otroci igrali tudi na osnovni Orffov instrumentarij in sta petje na prečno flavto spremljali Nina Pahor in Lucija Tavčar, štiriročno pri klavirju pa še Martina Bearzi in Nada Tavčar.

Večer se je sklenil v zavesti, da so spomin na rajne prijatelje in člane, hvaležnost za vse, kar so naredili, in zvestoba njihovim idealom najboljši način, da se jim oddolžimo.

Ženi Idi in otrokom Silvani, Danilu, Soniji in Borisu ter ostalim sorodnikom naj tudi v imenu uredništva in uprave izrekamo globoko občuteno sožalje.

BOLJUNŠKA VERSKA SKUPNOST Tradicionalna spomladanska pobuda

Prenos podobe Matere Božje v cerkev na Pečah

Podoba Matere Božje z Jezusom bo do oktobra kraljevala v notranjščini Marijine cerkvice na Pečah v dolini Glinščice. Resnici na ljubo je lepa podoba matere Marije kopija originalne, ki so jo iz cerkve ukradli daljnjega leta 1913: to ni bila edina nezgoda svetišča, ki so ga baje zgradili v 14. stoletju in katerega sivina sten se harmonično spaja s sivino skal naokrog. Pred nekaj desetletji je namreč podtaknjen požar uničil nadstrešek pred vhodom, ki so ga pred dvema letoma prenovili s pomočjo sredstev EU. Od jeseni do pomladi je zato podoba Matere Božje shranjena v varnejših prostorih boljunške cerkve, tradicionalni prenos podobe iz doline po strmi pešpoti do Peč je zato priljubljen trenutek boljunške verske skupnosti, ki je obenem zadolžena za upravljanje svetišča.

Podobo na železni podlagi in umetniško izdelan lesen okvir je pred petimi leti temeljito restavriral domačin Miran Bandi: tudi on je bil v nedeljo, 23. maja, med pohodniki, ki so se odpravili po Poti prijateljstva do cerkvice. Sončnen, sicer nekoliko soparen, spomladanski popoldan je tako spremljal Boljunčane, ki jih je ob vhodu v cerkev pričakalo zvonjenje zvona, pritrjenega na leseni drog, ki ga je Aljoša Novak prinesel iz cerkve, kjer ga sicer hranijo. Verniki so nato prisostvovali sveti maši, ki jo je daroval nekdanji dolinski dušni pastir, g. Maks Suard. V svoji homiliji je izhajal iz pomena binkoštnih praznikov, da bi prisotnim postavil eno samo, sicer zahtevno, vprašanje, na katerega je pred nedavnim opozoril sam tržaški škof Giampaolo Crepaldi med delitvijo zakramenta svete birme v Boljuncu: "Kdaj bodo različni obrazi tržaške Cerkve deležni istega dostojanstva"? Morali bi se ozreti po apostolih, ki jim je Sveti Duh omogočil, da bi kljub različnim jezikom dosegli dušo vsakega vernika: govorili so namreč jezik ljubezni, po katerem moramo oblikovati odnos do sebe in do drugih. G. Suard se je nato spomnil svoje izkušnje v Bregu, da bi analiziral pereče vprašanje pomanjkanja duhovnikov. G. Suard meni, da problem izhaja iz premajhnega števila vernikov, ki dandanes obiskujejo domače cerkve: "Dušnih pastirjev ne potrebujemo, če kristjanov ni"! G. Suard je zato spodbudil vernike k molitvi, s katero naj Gospoda prosijo "za vse poklice naše Cerkve": mislil je namreč ne le na duhovniške poklice, temveč tudi na nove oblike laičnega udejstvovanja pri bogoslužju. "V videmski pokrajini so imeli podobne probleme: delno so jih rešili tako, da so poverili laikom aktivno vlogo. Število diakonov in izrednih deliteljev evharistije je posledično rastlo. Vem, da je tako razmišljanje v našem okolju nekoliko prerano, naše krščansko življenje in življenje naših župnij pa lahko poživimo tudi s takimi potezami", je dejal g. Suard.

Igor Gregori

Udeleženci pohoda na Peče (foto IG)

G. Maks Suard, pod oltarjem pa podoba Matere Božje z Jezusom (foto IG)

Mačkolje

V pričakovanju 48. Praznika češenj

Slovensko prosvetno društvo Mačkolje vabi tudi letos, v dneh od petka, 28. maja, do ponedeljka, 31. maja, na tradicionalni, tokrat že 48. Praznik češenj. V vrvežu in sproščeni družabnosti tega vaškega praznika, ki vsako leto privablja v Mačkolje trume obiskovalcev, je poskrbljeno za različne želje in okuse: zabavni glasbeni program z godbo na pihala od Svetega Antona pri Kopru v nedeljo popoldne, vsak večer ples ob zvokih priznanih skupin (letos so to AlterEgo, 3 Prašički in Kraški ovčarji), za lačne in žejne pa izvrstne jedi, pijače in seveda... sladke češnje.

Posebno zanimivost letošnje izvedbe predstavlja nastop folklorne skupine Srbskega kulturnega društva "Mostovi" iz Trsta v ponedeljek, 31. maja, popoldne, z začetkom ob 18.30. Kulturno društvo "Mostovi" je nastalo komaj pred nekaj leti, v svoji sredini pa zbira pripadnike tržaške srbske skupnosti. Delovanje namenja predvsem ohranjanju in vrednotenju kulturnega izraza in narodnih navad, pa tudi povezovanju novih rodov priseljencev, ki so se v Trstu naselili v zadnjih dveh desetletjih. V različnih starostnih zasedbah bodo na nastopu v Mačkoljah prikazali pisan izsek iz bogate zakladnice srbskih ljudskih plesov. Podrobni podatki in novice o tej in o drugih pobudah SPD Mačkolje so na razpolago tudi na spletnem naslovu www. mackolje. org.

Nasvidenje v Mačkoljah!

(NT)

ŠKEDENJ Šolski praznik

Treba je imeti več posluha za našo šolo!

Šolski praznik v Škednju, ki je bil v petek, 22. maja, je slonel na dveh prijetnih obletnicah in enem nehvaležnem spominu: temeljil je namreč na 230-letnici ustanovitve šolske ustanove v tem predmestnem predelu, 30-letnici poimenovanja osnovne šole po rojaku Ivanu Grbcu in desetletnici sobivanja učencev osnovne šole Marica Gregorič Stefančič s škedenjskimi sošolci, odkar je podtaknjen požar onemogočil šolske dejavnosti v poslopju pri Sv. Ani in prisilil tudi malčke vrtca Jakob Ukmar oditi drugam.

S temi uvodnimi mislimi je didaktični ravnatelj Marijan Kravos pozdravil izvoljene predstavnike, množico staršev in sorodnikov ter učnega osebja, ki so na dvorišču pred šolo nestrpno pričakovali nastop otrok. Ravnatelj Kravos se je zahvalil vsem, ki so pripomogli k uspehu tako lepega popoldneva, organizacijskemu odboru in zlasti učiteljici Silvani Dobrila, ki se bo s prihodnjim šolskim letom upokojila. Še prej pa so se s spletom slovenskih ljudskih pesmi ob harmonikarski spremljavi Giulie Valassi predstavili malčki otroškega vrtca Škedenj in otroškega vrtca Jakob Ukmar od Sv. Ane: največji so se nato poslovili od mlajših kolegov, saj bodo prihodnje leto prestopili prag osnovne šole. Učenci šole Grbec – Stefančič so se v nadaljevanju v kostumih predstavili s pestrim programom v škedenjskem narečju, ki ga je zrežiral igralec Danijel Malalan. Učenca 4. razreda sta nastopila s prizorčkom Oštrige ud Žušt'ta, učenke 3., 4., in 5. razreda pa so s sočno pevsko-glasbeno točko Mlekarice, krušarice in perice grejo v Trst prikazale izsek nekdanjega življenja škedenjskih žena; program so ob glasbeni spremljavi Maurizia Marchesicha sklenile učenke 1. in 2. razreda z Otroško izštevanko.

Tako kot ravnatelj Kravos je tudi škedenjski dušni pastir g. Dušan Jakomin v priložnostni misli poudaril dejstvo, da je bila škedenjska šola leta 1780 prva šola izven mestnega zidu: "Škedenjcem je bila dana ta ustanova zato, ker so bili dobri in delavni ljudje", je dejal g. Jakomin, ki je nato nanizal bogato kulturno dejavnost, ki jo je v prejšnjem stoletju v tem predmestnem predelu gojil domačin Ivan Grbec. Njegovo izročilo negujejo še naprej šola, ki je po njem poimenovana, osebje, ki je v njej zaposleno, in starši otrok. Prav bi bilo zato, da bi javne ustanove imele več posluha za to ustanovo, ki je prva kovnica otroške osebnosti. Na isti valovni dolžini je bil pozdrav predstavnikov staršev, ki sta se zahvalila tudi finančnim podpornikom dogodka, in sicer ZKB, zavarovalnici Allianz Group – Lloyd Adriatico in zavarovalnici Godina. V sklepnem delu sporeda se je predstavila še Ženska pevska skupina Ivan Grbec, ki jo je za to priložnost vodila Dunja Sancin: pevke so nato z vsemi otroki zapele še ljudsko Naša mate čuha kafe.

Praznik škedenjske šole sta dopolnili še prodaja lepo izdelane brošure, ki je nastala pod ilustratorskim mentorstvom Milana Pasarita, in razstava o dejavnosti šole.

IG

Foto IG

S 1. strani

Pomen manjšin...

Predvideni so tudi prevodi literarnih publikacij Slovencev v Italiji in Italijanov v Sloveniji. V projektu bodo aktivno sodelovale šole različnih stopenj in vrst. Specifične didaktične dejavnosti, izmenjava med šolniki, srečevanje na medmrežju in v živo med učenci in dijaki bodo prispevali k vzpostavitvi trajnega sodelovanja med šolami in pobratenja med sorodnimi izobraževalnimi ustanovami. Predvidene so tudi znanstvene raziskave, ki so vezane na vse projektne faze. Projekt predvideva vzpostavitev multimedijskega centra za promocijo in širitev slovenskega jezika in kulture v Italiji, in sicer v Špetru. Osnovni namen multimedijskega središča je promocija jezika in kulture slovenske skupnosti v deželi FJK, zlasti v Benečiji. V Sloveniji pa je predvidena postavitev predstavitvene in promocijske točke Info – knjige, kjer bodo predstavljene publikacije, ki jih izdaja italijanska narodna skupnost. Center bo tudi promocijska točka za italijanski jezik v Sloveniji.

Kot je na predstavitvi načrta poudaril Maurizio Tremul, bodo pozitivnih učinkov deležni ne le predstavniki manjšine, temveč celotno obmejno ozemlje: v tem vidiku bo še enkrat potrjena vloga, ki jo manjšini imata kot integracijska faktorja dveh jezikovno-kulturnih stvarnosti. Predsednik SKGZ Rudi Pavšič je evropski načrt uokviril v širši kontekst ponovne vzpostavitve omizja med FJK in RS ter prebral besede italijanskega zunanjega ministra Franca Frattinija, ki jemlje obe manjšini kot temelj dialoga med obema državama. Predsednik SSO Drago Štoka je najprej poudaril pomen, ki ga je slovenska manjšina v desetletjih pridobivala v inštitucionalnih krogih FJK, nato pa je tehnični ekipi, soudeleženi pri projektu, voščil dobro delo. Operativno strukturo sestavljajo: Suzana Pertot, Maurizio Tremul, Erik Švab in Ivo Korva, ki je v vlogi menedžerja projekta prisotnim zagotovil, da bo delo steklo v roku enega meseca. Odbornica Segantijeva je odgovorne pohvalila za dobro izpeljano nalogo: pristojne komisije so namreč načrt uvrstile na prvo mesto posebne lestvice: projekt Jezik – Lingua je namreč prejel 85 točk na 100.

Foto IG

DEVIN Svetovni dan kulturne različnosti za dialog in razvoj

"Sebe poznati, da spoznamo sočloveka"

Teroristični napadi 11. septembra so s krvjo potrdili teorijo misleca Samuela Huntingtona, ki je leta 1993 svaril svetovno javnost, da "temelj spopada v novem svetu ne bo niti ideološke in niti gospodarske narave. Razkol v človeštvu bo izhajal iz kulturnih razlogov".

Leta 2002 je tako organizacija UNESCO proglasila 21. maj za Svetovni dan kulturne različnosti za dialog in razvoj, ki temelji na Deklaraciji za kulturno različnost. Italijanska komisija za UNESCO in Oddelek za civilne svoboščine in priseljevanje pri notranjem ministrstvu sta na Devinskem gradu priredila v petek, 21. maja, posebno srečanje, ki je bilo edinstveno na vsedržavni ravni, potekalo pa je pod pokroviteljstvom najvišjih državnih javnih institucij. Prireditelji so srečanje pripravili na simbolnem kraju, kjer se stikajo tri kulturna izročila: slovansko, latinsko in germansko. Organizacijska plat pa je bila poverjena mladim Zavoda združenega sveta iz Devina, kar je bilo s simbolnega vidika tudi pomenljivo.

Avditoriju, ki so ga sestavljali mladi študentje Zavoda in slovenskih šol, sta spregovorila intelektualca, ki sta na lastni koži doživela nasilje ideološko-nacijskih zmot, kar pa ju ni gnalo v ekstremizacijo lastne nacionalne biti, temveč ju je privedlo v razčlenjevanje plodnega medkulturnega dialoga, ki temelji na pričevanju lastne izkušnje.

Foto IG

Posega Predraga Matvejevića in našega Borisa Pahorja sta drug drugega dopolnjevala. Matvejević, globok poznavalec sredozemskega kulturnega izročila, je analiziral težave, ki še danes ostajajo pri dojemanju tako raznolikega družbeno-jezikovnega miljeja. Sredozemlje sestavlja več kultur, o katerih ima t. i. bruseljska Evropa zmotno podobo, ki se zaradi nepoznavanja njegove intimne podobe žal udejanja v pomanjkanju kakršnekoli razvojne strategije. Sredozemlje, zibelka evropske kulture, ostaja tako le skupek trenutnih situacij, ki se ne prevesijo v dejanski projekt. Po drugi strani mediteransko čutenje zavrača pojem načrtnega združitvenega procesa. Prav zato je treba opustiti razmišljanje o relaciji središče-obrobnost in prevzeti novo kategorijo, ki temelji na spoštovanju različnih vrednot. Tako Matvejević kot Pahor sta se med svojim izvajanjem držala intelektualne svobode, ki jo je prof. Giovanni Puglisi, predsednik italijanske državne komisije za UNESCO, razglasil za neodtujljivo vrednoto. "Cenzura se vedno izvaja, najhujša pa je tista, ki je ne izvaja država, temveč tista, ki jo intelektualci sami izvajajo nad svojim razmišljanjem", je dejal Puglisi, Sicilec po rodu. Boris Pahor se mu je globoko zahvalil za občutene uvodne besede, s katerimi ga je predstavil: predsednik namreč ni zamolčal dejstva, da je kočljivo obdobje italijanske fašistične preteklosti deležno bojkota: to je še toliko bolj pomembno sedaj, ko poteka obletnica zedinjenja Italije. Po njegovem mnenju bo ta pojem ostal nepopoln, dokler ne bo v italijansko zavest prodrlo prepričanje, da je k enotnosti države prispevala večkulturnost, ki je na Apeninski polotok prispela tudi preko alpskega večetničnega loka. Državna zavest bi se morala torej spajati z idejo, da je Italija nastala na podlagi širokega kulturnega doprinosa, zaradi katerega lahko italijansko družbo imamo za ogledalo svetovnih civilizacij. Boris Pahor, ki je v navajanju orisal svojo življenjsko pot ob tragični fašistični, nacistični in komunistični izkušnji, je mladim slušateljem zaupal, naj bo vodilo v njihovem odraščanju poštena narodna zavest, ki naj ne presega meje nacionalizma: "Le če sebe poznamo, bomo dojeli bistvo sočloveka, ki živi poleg nas".

Igor Gregori

Darovi

V spomin na gospo Ksenijo Levak darujeta Anica s Kontovela 50, Imelda Žerjal pa 10 evrov za Slovensko Vincencijevo konferenco v Trstu.

V spomin na Evfrazijo Valič Kravos darujeta Miranda in Marijan Bajc 50 evrov za Marijin dom pri Sv. Ivanu.

V spomin na pokojno Evfrazijo Kravos daruje Imelda Žerjal 10 evrov za misijonarja Pedra Opeko.

V spomin na gospo Ksenijo Levak daruje družina Biancuzzi 100 evrov za svetoivanski cerkveni pevski zbor.

Za Slovensko Vincencijevo konferenco v Trstu daruje NN iz Boršta 25 evrov.

CEROVLJE Nova turistična ponudba

Prenovljena Klarčeva hiša

Klarčeva hiša v Cerovljah se je pred nedavnim pokazala vaščanom in drugim gostom v povsem novi preobleki. Družina Fabec je domačijo odkupila leta 2000: tedaj je objekt sestavljala ena sama stara kraška hiša, ki je stala na nivoju ceste, nad njo pa so samevale le ruševine nekega drugega poslopja.

Po štirih letih trdega obnovitvenega dela, med katerim so se snovalci držali strogih zakonitosti nekdanje kraške arhitekture, ki pa so jo seveda prikrojili sedanjim funkcionalnim potrebam, je zagledala luč lepa večetažna struktura, namenjena turistični ponudbi.

"Med obnovitvenim postopkom smo vsepovsod iskali tak material, ki so ga nekoč uporabljali za gradnjo kraških hiš: zahajali smo na razne sejme, marsikatere elemente smo našli na odpadu. Nekatere kamne pa smo kar sami izklesali. Današnja podoba domačije predstavlja tudi neki zgodovinski prerez naših krajev, saj vsebuje vrsto starodavnih elementov verskega značaja ter primerke, ki so jih naši predniki uporabljali pri vsakdanjem življenju", nam je povedal Tomaž Fabec, ki je prepričan, da se sedanja turistična ponudba pri nas vedno bolj opira na zgodovinsko in enogastronomsko izročilo Krasa. "Našim obiskovalcem bomo tako pokazali, kakšno je bilo nekoč življenje pri nas. V novem objektu smo namestili 11 spalnih mest, gostje bodo imeli na razpolago skupno kuhinjo, da si bodo lahko sami kuhali". Klarčeva hiša pa bo postala tudi stična točka za vaščane, ki bodo vanjo zahajali na predavanja, prodajali bodo lastne obrtniške proizvode in pridelke, "na voljo bodo imeli tudi peč, kjer bodo enkrat tedensko lahko pekli kruh".

Za obnovitvena dela so Fabčevi lahko računali na deželne in pokrajinske sklade za turizem, na slavnostnem odprtju pa je prisotne nagovoril Tomažev starejši brat, Franc, ki je med drugim tudi predsednik KZ. Zahvalil se je arhitektu Dariu Jagodicu, ki je narisal načrt, in zidarskim mojstrom Kante iz Praprota. Pozdrav so prinesli tudi predsednik SSO Drago Štoka, Marko Verbič z ministrstva za kmetijstvo RS, deželni svetnik Igor Gabrovec in predsednica tržaške pokrajine Maria Teresa Bassa Poropat. Prenovljeno domačijo je blagoslovil g. Jože Markuža.

Foto IG

IG

DSI Zgodbe političnih emigrantov

Komunizem, orodje za ubijanje talentov

S knjigo Slovenija - duhovna domovina, Zgodbe političnih emigrantov je zapolnjena vrzel, ki je predolgo zijala v obravnavi polpretekle zgodovine Slovencev. Gre za 21 pričevanj protagonistov, ki so takoj po drugi svetovni vojni ali kasneje zapustili domovino in se ustalili na tujem. Petsto strani obsežna publikacija je izšla pred kratkim pri Mladinski knjigi.

Knjiga je sad projekta Muzeja novejše zgodovine v Ljubljani, zasnovala in uredila sta jo direktor muzeja Jože Dežman in odgovorna za ustne vire Monika Kokalj Kočevar. Na večeru v Peterlinovi dvorani, ki sta ga priredila Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Černeta, sta poleg njiju sodelovali še avtorica poglavja s pregledom uveljavljenih rojakov v tujini Lučka Kremžar De Luisa in avtorica bibliografije Darja Urbanc. Večer je vodil časnikar Ivo Jevnikar.

"Odšlo je ogromno osebnosti, komunizem je učinkovito orodje za ubijanje talentov", je dejal Dežman in posredoval podatek, da je v prvih petnajstih letih po vojni iz Slovenije bežalo 60 tisoč ljudi, polovico so ujeli na poti ali na meji in čakale so jih zaporne kazni.

Prvi sklop knjige prinaša pričevanja, ki jih je v 90. letih prejšnjega stoletja zbral Angležž John Corsellis, od maja 1945 humanitarni delavec v begunskih taboriščih v Vetrinju, Lienzu in Spittalu. Sedem Corsellisovih snemanih intervjujev je uredila Monika Kokalj Kočevar, in sicer tiste, ki najbolj nazorno prikazujejo prihod v taborišče in življenje v njem, problematiko odhoda od doma, žalovanje za dragimi in dozorevanje odločitve za tujino. V knjigi pa je tudi sklop življenjskih zgodb, ki jih je zapisala Irena Uršič in zadevajo usode Primorcev, ki so bežali v Cono A oz. v Italijo.

"Izbira osebnosti za seznam v tujini uspelih rojakov je bila težka. Želela sem prikazati čim več poklicev in držav ter vzbuditi radovednost za nadaljnje raziskovanje", je med drugim poudarila v Argentini rojena Slovenka, danes pa Tržačanka, Kremžarjeva. Pri predstavitvi obsežne bibliografije je Darja Urbanc naglasila dragoceno zbirateljsko in preučevalno delo vodje knjižnice in arhiva Studia slovenica prof. Janeza Arneža in direktorja tržaške Knjižnice Dušana Černeta Marjana Pertota. Emigrantsko gradivo je namreč do leta 1990 zbirala le Narodna in univerzitetna knjižnica, dostop do "D-fonda" pa je bil omejen in strogo nadzorovan. Pri tem je treba dodati še dragoceno vlogo nekaterih kulturnih delavcev na Tržaškem in Radia Trst A.

Združenje staršev NSŠ Sv. Cirila in Metoda

Ponudba poletnih taborov

Pri Združenju staršev nižje srednje šole sv. Cirila in Metoda oddelka na Katinari je že vse pripravljeno za poletne tabore. Letos je Združenje poletno ponudbo za najmlajše popestrilo z novimi programi. Prvi bo na vrsti lesarsko - gozdarski tabor Mojster Miha, ki ga je Združenje zasnovalo v sodelovanju s Srednjo gozdarsko in lesarsko šolo v Postojni. Odvijal se bo v Postojni od 13. do 18. junija, otroci bodo spoznavali vrste gozdov in lesa, gozdne živali, spoznavali bodo Postojno in njeno okolico pod strokovnim vodstvom profesorjev gozdarske šole: tabor je namenjen otrokom od 9. do 13. leta. Sledil bo pohodniški tabor Živijo Kekec, ki bo v Kranjski Gori od 20. do 25. junija. Namenjen je mlajšim osnovnošolcem, v spremstvu gorskega vodnika oz. gozdarja si bodo ogledali dolino Vrata, učno pot Triglavske Bistrice in slap Peričnik, dolino Tamar in Zelence, slap Martuljek in poizkusili kuhanje žgancev. Seveda bo na sporedu tudi obisk Kekčeve dežele. Od 27. junija do 2. julija se bodo otroci od 8. do 13. leta selili na Notranjsko v Narin, kjer bo na sporedu naravoslovni tabor Netopir. Otroci bodo spoznali življenje na kmetiji, pomagali bodo pri paši in na polju, sprehodili se bodo do Šilentabra in odkrivali kraške pojave.

Od 4. do 9. julija bosta na Dolenjskem pod Trško goro v sodelovanju s Srednjo kemtijsko šolo Grm dva vzporedna programa. Prvi bo jezikoslovni tabor Krpanova kobila, namenjen otrokom od 10. leta dalje, ki si želijo utrjevati slovenščino. V jutranjih urah bo na programu učenje slovenščine, v popoldanskem času pa se bodo otroci učili jahanja in oskrbe konj, predvidene so še dodatne delavnice, in sicer pletarstka, priprava cvetličnih aranžmajev, čebelarska, gospodinjska itd. Drugi pa bo kulinarični tabor Mizica, pogrni se! Tudi ta je namenjen otrokom od 10. leta dalje. Tu se bodo udeleženci približali gostinstvu, in sicer poudarek bo na zdravi prehrani, učili se bodo, kako pripraviti in okrasiti mizo, razkrili jim bodo večno uganko, čemu služi ves pribor na mizi, čemu toliko kozarcev, kako naj pri mizi sedijo in kako naj se za mizo obnašajo. Sami bodo pod strokovnim nadzorom pripravili različne jedi, ki jih bodo postregli staršem na zaključni večerji.

Tabor morske biologije Morska zvezda bo v Piranu od 11. do 16. julija. Otroci bodo nastanjeni na Morski biološki postaji, vodila pa jih bo morska biologinja Veronika Gerdol.

Šesti teden od 18. do 23. julija se bodo otroci od 8. leta starosti selili v Ljubljano, in sicer na Institut Jožefa Štefana, kjer bo kemijski tabor Čarobni napoj. V dopoldanskem času bodo pod vodstvom mag. Tomaža Ogrina izvajali razne poskuse, predviden je tudi obisk jedrskega reaktorja in sekcije robotike, ki ju imajo na Inštitutu. Popoldnevi pa bodo namenjeni odkrivanju Ljubljane in njenih znamenitosti in skritih kotičkov.

V sodelovanju z Društvom vodnih športov Pomorske šole iz Portoroža bo otrokom od 7. leta dalje ponujen tabor Z vetrom, ki bo od 25. do 30. julija. Otroci bodo preživeli teden ob morju in spoznati solinarstvo, vodne športe idr.

Drugi sklop taborov pa bo na vrsti konec avgusta, in sicer v Postojni od 22. do 27. avgusta; tu bo intenzivni tečaj angleščine. Jezikajte je tabor, namenjen vsem od 8. do 17. leta, ki bi radi izpopolnili svojo angleščino. Vodili ga bodo pedagogi angleškega materinega jezika. Združenje pripravlja za konec še računalniško, šahovsko in fotografsko delavnico – Mišk@, ki bo v jutranjih urah od (8.30 do 13.00) v računalniškem laboratoriju na Državnem trgovskem tehničnem zavodu Žige Zoisa. Otroci bodo spoznali osnove programov Office: word-a, excel-a, pawer point-a. Spoznali bodo tiste programe, ki jim bodo v pomoč pri raziskavah in pisanju domačih nalog. Pri šahu se bodo pod strokovnim vodstvom preizkušali v večni igri strategije. S svojo digitalno kamero pa bodo stopali v svet fotografije.

Zaradi organizacijskih razlogov so mesta omejena. Za prijave in informacije lahko interesenti do 10. junija pokličejo na tel. št. 3202717508 (Tanja); na voljo je še e-pošta: zscirilmetod@gmail.com

Kmalu eko-borza tudi v Posočju

Prepoznavni rezultati desetletnih prizadevanj

Združenje ekoloških kmetov Severne Primorske in drugi, ki so sodelovali pri pripravi osmega eko praznika v Tolminu, so letos zadovoljni z obiskom in udeležbo ponudnikov, obenem pa tudi s tem, da bo v kratkem, tudi tukaj, zaživela ekoborza.

Letošnji osmi eko-praznik v Tolminu je za ekološke pridelovalce zares potekal praznično in ne le kot navaden sejem ali tržnica. Udeleženci so bili zadovoljni, kljub temu da jih je vreme prikrajšalo vsaj za polovico kupcev. Raznovrstne ekološke pridelke, izdelke in sadike je bilo mogoče poiskati kar na 25 stojnicah.

Samo odprtje je potekalo v znamenju domačega dueta Bakalina iz Čadrga. Najprej je pozdravila Marija Benčina, predsednica Združenja ekoloških kmetov Severne Primorske, in z veseljem ugotovila, da je ta dogodek postal tako njihov, da jim ga ne more več pokvariti še tako slabo vreme. Ta tradicionalni praznik podpira oživljanje kmečke tradicije, pridelane hrane na novih dognanjih bio in biodinamične pridelave. Pohvalila je vse prisotne, ki so prišli in vztrajali kljub deževnemu vremenu. Zahvalila se je vsem, ki jih podpirajo in so jim tudi vse od začetka verjeli, da jim bo uspelo. Zaradi hladnega vremena pa je vse povabila, naj se ogrejejo kar z ekološko pridelanim žganjem.

Župan občine Tolmin, Uroš Brežan, je obžaloval, ker ni nihče znal naročiti boljšega vremena. Ugotovil pa je, da je lepo število obiskovalcev dokaz, da se je eko-praznik dobro "prijel" in se zavest o potrebi po zdravi prehrani vse bolj širi.

Okrogle mize s posvetom tokrat ni bilo, saj so se že dan prej ekološki kmetovalci v Čadrgu udeležili seminarja z naslovom Inovativnost in turistične novosti - priložnosti za ekološke kmetije. Že v času priprav na letošnji ekopraznik, ki se je odvijal na tolminskem Mestnem trgu, so potekale tudi priprave za odprtje nove spletne storitve. Kot rečeno, bo namenjena ekološkim kmetom Goriške statistične regije (Goriška) in širše. Gre za ekoborzo, ki jo ponekod po Sloveniji že poznajo. Dobro je npr. zaživela med ekološkimi kmeti na Gorenjskem. Tam ponudba in povpraševanje potekata kar prek internetnega časopisa.

Z ekoborzo bodo kmetje lažje prišli do ekoloških surovin, s tem pa bodo z drugimi ekološkimi kmeti lažje vzpostavili in vzdrževali stik. Pričakovanje uvedbe ekoborze je izrazila tudi predsednica Združenja ekoloških kmetov Severne Primorske Marija Benčina. Njena želja je, da bi bili v njih združenju zares tako resni, da bi sproti dajali na spletno stran podatke, da bo lahko borza delovala in bodo lahko dobivali informacije v smislu rabiš-ponujaš. Kdor rabi ekološko vzrejenega telička, samo pogleda na spletno stran, kdo ga ima na prodaj. Če takega ni na razpolago, še pravočasno poišče vzrejenega neekološko. V tem primeru pa je daljša procedura z dovoljenji in zopet je koristno, da to izveš čim prej.

Vrvež na tržnici v Tolminu

MM

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Facebook in ajdova kaša

Pred kratkim sem prebrala članek ne-vem-katerega filozofa o specifičnem aspektu današnje družbe: nerazlikovanju med privatno in javno sfero. Če koga vprašaš, ali se mu tako dogaja, ti bo seveda odgovoril, da ne, nikakor. Kdo bi pa zamenjeval privatno in javno? Potem je pa morda ista oseba, ki na danes najbolj javno oglasno desko v svetovnem merilu, Facebook, vsak dan piše, kaj je delal, jedel, s kom govoril ali pa ne, kakšne počitnice načrtoval in s čim si krajšal urice. Nobeno moraliziranje, bolj spraševanje, čemu potreba po vsejavnem odkrivanju sfere, ki je privatna. Facebook je gotovo koristno komunikacijsko sredstvo za velike skupine ljudi, pred kratkim sem brala, da si na njem izmenjujejo (žal frustrantne) izkušnje izkoriščanja delavci v italijanskih call-centrih. Kapo dol koristnosti tega družbenega networka za časopise, interesne skupine, politične in socialne skupnosti, objem vsem starim nekdanjim sošolcem, ki so se našli ravno na Facebooku. Ne razumem pa obsedenosti s sredstvom, ki meji na obsesijo, ne razumem potrebe po javnem razglašanju nečesa, kar je prav, da ostane tam, kjer je. Z nekaterimi osebami si lahko dopisuješ po elektronski pošti. Ti in on/a. A tu gre za izbiro. Povsem drugače pa je, če se sam prepričaš, da je navsezadnje moderno, če **komurkoli** poveš, ali si steno dnevne sobe prepleskal v rumeno ali zeleno. Resničnih težav z javnim posredovanjem osebnih podatkov sploh ne načenjam, bolj me zanima, **zakaj potreba** po javnem razkrivanju osebnega.

Spraševala sem se tudi o potrebi vseh nas, oseb, ki kaj pišejo. Vsakdo, ki "prosto piše", piše v določenem oziru o sebi. Tudi ko morda pišeš o baronici izpred dveh stoletij. Ona ali kdor bo z njo prišel v stik, bo gotovo imel v sebi kako značilnost, ki ti je lastna, razmišljal bo kot ti, morda obnašal se bo, kot si ti celo življenje želiš.

Če pišeš razmišljanja, pa sploh. Vse, vsaka črka je del tebe, tvojega življenja, minut tvojega vsakdana. Morda ti je v tistem dnevu, tednu ali mesecu bilo zaradi nečesa hudo. Lahko skušaš to skriti pod še tako debelo plast česa drugega, ne bo ti uspelo.

Vsi pišemo zaradi določene potrebe po izražanju lastnega miselnega in doživljajskega sveta, brez izjeme. Tudi esejisti. Pa vendar je v našem razgaljanju razmislek, ne snemamo, denimo, prvih stavkov dragim osebam (ali sami sebi) ob jutranji kavi ali zadnjih nejasnih misli, preden nas objame spanec, in jih enostavno ponudimo v glodanje komurkoli. Morda pišemo dnevnik, morda ga tudi le miselno zapisujemo, in vendar ostane tam, kjer je. Naš, privaten. Morda ga v času obdelamo in ga potem res ponudimo v branje, razlika je ravno v tem vmesnem času. Razmisleka, obdelave, tudi notranje.

Čemu vsakomur povedati, kaj si danes zjutraj ali pred večerom delal? Kje je meja med tem, kar želiš deliti z resničnimi prijatelji, in tem, kar lahko izpoveš čisto vsem? Čemu potreba, da vsi in vse poznajo banalnosti vsakdana, ki nas vse združujejo in obenem razlikujejo? Čemu potreba, da vsakemu, ki klikne na Facebooku tvoje ime, poveš, da ti pristaja rdeča in da si sinoči doma jedel odlično ajdovo kašo?

Občutek imam, da se izgubljamo v iskanju ravnovesja med javnim iskanjem svojega prostora pod soncem in privatno potrebo po tem, da ta privatnost ostane to, kar je.

Resnično ne razumem: ali bodo vsi tisti, ki so prebrali, da sem sinoči jedel odlično ajdovo kašo, ravno tako pripravljeni vzpostaviti stik z mano, ko bom nekje in nekdaj v življenju klecnil, četudi morda le za hip?

Travnik in njegova okolica (18)

GORICA, NJENE ZANIMIVOSTI IN NJEN ČAS

Mariza Perat

To je bila tudi doba, ko je goriška nadškofija doživljala velike spremembe in utrpela hude izgube. Tako je leta 1788 škofijski sedež iz Gorice bil prenesen v Gradiško. Gorica tudi ni bila več nadškofija, ampak škofija, kar je trajalo do leta 1792, ko je škofijski sedež bil znova prenesen v Gorico. Sedež nadškofije pa je Gorica spet postala šele leta 1830.

V palači grofov Della Torre na Travniku ima sedež prefektura. Palača je bila zgrajena leta 1540. Na trgu je tudi Neptunov vodnjak. Načrt zanj je izdelal arhitekt Nikolaj Pacassi, uporabljati pa so ga začeli spomladi leta 1756. Služil je predvsem za to, da je mesto zalagal z vodo. Leta 2001, ob tisočletnici Gorice, so vodnjak obnovili.

Leta 2007 so na Travniku začeli obnovitvena dela, ki naj bi trgu vrnila podobo, ki jo je imel sredi 18. stol.

Goriški Travnik hrani tudi dragocen spomin na obisk papeža Janeza Pavla II., ki je tu maševal 2. maja 1992 ob obisku naše dežele. Na trgu je bilo takrat prisotnih 10.000 oseb. Mnogo jih je bilo iz Slovenije.

Tednik goriške nadškofije Voce Isontina je že jeseni 2008 predlagal krajevnim ustanovam, da bi na Travniku v spomin na obisk sv. očeta postavili spominsko ploščo. Kot beremo v že omenjenem tedniku z dne 6. februarja 2010, je goriški župan Ettore Romoli pobudo takoj sprejel in se z nadškofom Dinom De Antonijem in krajevnimi ustanovami zavzel za njeno uresničitev. Ploščo bodo na Travniku postavili oktobra 2010. Za ta mesec je namreč, kot še beremo, predvidena slovesna proglasitev Janeza Pavla II. za blaženega.

V bližini Travnika stoji nadškofijska palača. To je leta 1587 dal zgraditi baron Janez Kobencl, sin štanjelskega graščaka. Leta 1747 jo je kupil baron Avguštin Codelli in jo namenil za stanovanje prihodnjih goriških nadškofov. Prizidal ji je kapelo Najdenja Sv. Križa, v kateri je pokopan. Poleg te je v palači še zasebna nadškofova kapela Kristusa Odrešenika. To je leta 1900 dal napraviti nadškof in kardinal Jakob Missia, ki je goriško nadškofijo vodil od leta 1897 do 1902.

Tik nadškofijske palače stoji Katoliška knjigarna *(na sliki)*, Odprli so jo leta 1910. Leta 2002 so celotno stavbo obnovili, za kar ima največ zaslug g. Marijan Markežič, župni upravitelj pri Slovenskem pastoralnem središču v Gorici. Od tega leta imajo tu sedež Katoliško tiskovno društvo (KTD), ustanovljeno leta 1908, Goriška Mohorjeva družba (GMD), ustanovljena leta 1923 kot cerkvena bratovščina, društvo Ars, ki skrbi za razstave in predstavitve raznih publikacij, in tednik Novi glas. Ta je začel izhajati 29. avgusta 1945 kot Slovenski Primorec. Njegov prvi odgovorni urednik je bil msgr. Alojzij Novak, prvi sedež uredništva pa je bil v ulici Orzoni. Aprila leta 1947 se je sedež uprave in uredništva preselil na Placuto in je tu ostal do leta 2002.

Zadnja številka Slovenskega Primorca je izšla 29. decembra 1948. S 1. januarjem 1949 se je tednik preimenoval v Katoliški glas. Istočasno je bil ukinjen tržaški verski list Teden. Iz obeh tednikov je tako nastal en sam tednik, Katoliški glas. Dva verska tednika bi namreč za tako majhno število Slovencev, kot jih je po razmejitvi septembra 1947 ostalo v zamejstvu, bila preveč, saj je Katoliškemu glasu, kot glasilu katoliških Slovencev, bil vstop v takratno Jugoslavijo prepovedan.

/ dalje

V Posočje zasluženo prvo in drugo mesto državnih prvakov

Oplast iz Kobarida je letošnji državni prvak 1. slovenske futsal lige

Po štirih finalnih tekmah je Oplast Kobarid slavil svoj prvi naslov državnega prvaka v dvoranskem nogometu-futsalu, potem ko je premagal lanskega državnega prvaka - Puntar Casino Safir še na domačem parketu. Tako bo Oplast v prihodnji sezoni prevzel častno in odgovorno nalogo zastopanja Slovenije v mednarodni ligi prvakov. "Posoški derbi" se je 18. maja zvečer zaključil s skupnim finalnim izidom štirih tekem z rezultatom 1:3 za kobariški Oplast. Pri vsaki tekmi tesen, toda skupno nedvoumen in zaslužen naslov državnega prvaka so Kobaridčani dosegli v Tolminu, v pravem razburljivem derbiju, nekoliko po zaslugi "zastreljanih" šestmetrovk strelcev domačega moštva s 4:6.

Po pričakovanjih je bil posebno razburljiv četrti dvoboj velikega finala slovenske futsal lige v športni dvorani v Tolminu. Tudi na tej tekmi sta se Puntar in Oplast, v rednem času obračuna, razšla brez zmagovalca (3:3). Prvi polčas so dobili gostitelji, v nadaljevanju pa so bili bolj zbrani gostje iz Kobarida in minuto pred koncem izenačili ter tako izsilili izvajanje prostih strelov, v katerih so, očitno, uspešnejši. Kar 700 gledalcev je spremljalo ponovitev prve oz. tretje tekme velikega finala, ki se je razpletel z izvajanjem 6-metrovk. Natančnejši, morda bolj zbrani, so bili zopet fantje pod vodstvom trenerja Zorana Teska, ki so tekmo končali v svoj prid, s 4:6.

Nedvomno je šlo za spektakel in vrhunsko športno predstavo obeh ekip. Gostujoči igralec Leban je zadel po posrednem strelu že v začetni minuti. V nadaljevanju je rezultat izenačil Laharnar; takoj, v naslednji minuti, je Rosič povišal rezultat prvega polčasa na 2:1 za Puntar Casino Safir. V sredini drugega polčasa je s ponovnim zadetkom Leban izenačil. Potem je za Puntarje, slabe tri minute pred koncem tekme, zadel Brkič. Kapetan moštva Jani Ručna je naslov posvetil navijačem in mestu Kobarid, kar je za medije na kratko in jedrnato izrazil z naslednjimi besedami: "To je nekaj enkratnega, to se ne zgodi vsak dan. Ta naslov je za publiko in Kobarid".

Za mnoge najboljši igralec finalne serije v moštvu novega državnega prvaka je bil Primož Zorč. Treba pa mu je dodati še čestitke, ker proslavlja tretji naslov državnega prvaka s tretjim različnim klubom.

Ekipa Oplast Kobarid, takoj po tekmi

MM

Različne razlage arbitražnega sporazuma med Slovenijo in Hrvaško

Napovedujejo zelo tesen izid referenduma

Politične razmere v Sloveniji so zapletene in v marsičem nenavadne v pričakovanju referenduma o arbitražnem sporazumu med Slovenijo in Hrvaško, o načinu reševanja mejnega vprašanja. Besedilo sporazuma je bilo sicer objavljeno, toda mnogim volilcem je nejasno, težko razumljivo, ker je napisano v zapletenem jeziku in slogu. Težava pa je tudi v tem, da celotni sporazum politiki različno razlagajo in tolmačijo. Janez Janša, predsednik opozicijske Slovenske demokratske stranke, zatrjuje, da arbitražni sporazum celo prepoveduje stik oziroma povezavo slovenskega teritorialnega morja z mednarodnimi vodami na Jadranu. Po mnenju mnogih smo povezavo obeh morij Slovenci zmerom v preteklosti imeli in jo imamo tudi sedaj v samostojni državi, zaradi česar ni potrebe, da za priznanje pravice do stika slovenskega teritorialnega morja z mednarodnimi vodami prosimo Hrvaško oz. mednarodno sodišče. V največji zadregi je očitno premier Borut Pahor, ki javnost prepričuje, da predsednica hrvaške vlade Jadranka Kosor podpira pravico Slovenije za stik teritorialnega morja z mednarodnimi vodami oz. odprtim morjem, ona in hrvaško zunanje ministrstvo pa to vztrajno zanikujeta. Neskladnost teh trditev bodo nemara razpletli na izrednem zasedanju državnega zbora, ki bo domnevno še pred referendumom v nedeljo, 6. junija.

V kampanjo za sprejem arbitražnega sporazuma se je zelo zavzeto vključil tudi predsednik Slovenije dr. Danilo Türk, kar pa je vzbudilo kritike in pomisleke tistih delov politike, civilne družbe in posameznikov, ki opozarjajo, da je državni poglavar predstavnik in zaščitnik interesov celotne družbe, in torej ni prav, da agitira zgolj za tisti njen del, ki je nemara naklonjen arbitraži. Politični analitiki se strinjajo, da bodo mnogi volilci svoje glasovanje pogojevali s svojo oceno vlade. Privrženci koalicije, to je premierja Boruta Pahorja, naj bi po omenjeni logiki glasovali za arbitražni sporazum, podporniki Janeza Janše oz. opozicijskih strank, pa bodo domnevno glasovali proti. Volilna udeležba na referendumih v Sloveniji znaša od 27 do 35% upravičencev, napovedujejo pa, da bo 6. junija zaradi spolitiziranega političnega ozračja volilna udeležba morda višja. Sodeč po eni zadnjih raziskav oz. anket, je tretjina slovenskih volilcev naklonjena arbitražnemu sporazumu, ena tretjina je proti, kar ena tretjina volilcev pa je še neopredeljenih. Izid referenduma, za opcijo da ali opcijo ne, bo po napovedih zelo tesen. Če bi bil arbitražni sporazum na referendumu potrjen (v državnem zboru je bil že sprejet), bi to pomenilo veliko politično in osebno zmago predsednika vlade Boruta Pahorja, ki je omenjeni dogovor sooblikoval skupaj s hrvaško premierko Jadranko Kosor. Seveda pa velja tudi obratno, če arbitražni sporazum 6. junija ne bo potrjen, bi to povečalo politični ugled in prestiž Janeza Janše.

Slovenijo je v sredo, 19. maja, pretresel dogodek, kakršnega še ni bilo v državi in s katerim se bosta javnost in zlasti politika še ukvarjali. Demonstracije študentov in dijakov zoper vlado in njene ukrepe za zmanjšanje pravic in ugodnosti tistim, ki se izobražujejo in študirajo, so se sprevrgle v huligansko divjanje in napade na zgradbo parlamenta. Študentske organizacije trdijo, da so izgrede povzročili provokatorji, policija se hvali, da je s svojim ravnanjem preprečila še hujše divjanje, morda tudi smrtne žrtve, politične stranke pa so izgrede obsodile in zahtevajo, da organizatorji demonstracije poravnajo stroške obnove poškodovanih delov poslopja državnega zbora. Divjanje skupin resničnih ali domnevnih študentov v središču Ljubljane so v skupni izjavi obsodili tudi predsednik države dr. Danilo Türk, predsednik državnega zbora dr. Pavle Gantar in premier Borut Pahor. Toda nič niso rekli o stiskah in težavah slovenskih študentov in dijakov, nič o nujnosti dialoga z njimi. Samo Janez Janša je menil, da je treba prisluhniti mladim, ki so v marsičem žrtev politike in gospodarsko-finančne krize. Vladi, ki upravlja državo, je očital, da ne obravnava sporočila, da je Slovenija na lestvici svetovne konkurenčnosti nazadovala za neverjetnih dvajset mest. Med oseminpetdesetimi državami se je uvrstila na dvainpetdeseto mesto. Med državami članicami EU sta za Slovenijo le Romunija in Bolgarija. Omenjeno lestvico svetovne konkurenčnosti vsako leto objavlja švicarski Inštitut za razvoj menedžmenta IMD. V bran dijakov in študentov, organizatorjev in udeležencev demostracije v Ljubljani, sta se postavila tednik Mladina in časnik Dnevnik. Odgovorni urednik Mladine Grega Repovž je v uvodniku zapisal: "Ko se demonstracije sprevržejo, kot so se tokrat, je treba iskati razloge. Dajati študente v nič, jih razglašati za vse po vrsti, to je pokroviteljsko in kratkovidno". Ostra je bila sociologinja Marta Gregorčič, ki je v časniku Dnevnik oblastnike pozvala, "naj ne solijo pameti mladim ljudem, ki jih sicer zaničujete in teptate. Čar mladosti je prav v tem, da je samo takrat, ko si mlad, dovoljeno narediti napake. V Sloveniji politika in vlada lahko delata napake, mladostniki pa bi morali biti skrajno strpni, pokorni, tihi in ponižni. Oblast tudi mlade z vso silo in represijo rine v enoumje".

Marijan Drobež

V Ljubljani, svetovni prestolnici knjige 2010

Razstava o Rudolfu Maistru – Vojanovu

Na obrambnem ministrstvu Slovenije so v čast projekta Ljubljana, svetovna prestolnica knjige 2010, pripravili razstavo, ki je posvečena Rudolfu Maistru-Vojanovu kot generalu in pesniku. Premalo je znano, da je bil osvoboditelj Maribora po prvi svetovni vojni tudi pesnik, saj je svojo zbirko Poezije izdal že leta 1904. Pozneje, leta 1929, pa je izdal še zbirko z naslovom Kitica mojih. Rudolf Maister-Vojanov je skratka v naši zgodovini pomenil in pomeni dvojno simboliko: vojaško in umetnostno. Monumentalen spomenik generalu in pesniku bodo predvidoma novembra letos odkrili v Ljutomeru. To bo prvi spomenik Rudolfu Maistru, ki bo upodobljen v civilni obleki in bo Slovence nagovarjal s knjigo v roki.

Na razstavi v zgradbi ministrstva za obrambo je skozi 25 fotografij kronološko prikazano nastajanje novega spomenika, ki bo stal v Parku generala in pesnika Rudolfa Maistra-Vojanova v Ljutomeru. Na natečaju je s svojo zasnovo kipa zmagala akademska kiparka Irena Brunec-Tebi. Na razstavi prikazujejo tudi razne predmete in pripomočke, ki jih je general in pesnik uporabljal pri svojem delu in v življenju. Originalno kapo in meč generala je Tilen Šenica našel v pokrajinskem muzeju v Mariboru.

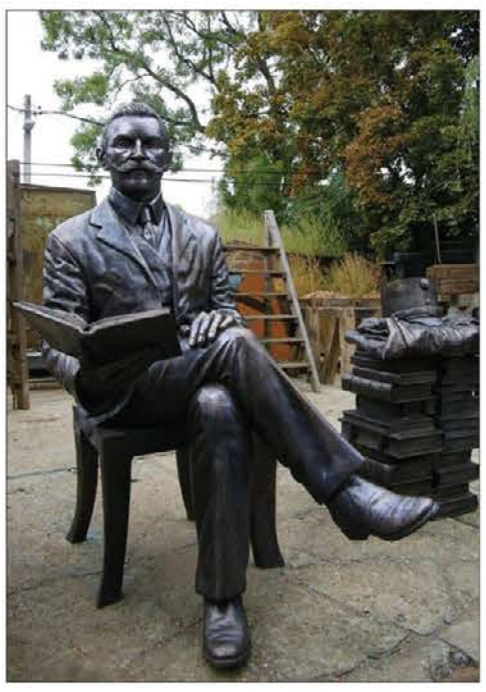

Tradicionalna pobuda

V Novi Gorici tudi letos festival vrtnic

V Novi Gorici so že petič zapored priredili festival vrtnic, ki bo trajal ves mesec maj. S skupnimi prizadevanji društva ljubiteljev vrtnic na Goriškem, mestne občine in družbe HIT ter ob sodelovanju z mnogimi društvi, organizaicjami, podjetji in posamezniki so pripravili celo paleto dogodkov za prave ljubitelje vrtnic. V Novi Gorici imajo v parkih, gredah in na drugih površinah posajenih od 6 do 7 tisoč vrtnic, ki jih je okoli 100 vrst.

Med festivalom potekajo ogledi nasadov vrtnic, odprte so razstave na temo vrtnic, potekajo strokovna predavanja, delavnice in tudi pokušnje jedi in sladoleda, narejenih iz vrtnic. Letošnji peti festival vrtnic se bo končal 29. maja s srečanjem ljubiteljev tega cvetja v letnem vrtu gostilne Pri hrastu v Kromberku.

Sindikati bodrijo delavce

"Bojno" geslo: "ne bodo prodrli!"

Odgovorna urednica Delavske enotnosti, glasila zveze svobodnih sindikatov Slovenije, Mojca Matoz, je v uvodniku nove številke časnika zapisala, "da so se v Sloveniji ob donečih besedah in ponovno oživljenem spominu na Tita okrepile tudi želje po boljših časih. Marsikje so se zbudile tudi skomine po železnih časih socializma, po obdobju, ko je bil delavski razred na oblasti, ko smo imeli celo na denarju upodobljenega rudarja in udarnika Alijo Sirotanovića, ko je bilo za vse dovolj služb, starost je bila varna, šolanje in zdravljenje pa zastonj". Toda tedanje razmere je preveč idealizirala, saj je tudi zapisala, "da je spomin lahko varljiv, nostalgija pa votla. Živimo tukaj in zdaj, torej vzemimo usodo v svoje roke. Tudi naši predniki so jo".

Vse sindikalne centrale v Sloveniji so zaostrile boj zoper vlado, kapital in delodajalce in zahtevajo izboljšanje življenjskih in socialnih razmer. Odgovorna urednica Delavske enotnosti Mojca Matoz je v omenjenem uvodniku menila, da je treba delavske zahteve postaviti spet malo trše in jasno povedati, da delo ni blago, delavci pa ne orodje. Citirala je tudi znano geslo iz španske državljanske vojne, "da ne bodo prodrli", namreč tisti v Sloveniji, ki so del goljufive neoliberalne zgodbe.

V nekaterih okoljih pa menijo, da bodo morali sindikati vsaj delno popustiti v svojih stališčih, ker v obdobju krize vseh njihovih zahtev, sicer utemeljenih in upravičenih, ne bo mogoče izpolniti.

Kratke

Zgodovinsko etnološka razstava v mlekarni Planika v Kobaridu

V sirarskem muzeju mlekarne Planika v Kobaridu so 14. maja odprli stalno razstavo dediščine planinskega pašništva, planin ter drugega gradiva, ki prikazuje tradicijo in razvoj posoškega sirarstva, temelja mlekarne Planika. Planinsko sirarstvo je najbolj razvito v zgornjem Posočju, kjer se na 1.300 hektarih pašnikov vsako leto pase 2.000 glav drobnice in 1.000 glav goveje živine. Tam vsako leto pridelajo okoli 480.000 litrov

mleka, ki ga na planinah pretežno tudi sami predelajo. Predelava mleka na Tolminskem in drugod v Posočju ima dolgo in bogato tradicijo. Znano je na primer, da so tamkajšnji podaniki oglejskim patriarhom davke plačevali kar v siru, ki so ga imenovali sir iz Tolmina. Razstavo v mlekarni Planika v Kobaridu je odprl Dejan Židan, novi slovenski minister za kmetijstvo, gozdrastvo in prehrano.

Študentski festival vin Visoke šole za vinogradništvo in vinarstvo Univerze v Novi Gorici

Visoka šola za vinogradništvo in vinarstvo Univerze v Novi Gorici bo v petek, 28. maja 2010, organizirala 3. Študentski festival vin, ki bo potekal v Univerzitetnem središču v Ajdovščini, Vipavska 11c, Ajdovščina, od 16. ure dalje.

Študentski festival vin je namenjen vsem študentom Visoke šole za vinogradništvo in vinarstvo. Med festivalom lahko študentje na klasičen festivalski način predstavljajo vina in se praktično urijo v pristopu do obiskovalcev oziroma potencialnih kupcev. Na ta način se lahko že med časom študija preizkusijo v promociji in trženju vina, ki sta v času velike konkurence nujno potrebna.

Na letošnjem festivalu se bodo študentje preizkusili v predstavitvi svojih domačih vinskih vzorcev, saj veliko študentov prihaja iz vinogradniško-vinarskih družin. Predstavilo se bo več kot 20 študentov, vsak s svojim vinskim izborom, s svojo tehnologijo in s svojo filozofijo pridelave vina. Vinski festival bo obiskala tudi Nika Gregorič, prva Vipavska vinska kraljica.

Vljudno vabljeni, da skupaj s študenti poskusite žlahtno kapljico in prisluhnete zgodbam o vinu.

Na TV Vitel, Primorski televiziji, Miha Ravnik o krajevni skupnosti Solkan in o sebi

Na TV Vitel, Primorski televiziji, ki deluje v Vrtojbi, so v predstavljanju portretov znanih in zanimivih osebnosti z raznih področij objavili daljši pogovor z Mihom Ravnikom, predsednikom krajevne skupnosti Solkan. Navajamo, da je bil on med najvišjimi predstavniki komunistične partije v prejšnji državi, ob osamosvojitvi Slovenije pa je odstopil oz. so ga odstranili tudi z visokega položaja predsednika zveze sindikatov Slovenije. V pogovoru s časnikarjem Marijanom Drobežem je povedal, da je izstopil iz Zveze komunistov, da ni član nobene politične stranke, vendar je kritičen tudi do sedanjih razmer in stanja v Sloveniji. "Verjamem le poštenim in značajnim ljudem in tistim, ki delujejo odgovorno v korist narodnih koristi", je bil odločen in jasen v pogovoru na TV. Miha Ravnik je podrobno obrazložil razvoj Solkana v dolgem obdobju od konca druge svetovne vojne oz. osvoboditve dalje, pa načrte in težnje tega več kot tisoč let starega naselja. Ob tem je navedel delež znanih prebivalcev Solkana, med njimi tudi dr. Branka Marušiča, enega najbolj dejavnih zgodovinarjev v Sloveniji in tvorca velike monografije o Solkanu, "jako stari vasi na Goriškem". Miha Ravnik je v pogovoru na TV Vitel poudaril tudi stike in dobro sodelovanje med krajevno skupnostjo v Solkanu ter sosednjimi kraji čez Sočo, v Italiji: Štmavrom, Pevmo in Oslavjem. Pomembni sodelavci krajevne skupnosti Solkan ter njenega predsednika Mihe Ravnika so tudi solkanski župnik Vinko Paljk, ki je tudi član uredniškega odbora njihovega glasila, 1001 solkanski časopis, ter gvardijan Bernard Goličnik in patri frančiškani v Marijinem svetišču in na božji poti na Sveti Gori.

Ustavna pritožba zoper Titovo cesto v Ljubljani

Podmladek politične stranke Nova Slovenija, krščanska in ljudska stranka, je na ustavno sodišče vložil pritožbo zoper odlok mestnega sveta mestne občine, da v Ljubljani novo prometnico imenuje po Titu. Pri snovanju pritožbe so sodelovali tudi odvetnik Radovan Cerjak in s svojimi podpisi skupina Ljubljančanov. V pritožbi so ponovili in obrazložili znane razloge za to, "da Titova cesta ne spada v Ljubljano". Ustavno sodišče naj bi na pritožbo odgovorilo v roku, ki pa ni določen. Župan Ljubljane Zoran Janković in njegovi sodelavci iz tako imenovane leve politične opcije pa so s svojimi dejanji in vplivom preprečili tudi imenovanje Borisa Pahorja za častnega prebivalca glavnega mesta Slovenije. Vendar je naš pisatelj in pokončen Slovenec v Ljubljani ob predstavitvi svoje knjige znova poudaril prepričanje, ki ga sedanji oblastniki v Ljubljani neradi slišijo, o treh totalitarizmih, ki so v prejšnjem stoletju v veliki meri obvladovali Evropo in svet: to so bili fašizem, nacizem in komunizem.

Igralništvo na Goriškem

O igrah na srečo med dijaki

V zadnjem času se na Goriškem govori predvsem o igralništvu in njegovi usodi ter o igrah na srečo in njihovih posledicah. O prepadu med predstavniki sindikata igralniških delavcev v Hitu in upravo družbe oziroma o napovedanih stavkah ter pogajanjih glede stavkovnih zahtev se je v medijih v minulih dneh oziroma tednih veliko pisalo, pa ta zgodba še zdaleč ni zaključena. Druga z igralništvom povezana tema, ki je v zadnjem času precej burila duhove, je bil osnutek strategije razvoja iger na srečo v Sloveniji, ki so ga pripravili na ministrstvu za finance in je bil v javni obravnavi do 18. maja. Osnutek so dobesedno raztrgali vsi, ki so na Goriškem tako ali drugače povezani z igralništvom. Kot slabega so ga označili v Hitu, na novogoriški občini, v Civilni iniciativi proti tajkunizaciji igralništva, na Fakulteti za uporabne družbene študije (FUDŠ) iz Nove Gorice ipd. Predstavniki FUDŠ so se v slogu "kuj železo, dokler je vroče" minuli teden odločili za predstavitev rezultatov raziskave o razširjenosti iger na srečo med dijaki. Kot je povedal Matej Makarovič s FUDŠ, so anketo izvedli v februarju in marcu na vzorcu 1113 dijakov višjih letnikov na Goriškem in na Dolenjskem. Raziskava je pokazala, da skoraj 14 odstotkov dijakov na Goriškem tvega probleme zaradi pogostega igranja iger na srečo, 4,4 odstotke je takih, ki se že uvrščajo v kategorijo problematičnih igralcev, 2,6 odstotka pa jih ima hude probleme in so že patološki igralci. Zanimivo je, da je dala raziskava, izvedena na Dolenjskem, zelo podobne rezultate, pri čemer se na Goriškem o tej problematiki vsaj govori, pa tudi mladi bolje vedo, kam po pomoč, medtem ko je na Dolenjskem ta ozaveščenost bistveno nižja. "Patologija ni nekaj, kar bi minilo, ko človek odraste. To je vzorec, ki ostane", je ob predstavitvi rezultatov raziskave o igrah na srečo povedal Matej Makarovič in izrazil prepričanje, da je glavni problem pri tem relativna odsotnost javne skrbi za to problematiko. Po Makarovičevem mnenju zahtevajo rezultati raziskave resen razmislek. "Pri dijakih je tveganje, da postanejo patološki igralci, 5-krat večje kot pri splošni populaciji", je še pojasnil. Rezultati so pokazali tudi, da so fantje znatno bolj izpostavljeni nevarnosti, da zapadejo v odvisnost kot dekleta, med katerimi anketa ni zaznala nobenega primera patološke oblike igranja, in da je največ tveganja povezanega z živimi igrami in športnimi stavami. Mirna Macur s FUDŠ je opozorila na to, da se le trije odstotki patoloških igralcev sami odločijo za pomoč oziroma zdravljenje, kar pomeni, da bi morali preprečevanju oziroma zdravljenju odvisnosti od iger na srečo posvetiti še toliko več pozornosti. "Osnutek strategije razvoja iger na srečo namenja omejevanju problematičnega igranja le stran in pol", je še povedala Macurjeva in dodala, da je to absolutno premalo. Pojasnila je še, da v Sloveniji trenutno ne deluje niti SOS telefonska številka za osebe s težavami z igrami na srečo, ki jo je FUDŠ sicer vzpostavila, a so jo morali po slabem letu dni delovanja zaradi pomanjkanja sredstev ukiniti. Macurjeva je naglasila tudi dejstvo, da obstaja v Sloveniji le mreža terapevtov za zdravljenje od odvisnosti alkohola in drog, medtem ko sta preventiva in kurativa na področju odvisnosti od iger na srečo podhranjeni, saj terapevtov ni dovolj. Izrazila je tudi prepričanje, da bi pedagoški in socialni delavci na šolah potrebovali doizobraževanje na tem področju. "Problem je v tem, da ni varoval. Do zdaj se s tem nismo ukvarjali, ker se je v igralništvu dolgo videlo le veliko denarja oziroma dobiček", je povedala podžupanja novogoriške občine Darinka Kozinc, ki se je spomnila, kako so pred leti, ko je bila še v prosveti, iz igralnic in igralniških salonov na šole pošiljali celo posebno ugodne ponudbe oziroma kar žetone ter s tem mlade vabili k igram na srečo, pa se ni zdelo takrat to nikomur sporno. "Mladina je barometer družbe. Najstniki kažejo, kaj se z družbo dogaja", je še povedala in delila mnenje z Makarovičem in Macurjevo, da se o problematiki iger na srečo med mladimi premalo govori in da se na tem področju še vedno premalo dela, kar se zna kmalu vrniti kot neprijeten in boleč bumerang.

Mirna Macur in Matej Makarovič

Nace Novak

NOVI GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.
Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 25. maja, ob 14. uri.

Prejeli smo

Meja s Hrvaško in slovenska žrtev za Osimske sporazume

Slovenci smo po drugi svetovni vojni prepustili Italiji več kot stotisoč svojih rojakov zato, da je lahko Hrvaška dobila Istro, ki je prej v zgodovini nikoli ni imela. To je bila prva slovenska žrtev za Hrvate po drugi svetovni vojni in ta resnica je Slovencem danes že dobro znana. Manj znano, morda docela neznano, pa jim je dejstvo, da je morala Slovenija plačati težko ceno tudi za Osimske sporazume; natančneje, za njihov poglavitni del, imenovan Osimska pogodba med Italijo in SFRJ.

Hrvatje sedaj razlagajo, da na kopnem in na morju ne morejo pristati na nobena odstopanja zato, ker želijo imeti mejo z Italijo. Ker je Italija v zgodovini vedno hlepela in posegala po vzhodni jadranski obali, ki pripada sedaj Hrvaški, je ta hrvaška želja pravzaprav zelo nenavadna. Že Dubrovniška država nikakor ni želela mejiti z benečanskimi Italijani, zato je na svojem severnem (Neum) in južnem koncu (Hercegnovi) odstopila Turčiji ozek ozemeljski trak z dostopom do morja. Hrvatje pa sedaj nenadoma hočejo neposredno mejiti z Italijo. Ni jih bilo lahko razumeti, dokler niso sami pojasnili, kaj tiči v ozadju. Priznali so, da si neposredno mejo z Italijo želijo zato, da bi si s tem zagotovili status enega od treh enakovrednih naslednikov Osimske pogodbe. In zakaj je Osimska pogodba zanje tako pomembna? Zato, ker se je Italija z njo dokončno odrekla svojim težnjam po vzhodni jadranski obali, ki dandanes v devetdesetodstotnem deležu pripada hrvaški državi. Poglaviten hrvaški razlog za željo, da bi vsaj na morju mejili neposredno na Italijo, so torej italijanske mednarodnopravne garancije, ki jih vsebuje Osimska pogodba. Gre za izjemno pomembne nacionalno-politične koristi, ki jih prinaša status naslednika Osimske pogodbe. Ker Hrvatje želijo ta status imeti za vsako ceno, zagotavljajo, da Sloveniji, takšni ali drugačni odločitvi arbitraže navkljub, ne bodo odstopili niti centimetra "hrvaškega" ozemlja ali "hrvaškega" morja. Arbitraža bi se namreč lahko zaključila tudi z vrnitvijo določenih delov teritorija in akvatorija Sloveniji, kar bi Hrvaški zelo verjetno onemogočilo neposredno morsko mejo z Italijo.

Na tem mestu se moramo vprašati, ali se je Italija kar tako zlahka odrekla vzhodnim jadranskim ozemljem, s katerimi se dandanes ponašajo Hrvati. Ali je bilo torej za sklenitev Osimske pogodbe potrebno plačati tudi kakšno ceno? Je bilo potrebno! Visoko ceno smo spet in v celoti plačali Slovenci. Z Osimsko pogodbo smo namreč pristali, da ozemlje, poseljeno z našimi zamejskimi rojaki za vselej ostane del italijanske države. Poleg tega smo Osimsko pogodbo, od katere želijo imeti in bodo imeli nacionalno korist Hrvatje, Slovenci plačali tudi z nemajhno ozemeljsko žrtvijo. Italija je med pogajanji jasno pokazala, da bo Pogodbo podpisala le, če ji bodo odstopljena določena ozemlja, za katera je bila močno zainteresirana. In Titova Jugoslavija ji je ta ozemlja odstopila. Toda Italiji niso bila odstopljena hrvaška ozemlja. Tudi za sklenitev Osimske pogodbe ni Hrvaška odstopila niti centimetra ozemlja. Ozemeljsko ceno smo morali plačati izključno Slovenci. S tem, da se cena ni merila v kvadratnih centimetrih, pač pa v kilometrih. Znašala je tri in pol kvadratne kilometre slovenskega ozemlja (točno: 330 ha). Državna meja, ki je po drugi svetovni vojni veljala že 30 let, je bila tedaj pomembno spremenjena. Italijanom smo odstopili celotno jugozahodno pobočje Kolovrata. Do takrat je meja tekla globoko spodaj, le malo nad prvimi beneško-slovenskimi vasmi. Zdaj teče po vrhu več kilometrov dolgega grebena. Izguba je bila ogromna in s strateškega vidika izredno huda.

Druga velika izguba strateško izjemno pomembnega ozemlja se je zgodila na znani gori Sabotin, kjer je med prvo svetovno vojno, v grozljivih bitkah za prvega od treh gorskih stražarjev Gorice (Sabotin, Sveta Gora Skalnica, Škabrijel), izkrvavelo na desetine slovenskih fantov. Do leta 1976 je Italija imela le tretjino južnega pobočja te gore, ki se strmo dviga na severni strani goriškega mesta. Prej se je državna meja od glavnega vrha v ostrem kotu strmo spustila navzdol proti Soči, po osimski spremembi pa teče po vrhu grebena do vzhodnega vogalnega vrha Sv. Valentina. Italija je pridobila več kot kvadratni kilometer velik ozemeljski trikotnik in sedaj razpolaga z dobrimi tremi četrtinami južnega pobočja ter s celotnim grebenom. Neprecenljivi Sabotin je danes njen.

Slovenci smo mir, zadovoljstvo sosedov in stabilnost v regiji plačevali z žrtvijo, z umikanjem, z ozemljem. A tega naj bo enkrat konec; ne moremo mi vselej zgubljati, Hrvati pa vselej profitirati! Čas je, da se naposled tudi oni nečemu odrečejo; še zlasti, če tisto nekaj ni bilo njihovo nikoli

Rudi Merljak,
Volčja Draga / Ljubljana

Pomembna obeležitev v Doberdobu

Krvodajalci so prejeli priznanja

Priznanja za najbolj zveste darovalce krvi. Plemenito vodilo darovanja krvi žene mnoge naše ljudi k pomoči bližnjemu. Krvodajalci so nenadomestljiv člen naše družbe in tega se lahko zavedamo vsak dan. Združenja prostovoljnih krvodajalcev postajajo tako vse pomembnejši dejavniki, saj nudijo prostovoljcem, ki se odločijo za pomoč sočloveku, organizirano delovanje in združevanje.

Krvodajalstvo je močno razširjeno tudi v naših vaseh in mestih. Prav tako močna in številčna so njihova združenja, ki svoje člane pri darovanju krvi še najbolj podpirajo. V petek, 14. maja, je Združenje prostovoljnih krvodajalcev iz Doberdoba priredilo v kmečkem turizmu Pri Cirili srečanje, na katerem so ob prisotnosti pokrajinskega svetnika Marka Jarca članom in članicam društva podelili priznanja za njihovo zvestobo pri darovanju krvi. Besedo je najprej prevzel gostitelj večera, predsednik doberdobskih krvodajalev Aldo Jarc, s priložnostnimi pozdravi. Pomembnost darovanja krvi je bila rdeča nit njegovega govora. Ponosno je tudi povedal, da je krvodajalstvo v Doberdobu močno razširjeno tudi med mladimi: v lanskem letu je namreč v doberdobski občini naraslo število krvodajalcev in krvodajalk.

V drugem delu posega se je Jarc zahvalil in čestital vsem letošnjim nagrajencem. Posebej je omenil gospoda Voiteha Mokoleja za njegovo dolgoletno zvestobo plemenitemu dejanju: kri je namreč daroval že sto štiridesetkrat. "Njegov zgled nam mora biti v ponos: celotni občinski skupnosti, posebej pa še društvu krvodajalcev", je sklenil Jarc. V govoru je predsednik doberdobskih krvodajalcev še poudaril, da v združenju pripravljajo tudi druge solidarnostne pobude, kot je tista o nabiranju plastičnih zamaškov, katerih izkupiček (ob prodaji) gre v pomoč in za vzdrževanje poslopja Via di Nalate iz Aviana. Gre za zelo uspešno pobudo, h kateri so z veseljem pristopili vsi občani, posebej otroci, ki obiskujejo večstopenjsko šolo v Doberdobu in druge šole v goriški pokrajini. Prav najmlajši zelo aktivno nabirajo zamaške. Predsednik Jarc je še povedal, da so v doberdobski občini nazadnje zbrali kar 16 stotov zamaškov, v skupni vrednosti 320 evrov ter jih odpeljali v center za zbiranje zamaškov v Rudo. Pri tem se je zahvalil podjetju Malič Marino Scavi iz Sovodenj, ki je krvodajalskemu združenju dal na razpolago tovornjak, s katerim so odpeljali zamaške, ter volčičem in volkuljicam iz Doberdoba in njihovim voditeljem za pomoč pri natovarjanju vreč z zamaški. Vse to pomeni veliko vzpodbudo za društvo, ki namerava v prihodnosti organizirati še druge solidarnostne pobude. Sledilo je podeljevanje diplom, bronastih ter srebrnih kolajn zaslužnim krvodajalcem in krvodajalkam. Za desetkrat darovano kri so prejeli diplomo Mirella Radetič, Aleksander Radetič in Paolo Neri. Bronasto kolajno (dvajset darovanj) so si pripeli Maja Jarc, Erika Škerk, Luca Colja in Marco Padovan. Srebrna kolajna (petintrideset darovanj) je pripadla Massimu Marchesanu in Martinu Marušiču. Zlate nagrade ter posebna priznanja pa so bila že podeljena ob dnevu krvodajalca, ki je letos potekal prav v Doberdobu.

Ta današnji prazni, razčlovečeni, neusmiljeni svet

Ljubezen ali sebičnost

Prijateljičina hčerka je bila te dni hudo obupana. Soseda je kupila zlatega prinašalca, z rodovnikom, pa je nekaj dni zatem pustila tri mesece starega kosmatinca samega doma in šla na krajše počitnice. Deklici se je seveda trgalo srce, ko je poslušala obupano cviljenje. In prijateljica, ki je bila sicer zadolžena za hrano in vodo, je morala kužka, na otrokovo prigovarjanje, vzeti k sebi domov.

Povedala mi je, da se je hčerka čudila, kako je mogoče, da tako prikupne kosmate kepice soseda nima prav nič rada. Kako naj ji razloži... Hčerki je povedala, da ima verjetno soseda psa rada, a to čisto po svoje.

Vse več ljudi namreč sploh ne ve, kaj pomeni imeti rad. Prepričani so, da pomeni ljubezen samo užitek in zadovoljstvo. Prijateljica je hčerki razložila, da je ljubezen v resnici tudi razdajanje, in zgodi se, da se moramo za ljubljeno bitje veliko žrtvovati in se tudi odreči svojim potrebam. Tega pa na žal ne znamo več.

Tudi sama sem prisluhnila tem besedam in zrla v nežne otroške oči, ki so izražale začudenje in zamišljenost. In razočaranje nad nami, ki ne znamo ljubiti. Povedala sem ji, da smo tudi sami posvojili hišnega zajčka, ki se ga je neko dekle na vasi naveličalo. Pa ga je hotela enostavno spustiti v gozd, lisicam in kunam v krožnik. Pa zakaj je sploh vzela zajčka, če ga potem ni marala, je vprašalo komaj desetletno dekletce. Kaj naj ji odgovorim??? Ker dandanes ljudje sploh ne vemo, kaj hočemo. Vse bi imeli, kar prodajajo v trgovinah, potem pa se vsega tudi naveličamo. Naveličamo se vsega kiča, s katerim polnimo svoje domove, pa tudi živih bitij, pa čeprav živali in rastline niso potrošniško blago. Sama sem pravzaprav antiteza dandanašnjega neokapitalizma. S smetišč pobiram odvržene sobne rastline in jim pomagam, da spet ozelenijo, ljudem potrpežljivo razlagam, da orhideje niso rezano cvetje, ki jih po nekaj dnevih odvržeš, ampak so zelo hvaležne lončnice, ki lahko ob primerni negi cvetijo leta in leta. Zavrženim živalim pa skušam po svojih močeh pomagati. Če drugače ne gre, tako da si odtrgam čas in jih z avtom odpeljem v zavetišče. Če se le da, pa se pri meni doma, na br`jaču, najde zanje skromen prostor. Pri vsem tem me razumejo samo otroci. Oni so mi za to hvaležni in me imajo radi. Ker znajo še ljubiti in razumeti čustva in trpljenje tistih malih, ranljivih bitij, ki ne poznajo našega besednjaka in ne spadajo v naše vsakdanje rutinsko potrošniško življenje.

In tako se dogaja, da so smetnjaki vsak dan bolj polni, vsega, tudi kruha, naša denarnice in srca pa vse bolj prazne. V prvih ni več denarja, ker ga razmetavamo, da bi kupili srečo in ljubezen. V drugih pa ni ljubezni, kajti ljubezni se ne da kupiti. Ljubezen moramo nositi v sebi, deliti jo moramo drugim in se razdajati, da jo začutimo. In tiho prisluhniti svetu, ki nas obdaja.

Žal pa ljudje ne zapuščajo samo psov. Pred dnevi sem v dnevnem tisku prebrala novico, ki ji sprva nisem in nisem mogla verjeti. Mlada, 26-letna Američanka si je pol leta po posvojitvi premislila in v Rusijo vrnila sina, komaj sedem let starega. Otroka se je enostavno naveličala, preveč težav ji je povzročal, da bi spadal v njen razvajeni vsakdan in ga je, z nahrbtnikom polnim slaščic, samega poslala nazaj v Moskvo. Z izgovorom, da ga pošilja na izlet v domovino, je malega pospremila na letalo, nekomu v Rusiji plačala 200 dolarjev, da ga je pričakal, v nahrbtnik pa dala še sporočilo za policijo, kjer je pisalo, da je otrok psihično nestabilen in da ga zato vrača v sirotišnico.

Ameriške sanje o ljubkem, svetlolasem otročku, ki bi se prijazno smehljal in bil materi v ponos, so se za mlado posvojiteljico razblinile, ni hotela imeti težav: zakaj bi si življenje kvarila s tujim otrokom in njegovo občutljivostjo. Pa zdi se, da ni bila edina. Že trije ruski otroci, za katere so ameriški krušni starši najprej odšteli mastne denarce, potem pa ugotovili, da niso to, kar so pričakovali in želeli, so pri novih družinah umrli, drugi so imeli številne težave, ali jih starši niso marali. Tako da v Rusiji že razmišljajo o prepovedi posvojitve ruskih otrok Američanom.

Dogodek ni samo nemoralen in protizakonit, saj pomeni zapustiti posvojenca isto kot zapustiti lastnega otroka, ampak po mojem žalostno ogaben. Sodobna družba nas je naučila, da je vse, čisto vse naprodaj, kar je naprodaj pa se da odvreči in nadomestiti z novim. Ljudje, ki so, podobno kot 26-letna krušna mati, rasli ob reklamnih spotih in bili namesto prave ljubezni deležni samo materialnih dobrin, ne vedo več, kaj pomeni imeti resnično rad. Čeprav nas ob takih novicah napade bes, si tak človek morda sploh ne zasluži naše jeze, temveč samo usmiljenje, veliko usmiljenja. Srca takih ljudi, brez sreče in ljubezni, so namreč popolnoma prazna, oropana vsega lepega, mučita jih nezadovoljstvo in dolgčas, življenje pa se jim zdi enostavno brez smisla. Ti ljudje ne vedo, kako bi zapolnili brezno v sebi, zato pa kupujejo, na veliko kupujejo in plačujejo, tudi živa bitja dajejo v svoje nakupovalne vozičke in žal tudi otroke. In to samo zato, ker jim, od otroštva sem, še nihče ni povedal, kaj je resnična ljubezen.

Suzana Pertot

Gabrovica pri Komnu

Nova premiera skupine KD Brce

Gledališka skupina KD Brce iz Gabrovice pri Komnu se po uspešnih gostovanjih doma in v tujini s svojo lansko uspešnico, komedijo Marca Tassare v "Amour, amore, Liebe... na trnek se lovijo ribe", ki je poleg premiere doživela še petintrideset ponovitev, vneto pripravlja na novo gledališko premiero, ki bo v soboto, 29. maja 2010, ob 20. uri v Kulturnem domu v Komnu, ponovitev pa 30. maja ob 19. uri v isti dvorani. Pod režijskim vodstvom Sergeja Verča in ob pomoči gledališke igralke Minu Kjuder gledališčniki iz Gabrovice pripravljajo komedijo enega najslavnejših komediografov vseh časov Georgesa Feydeauja Krojač za dame v prevodu Toneta Smoleja, priredbi Sergeja Verča in jezikovni obdelavi Minu Kjuder.

Vsa Feydeaujeva dela so surrealistične komedije, v katerih je pisec obdobja imenovanega "La Belle epoque", do popolnosti izoblikoval dramaturgijo situacijske in besedne komike. Ta najbolj popularni pisec bulvarnega, vodvilskega gledališča, ki ga je požlahtnil in osvobodil plehkosti in vulgarnosti, se večkrat zdi podoben lutkarju, ki si iz niča izmisli preprosto situacijo, potem pa se zabava, ko od daleč opazuje svoje junake, kako se najprej vse bolj in bolj zapletajo v mrežo, ki jim jo je njim v veselje in gledalcem v zabavo spredel avtor, potem pa se skušajo krčevito iz nje izplesti.

V komediji nastopajo Pavel Trobec, Grozdana Švara, Silvestra Grižnik-Kačič, Bojana Furlan, Milena Colja, Valter Buda, Erna Trobec, Milivoj Colja, Branka Guštin in Milko Švara. Sceno so po osnutku Sergeja Verča izdelali Milivoj Colja, Milko Švara in Darko Kačič, kostumi po idejni zasnovi Minu Kjuder in Sergeja Verča so iz fundusa SNG Nova Gorica. Za njihovo predelavo je poskrbela Erna Trobec, kot tudi za šiviljska dela pri sceni skupaj s Silvestro Grižnik-Kačič. Šepetalka je Sonja Luin, za ton in razsvetljavo skrbi Darko Kačič.

Z 9. strani

Sladki priokus...

Kot smo izvedeli na tiskovni konferenci, so igro postavili na oder v izredno kratkem času, zaživela pa je lahkotno, duhovito (smeh vzbujajoča je nedvomno tudi trikratna "selitev" igralcev v dvorano in vpletanje publike v igro) in prepričljivo v pravem stilu komedije iz 18. stoletja, sočasno pa s sodobno svežino, saj je obravnavana tematika tudi danes zelo aktualna. Kdo si ne bi zaželel vsaj enkrat zamenjati vloge in iz navadnega zemljana postati oblastnik z vsemi privilegiji, ki spremljajo status gospodarja? Prav to se dogodi Harlekinu, služabniku aristokrata Ifikrata, in Kleanti, služabnici plemkinje Efrozine, ko se po brodolomu ladje znajdejo na Otoku sužnjev, kjer so pobegli grški sužnji vzpostavili nov, na glavo postavljen družbeni red: gospodar mora zamenjati vlogo in postati služabnik, sicer mu preti smrt oz. nikdar več se ne bo mogel vrniti domov in spet biti to, kar je bil, služabnik pa bo okusil, kaj pomeni imeti "oblast", in se soočiti s skominami oblastnikov. Tem je dano na otoku se "očistiti" in spoznati svoje napake ter spremeniti ravnanje do podložnih, potem ko so sami doživeli, kako je biti podrejeni. Vse te preobrazbe in "očiščevanje grehov" razvajenih in nečimrnih buržujev potekajo pod budnim, odločnim, pokroviteljsko očetovskim, čeprav tudi distanciranim vodstvom Trivelina, voditelja in "prevzgojitelja oblastnikov". Ti seveda kar ne morejo iz svoje kože. Ifikrat bi rad še naprej ukazoval in pretepal svojega služabnika, Efrozina pa se še težje odreka svojemu egoističnemu samoljubju, koketnosti, afektiranosti. V svojih ravnanjih sta res smešna in kot taka izpadeta še bolj smešno, že groteskno, ko njihovo obnašanje učinkovito zaigrata Harlekin in Kleanta. Ona še posebno drzno, iskreno in verodostojno oponaša svojo gospodarico in njene smešne dvoličnosti; prav pošteno se je privošči, vendar pa se sla po maščevanju kaj kmalu razblini. Služabnik je namreč tisti, ki se najprej zaveda svojega položaja in smešnosti te utopične zamenjave vlog, zato je pripravljen odpustiti in spet preiti v podrejeni položaj, seveda pod pogojem, da bo gospodar, po "očiščevanju" na otoku bolj človeški do njega.

Helena Peršuh kot Kleanta

Pet glavnih protagonistov te komedije, ki ji je zračno, povedno, čeprav minimalistično sceno, opremljeno s premičnimi panoji, na katerih so izseki iz otoške pokrajine, viharja na morju, dala scenografka Špela Puc, so izvrstno poosebili in jih natančno opisali Iztok Mlakar kot modri, preudarni Trivelin, ki pozorno, a sočasno s primerno distanco usmerja dogajanje in s pretehtanimi besedami nagovarja četverico, da razmišlja o sebi; Helena Peršuh kot zgovorna, kritična opazovalka in oponašalka svoje gospodarice, in trije mladi člani, Kristijan Guček kot vase zagledani, nečimrni po rokokojsko skoraj "požensčeni" Ifikrat, Peter Harl kot bistri, premeteni Harlekin in Arna Hadžialjević kot nečimrna, vase zagledana Efrozina. Gledalcem bo vsekakor gotovo najbolj ostala v spominu Helena Peršuh, ki je najbolj temperamentno, plastično, tudi s sočnostjo kretenj in živahno mimiko nadrobno orisala iskreno Kleanto ter na premieri doživela aplavz na odprti sceni.

Pet zaodrskih delavcev je odigralo "neme otočane".

Tudi tokrat je igralcem bila v pomoč svetovalka za jezik Alida Bevk.

V razkošne, stilizirano baročno-rokokojske kostume z ironičnim in duhovitim pridihom (raztegljiva dežnik in pahljača!) je igralce domiselno oblekla Bjanka Adžič Ursulov – pri tem naj gre pohvala spretnim šiviljskim, krojaškim in čevljarskim rokam, ki so jih tako natančno izdelale. Vzdušje iz 18. stol. so ustvarjali tudi zvoki čembala (avtorica glasbene opreme Darja Hlavka), na katere je plesne korake ubrala koreografinja Tanja Skok, izvedenka za baročni ples. Svoje so prispevali tudi lučni efekti Sama Oblo-karja, predvsem ob učinkovito prikazanih utrinkih neurja na morju.

Pred začetkom predstave je bilo v rotundi gledališča odprtje priložnostne razstave Marivaux v SNG Nova Gorica, na kateri sta Ana Kržišnik in Martina Mrhar s fotografijami, izseki iz kritiških zapisov, skicami kostumov prikazali dve v novogoriškem gledališču odigrani deli Marivauxa, Zmagoslavje ljubezni (rež. Janez Pipan, l. 1991); Disput (rež. Vito Taufer, l. 1997).

Po predstavi je bila tradicionalna družabnost ob ponudbi grških specialitet, v sozvočju s predstavo.

JURIJ PALJK **KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?** 37

Če je kdo, ki se nikdar ni vprašal, kaj sploh počne v tistem trenutku na tistem kraju, je bil to gotovo tajni agent z zelo skrivnostnim imenom: 007. Tajni agent, ki se je vedno predstavljal zelo preprosto, a slikovito: "Bond, sem James Bond"! Kaj pomeni Bond za mojo generacijo, ni potrebno pripovedovati nikomur, saj smo sanjali z odprtimi očmi, ko smo gledali filme o njem; tisti, ki pa smo prebrali vse knjige Iana Flemminga, ki je Bonda ustvaril, smo ga ponesli s seboj v življenje, za vedno, kot se za prave mite spodobi. Da Bond in njegova dekleta niso od muh, kot tudi njegovi zlovešči nasprotniki ne, je dokazal že leta 1966 sloviti Umberto Eco, ko je kot eden redkih italijanskih izobražencev ugotovil, kdo je kdo v takratni družbi, ter zato napisal študijo o "bondologiji". Se pravi: strokovno študijo o tem, kaj označuje Bonda in kaj Bond označuje. Eco je kot bistri opazovalec družbe opazil, da je Flemingov literarni junak, ki je zaslovel predvsem zaradi škotskega igralca Seana Conneryja, več kot le literarni junak, saj je v imaginarij vsega razvitega sveta prinesel vsebine, ki so zanamovale mojo mladost. Seveda ne samo mojo, a mojo zagotovo. James Bond s svojim dovoljenjem za ubijanje, James Bond s svojo pištolo Walther PPK, s svojimi koktajli, vodkami, lepoticami, svojimi hitrimi avtomobili, denarjem in še in še, predvsem pa eksotika, luksuz, vse tisto, kar mladi sanja in je najlepše od tega sveta. In se smejem samemu sebi, ko pomislim, kaj vse niso v času socializma nakladali oblastniki o "gnilem kapitalizmu", a so nam dovolili gledati filme o Jamesu Bondu in Bond jih je seveda povozil kot buldožer. Niti enega samega mladeniča ni bilo nikjer v "zlatem socializmu", ki si ne bi želel biti Bond, James Bond, in vse skupaj nas je prav malo brigalo za "tekovine revolucije" in za "uspehe socialističnega delovnega ljudstva", ko smo prihajali iz kinodvoran z odprtimi očmi! "Ma kaki" socializem, Bond je bil "faca"! Bond je vozil avto Aston Martin, James Bond je imel na sebi zdaj smoking, zdaj po meri ukrojeno elegantno obleko, Bond je hodil na Jamajko in v Honolulu z najlepšimi dekleti sveta, Bond je reševal svet, ne pa "drugovi i drugarice"! Te prosim! To je vedel vsakdo izmed nas, ko smo se pogovarjali, kako je bila ta Bondova "finta" dobra in kako je bila Ursula Andress izjemna, ko je prišla iz morja v bikiniju, taka, da je še danes simbol ženske lepote in za vse večne čase "bondgirl", kot se Bondovim dekletom reče. In kakšne so bile Bondove punce? Niso bile take kot naše sestre in ne take kot naše učiteljice in profesorice, kaj šele, da bi bile podobne delavkam, ki so prihajale utrujene iz tovarn domov! In boš mlademu človeku ti razlagal, kako je Bond samo fikcija, laž in podobne oslarije! Bond je bil vse! Bond je znal, Bond je pil in kadil, Bond je imel denar in dekleta in je znal usekati, da je bilo veselje! Bond je bil imenitno oblečen, kot niti en sam od naših staršev nikdar ni bil, Bond nam je prinašal svet, o katerem smo sanjali in sanjali. Seveda so se našli razlagalci, ki so nam dopovedovali, kako je Bond le zmes seksa, nasilja, denarja in krvi, a kaj zato! Zrasli smo z njim. Bili so in so seveda še taki, ki ga ne marajo. Tisti, ki vemo vse ali skoraj vse o Bondu, gledamo nanje z neprikritim pomilovanjem. Ne razumejo. Ne Bonda in ne življenja.

Minulo soboto se je poročil Gianfranco, poznava se od mladih nog, že ob prvem srečanju sva govorila o Bondu, Jamesu Bondu. In je on zato postal Mr. Bond in je mene začel klicati Leiter. Felix, da se razumemo. Felix Leiter je Bondov prijatelj, ameriški špijon, ki Bondu včasih pomaga. In boste zato razumeli, zakaj me Gianfranco tudi danes, ko me pokliče, vedno naslovi z Leiterjem in jaz mirno odvrnem: "Commander Bond"? In so se najine življenjske sopotnice, najine "bondgirls", nekaj časa temu smejale. Moja žena je pred leti nemočno opazovala, kako sem z nekaj filmi za vedno z Bondom "zastrupil" sina, ki sedaj mami vedno pove, da je bil neki film "figonski, lep, kot so lepi le filmi od Jamesa Bonda"!

Moj Bond, James Bond, se je torej poročil. Po civilnem obredu je stopil sredi množice sorodnikov v Belem salonu goriške občine resen k meni: "Leiter, vesel sem tvoje prisotnosti"!

"Mr. Bond"! sem rekel jaz.

"Felix, ti lahko predstavim"..., je nadaljeval Gianfranco.

In sva tako v bondovskem slogu nadaljevala nekaj časa.

Za nama se je zaslišal globok glas Gianfrancovega očeta, pri 85 letih je upokojeni marešal orožnikov še vedno čil: "Če tadva nista zmešana"!

"Je pa lepo, da sta prijatelja že več kot trideset let, ne"? je dodala marešalova žena in Gianfrancova mati.

Gianfrancovi sorodniki iz Kalabrije so se smejali in z zanimanjem opazovali strica, petdesetletnega zdravnika, kako se pogovarja s starim "slovanskim prijateljem".

"Slovenskim", jih je popravil Gianfranco.

"Ne skrbi, Bond, čez leta bodo razumeli", sem dodal.

Konec maja nastop na državnem prvenstvu v Caserti

Olympia U14 se predstavlja

Goriška moška odbojkarska ekipa Olympia U14 je letos zmagala deželno prvenstvo in si tako zagotovila možnost nastopanja na državnem finalu v Caserti od 27. do 30. maja. S tem izrednim rezultatom, na katerega je goriško združenje čakalo celih 20 let, se je ekipa v sredo, 19. maja, na terasi KBcentra na Verdijevem korzu v Gorici predstavila javnosti.

Športni direktor Andrej Vogrič je na terasi centra najprej pozdravil prisotne in se zlasti zahvalil finančni delniški družbi KB1909, ki bo glavni sponzor ekipe na državnem finalu. Nato je o ekipi povedal, da jo sestavlja dvanajst fantov od 12. do 14. leta starosti, ki so v letošnji sezoni trenirali trikrat tedensko; odigrali so osem tekem deželnega pokala in dvanajst tekem prvenstva. V deželnem prvenstvu je nastopalo sedem ekip. Olympia, ki jo je treniral Ivan Markič, je zmagala vse tekme in prepustila nasprotnikom samo en set. Ekipo sestavljajo kapetan Jernej Terpin, Štefan in Andrej Čavdek, Matija Corsi, Samuel Princi, Davide Cobello, Simon Komjanc, Andrea Winkler, Matej Hlede, Manuel Manfreda, Kristjan Komjanc in Manuel Lupoli.

Celotna odbojkarska sekcija Olympie šteje letos 88 aktivnih igralcev in igralk, od katerih je kar 75% mladoletnih. Športno združenje je v tem letu nastopilo na osmih prvenstvih in je odigralo skupno 150 uradnih odbojkarskih tekem v pokrajini in deželi. Vse to so seveda omogočili sponzorji, ki se jim je Vogrič iskreno zahvalil. To so bili: podjetje Fer-Style Ferletič Andrej iz Doberdoba, podjetje Terpin spa iz Gorice, gradbeno podjetje Hlede A. I. iz Števerjana, podjetju Corsi Adriano iz Števerjana in podjetje Terpin Andrej iz Trsta. Nastop na državnem finalu bo finančno podprl KBcenter, ob tem - sicer v manjši meri - tudi drugi pokrovitelji; med temi so Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, SSO, goriška občina, ZSŠDI, podjetnik Andrej Ferletic, Zadružna banka Doberdob in Sovodnje ter Zadružna banka Manzano, pa še tehnična sponzorja trgovina K2 sport Gorica in Marzoli&Nanut iz Štandreža ter tiskarna SitGraficaSolkan.

V imenu finančne družbe KB1909 in KBcentra je Luisa Gergolet povedala, da je podvig Olympie v veliko čast vsem zamejcem, saj so se povzpeli res visoko. Igor Tomazetič je kot predstavnik ZSŠDI opozoril na dejstvo, da se ekipa Olympie predstavlja v KBcentru; poudaril je, kako je šport dokazal, da je korak naprej v primerjavi z drugimi dejavniki v naši manjšinski skupnosti. Mladostnike je pozval, naj ne pozabijo, da so Slovenci in ambasadorji naše skupnosti v Italiji. Individualno je lažje dosegati lepe rezultate, je dodal Walter Bandelj, predsednik pokrajinskega Sveta slovenskih organizacij, "ta dosežek pa je skupinski. Prav to potrebujemo"! / DD

Prejeli smo

Naš Tito?

Ob 30. obletnici smrti Tita se je pri nas zopet razživelo malikovanje pokojnega diktatorja. Nekdo si je celo izmislil, da bi morali to obletnico počastiti v tržaškem občinskem svetu, torej v mestu, kjer se je po Titovih navodilih s 1. majem 1945 uveljavil nov teror. To je natančno isto, kot če bi kdo predlagal počastitev Mussolinija. Upam, da bodo pametni ljudje za vedno preprečili eno in drugo. Potem se je našel nekdo, ki v zaporednih pismih v našem dnevniku izziva predstavnike Levih demokratov, naj vendar jasno izpovejo svojo neomajno ljubezen do Tita. Gospod Jože Pirjevec, ki je pred kratkim romal na Titov grob, obžaluje, da balkanski rabelj nima več častne straže. Človek kar ne more verjeti v tolikšno sprenevedanje in zaslepljenost.

Spominjam se, kako sem kot otrok v mali kraški vasici v prvih letih po vojni poslušal nono, ki je pogosto zmerjala nesrečne Lahefašiste in prav tako Tita in njegov komunizem. Spoštovala je le svobodo mišljenja, pravico do osebne lastnine in podjetnosti, do veroizpovedi in narodne zavesti. Vse režime, ki so to omejevali, je klela. Že takrat sem globoko zasovražil vsako vrsto tiranije in začel ceniti svobodo kot največjo vrednoto.

Tito je že med bivanjem v Moskvi zločinsko obtoževal svoje tovariše komuniste, zato da se jih je znebil in je lahko po vrnitvi v Jugoslavijo sam prevzel vodstvo. Dosledno je uvedel stalinistične metode, vsakega sumljivega sopotnika je dal likvidirati, nekateri opazovalci so prepričani, da je bil bolj neizprosen in krut kot sam Stalin. Nacisti so mu bili dobri, dokler je Stalin določil, naj bo tako, z Nemci se je dogovarjal, da bi skupno preprečili izkrcanje Britancev v zgornjem Jadranu. Svoje borce je med vojno bodril z obljubo svobode, a za hrbtom je pripravljal novo diktaturo. Take ljudi imenujemo izdajalce.

Na proslavah upora proti nacifašizmu govorniki kar naprej grmijo proti izdajalcem, ki jih na Primorskem skoraj ni bilo, razen če ne zmerjaš z izdajalcem tistega, ki se je uprl tudi komunizmu. Zahtevajo tudi jasno ločevanje med krvniki in žrtvami. Toda jasno je le eno: krvniki so vsi tisti, ki so zločinsko pobijali, na obeh straneh, žrtve pa vsi tisti, ki so bili po nedolžnem pobiti. Vse ostalo je sprenevedanje in pesek v oči. Nedavno sem gledal po televiziji dokumentarec Sonja, o gospe, ki so jo fašisti zverinsko mučili, ker jo je nekdo ovadil, da pomaga partizanom. Toda njeno mater, ki je bila pri partizanih, so sami komunisti likvidirali, ker se je nekdo izmislil, da je vohunka. Usoda matere je omenjena le mimogrede, kot drugorazredna. Po logiki nekaterih je hčerka žrtev, mati pa ne. Ali ni mati, ki so jo umorili lastni ljudje, še bolj žalostna žrtev?

Ko se je Tito dokopal do oblasti, je uvedel nov teror, ki je bil hujši od prejšnjega. Njegova tajna policija je ugonabljala predvsem lastne ljudi, ne tujcev. Znova so bili na vrsti, kot prej pod fašisti in nacisti, zaslišanja, aretacije, mučenje, zapori, prisilno delo, taborišča. Ni bilo ne svobode govora ne premikanja. V gosti mreži vohunov nisi smel niti črhniti kritične besede proti partiji, sicer si se znašel takoj pred zasliševalcem. Poštene ljudi so silili, da bi postali ovaduhi, in jim grozili. Tako se je zgodilo mojemu očetu, ki si je v skrajni sili rešil življenje s pobegom čez mejo, sicer bi zelo verjetno končal kot njegov največji prijatelj Ivo Bric. Na meji so straže na ljudi streljale. Koliko prebežnikov je bilo pobitih, ne bo nikoli znano. Lepa svoboda.

Izvensodni poboji po končani vojni so grozota, kakršno pozna morda le Rusija. Celo ranjence in bolnike so iskali po bolnišnicah, da so jih pobijali.

Vprašujem se, kako moremo ob tej zavesti iskreno doživljati proslave v bolnici Franja?

Tito je sam ukazal ali odobraval vse, kar se je dogajalo v Sloveniji in drugje: načrtno zamolčanje Tigrovcev, da bi partija ne izgubila prvenstva v odporu, umore primorskih padalcev, domoljubov, ki so zastavili življenje, da bi prišli na pomoč domovini, sramotne procese proti tistim, ki so se živi vrnili iz nemških in italijanskih taborišč in ječ, podli Nagodetov proces in končno obračun z vsemi možnimi nasprotniki, po večini prepričanimi komunisti, na Golem otoku, kjer sta okrutnost mučenja in izničenje človeka dosegla višek. Tito je bil po mednarodnih kriterijih enostavno zločinec, a zdi se, da to ni pomembno. Še vedno stoje njegovi spomeniki in ogromni napisi po hribih.

V Sloveniji so do zdaj odkrili okoli 600 grobišč, kamor so komunisti zmetali žrtve. Po ocenah je v njih čez 100.000 ljudi. Očitno je to največji zločin na slovenskih tleh v mirnem času. To so opravili brez sojenja komunistični rablji z Josipom Brozom Titom na čelu. Po številu žrtev je bil komunizem bolj zločinski od nacizma. Kaj potem proslavljamo? V Ajdovščini so pred kratkim počastili prvo Kidričevo vlado, predhodnico vseh tistih vlad, ki so v imenu partije izvajale teror nad narodom. Govorniki so klatili take, da niso vredne komentarja, očitno prepričani, da je narod idiotska ovčja čreda. Prav tam blizu pa stoji kip pravega domoljuba in demokrata, Filipa Terčelja, ki so ga komunisti zverinsko umorili. Dediči partije, ki sploh ne vedo, kaj pomeni ljubiti narod, so se do zadnjega upirali postavitvi tega spomenika.

Nekateri trdijo, da je bil Tito, čeprav diktator, dober politik. Če njegovo spretnost v politiki sodimo po tem, da je kot zmagovalec v vojni zapravil Trst s kraško planoto, Gorico z doberdobskim Krasom in zahodnimi Brdi, Benečijo in Koroško, torej ozemlja, ki so jih z velikimi žrtvami osvojili njegovi partizani, ne vem, kje je spretnost. Nazadnje je še začrtal mejo med republikama Slovenijo in Hrvaško tako, da je Sloveniji odščipnil lep del ozemlja v Istri in drugje. Mi pa hvaležno proslavljamo vsako leto vrnitev Primorske matični domovini. Morali bi proglasiti dan žalovanja za izgubljenim in to po zaslugi divjaškega početja komunistov.

Po katerem kriteriju so ista dejanja na eni strani grozote, na drugi pa slavni podvigi? Mar bi ne morali vse totalitarizme ocenjevati po enakih merilih? Zame je edina prava pot zavrnitev hlapčevstva vsakemu režimu, desnemu in levemu, črnemu in rdečemu, staremu in novemu. Med njimi ni nobene razlike. Le tisti, ki so se uprli vsem, so pravi junaki, in le tistim bi morali postavljati spomenike. V pričakovanju, da mi bo kdo razložil, zakaj je en totalitarizem slab in drugi dober, velja zame le eno geslo: smrt fašizmu in komunizmu, svoboda narodu.

Danilo Čotar

V naših odbojkarskih vrstah ni veliko razlogov za veselje

V igri pod mrežo v deželnih ligah brez prepoznavnih dosežkov

Če je v košarki in nogometu več naših ekip merilo moči v raznih končnicah prvenstev, so vse odbojkarske ekipe sklenile svojo sezono z zaključkom rednega dela. Že ta podatek narekuje, da letina ni bila najboljša. O projektu Televita, ki se je izjalovil z gladkim izpadom iz moške B2 v C ligo, smo že pisali. Ko je bilo nazadovanje matematično, smo že obračunali z nesrečno sezono moštva, ki sicer formalno ni predstavljalo slovenskih društev, četudi je očitno slonelo na Sloginem okolju. Ob grenkih ugotovitvah o prehudem preskoku z deželne na državno raven mogoče le še trditev, da je bilo navsezadnje vendarle prav nuditi možnost resnim in zagnanim slogašem (Kante, Slavec, Veljak, Matevž Peterlin, trener Božič, ki je sicer nato odstopil), ki so lani zmagali C ligo v velikem slogu, da se preizkusijo tudi med drugoligaši.

Sestava te nove celote je seveda osiromašila slovenske tretjeligaške šesterke - v prvi vrsti Slogo –, od katerih objektivno ni bilo moč pričakovati boja za napredovanje.

Val se je sicer z izkušenim izborom igralcev dolgo časa potegoval za uvrstitev v play-off, namera pa mu naposled ni uspela kljub pomoči part time celo poklicnega odbojkarja Aljoše Orla v povratnem delu. Štandrežci so se od slovenskih ekip vsekakor uvrstili najviše, solidno prvenstvo v zlati sredini razpredelnice pa je odigrala sovodenjska Soča pretežno z lastnimi močmi. Vse mlajša Sloga je celo presenetila z zanesljivim obstankom, s katerim pa so se zelo mučili mladinci goriške Olympie, ki so se na koncu le rešili in v vsakem primeru lepo napredujejo kot obetavna generacija. V D ligi pa je malce nad pričakovanji igral briški Naš Prapor, ki bi se skoraj uvrstil v končnico za napredovanje.

Pri ženskah beležimo dve nazadovanji: Bor/Breg, ki so ga naknadno povabili v C ligo, je tretjeligaško druščino takoj zapustil kot zadnje uvrščena postava, Govolley pa se je ravno tako gladko vrnil iz D lige v pokrajinsko prvo divizijo. Sloga ostaja naša najboljša ženska ekipa, njena sezona pa je bila nedvomno manj uspešna, kot smo napovedovali v začetku, ozirajoč se na okrepljen igralski kader. Slogašice so ne brez težav ohranile C ligo – v kateri bodo naslednje leto naš edini predstavnik –, vendar porazov je bilo precej več kot zmag in od zvenečih imen izkušenih igralk je bilo menda pričakovati boj za uglednejše položaje. Združena ekipa Bora in Brega C ligi dejansko ni bila dorasla, v njej so se kalile nekatere perspektivne mladinke, četrtoligaška raven pa je sedanjemu sestavu menda bolj prikladna.

Lepo presenečenje sezone predstavljajo nedvomno Kontovelke, ki so izključno z doma vzgojenimi posameznicami v D ligi do zadnjega kroga konkurirale za nenadejan vstop v končnico za prestop v višjo ligo. Dekleta so bile novinke v prvenstvu, v katerem v zadnjih dveh izkušnjah dejansko niso bile na višini, to pot pa so pokazale ogromen napredek, izrazit moštveni duh in rast mlajšega dela ekipe. Play-off, ki se je izjalovil prav ob nesrečnem razpletu v poslednjem krogu, bi bil primerna nagrada za šesterko, ki je mogoče najbolj svetla izjema naše odbojkarske sezone 2009/2010.

Vse povedano torej nekako kaže, da v igri pod mrežo pri nas ni velikih razlogov za zadovoljstvo in optimizem. V naši srenji je navada, da, ko stvari ne gredo po načrtih, vsi tarnajo, da bi bila z združevanjem moči slika gotovo spodbudnejša. V odbojki pa je bilo tovrstnih primerov že kar nekaj in zadnje izdaje se nikakor niso obnesle. Seveda, ekip je najbrž le preveč (v iztekajoči se sezoni devet v deželnih ligah) in kvaliteta je zato razpršena. Toda prva ugotovitev je bržkone prej ta, da je omenjena kakovost v resnici povsod zelo skromna in da bo treba delati predvsem na njenem dvigovanju v mladinskih pogonih. Drugače bodo naše članske postave še naprej plavale v povprečju sicer vse prej kot nemogočih deželnih prvenstev.

HC

TENIS
Ženska A2 liga: Milan - Gaja 0:4
Moška B liga: Gaja - Derthona 1:5
Gaja je izpadla v C ligo.

NOGOMET
Elitna liga - *play-off*: Kras - Verbano 2:1
Promocijska liga - *play-out*: Villesse - Sovodnje 2:0
Sovodnje so nazadovale v 1. amatersko ligo.
2. amaterska liga - *play-off*: Primorje - Sistiana 5:3

KOŠARKA
C2 liga - *play-out*: Bor - Fagagna 84:75
Bor je dosegel obstanek v ligi.